

KINNITATUD
Riigikogu
21. veebruari 2012. a
otsusega nr 1

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE 2011
TEGEVUSKAVA 2012

Autoriõigus – Eesti Rahvusraamatukogu, 2012

ISSN 1736-1702

SISUKORD

TÄHTSÜNDMUSED 2011	4
HEA LUGEJA!	6
ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE. PERSONAL	8
EELARVE JA RAHASTAMINE	10
KOGUD JA SÄILITAMINE	16
RAAMATUKOGU- JA INFOTEENUSED	21
ARENDUS- JA TEADUSTEGEVUS	33
KOOSTÖÖ.....	40
KULTUURIELU.....	42
PARLAMENDIRAAMATUKOGU	48
LISAD	55
1. Näitarvud 2010/2011.....	55
2. Väljaanded.....	62
3. RRI töötajate publikatsioonid 2011.....	66
4. RRI töötajate ettekanded 2011	69
5. Näitused 2011.....	72

TÄHTSÜNDMUSED 2011

2. veebruar – RRI raamatu kunstipreemia Kuldraamat pälvisid kujundaja Tiit Jürna ja illustraator Katrin Ehrlich; 25 Eesti kauneima raamatu hulka valiti RRI väljaanne *Riigiraamatukogu Haruldused*, koostaja Sirje Lusmägi, kujundaja Margit Plink

14. märts – IX emakeelepäeva seminar teemal *Kauni keele kaitseks – meie igapäevasest keelepruugist*

16. aprill – kohtumine 2009. aasta Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Herta Mülleriga

12. mai – linnaruumis avatakse kultuuripealinna aastale pühendatud näitus *KAART & kaart – ajareis Tallinnas*; esimene eksponeerimiskoht oli Vabaduse väljaku ja Jaani kiriku kõrval, nüüd asub ekspositsioon RRI juures

13. mai – lõpetas kutsekoolituse 5. lend

14. mai – RR osales esmakordselt muuseumiöö projektis; külastajatele olid avatud kõik RRI näitusesaalid, lisaks pakuti ekskursioone hoidlatesse, tutvustati haruldasi raamatuid ja näitust *Eesti heliplaat 110*

23.–25. mai – rahvusvaheline digitaalse säilitamise konverents *Aligning National Approaches to Digital Preservation* koostöös USA Educopia Instituudi ja USA Kongressi Raamatukoguga

4. juuni – RRI spordipäev Lahemaa spordikeskuses

2.–4. august – Eesti rahvaraamatukogude 31. suveseminar-laager *Kellele ja kuidas turundada rahvaraamatukogu? Valgamaal*

6. august – RRI suvepäev Peipsiveerel

30.–31. august – Eesti mäluasutuste I suveseminar *Digitaalse ressursi strateegiad ja kompetentsikeskused* Palmses

7. september – avati näitus *Eesti vinüül* ja ilmus *Eesti vinüülplaatide diskograafia 1954–2010* trükisena ning e-raamatuna, koostanud Katre Riisalu, Marika Koha, Rena Tüür ja Nansi Leppik

3.–15. oktoober – uuringu *Teenuse kvaliteet Eesti Rahvusraamatukogus* küsitluse korraldamine

5. oktoober – VII oskuskelepäev *Terminikorrastus filosoofiast statistikani*

24. oktoober – Eesti raamatu päeva seminar *Eesti kirjandus ja unistus eurooplusest*

27. oktoober – külastati Helsingi raamatumessi, kus Eesti oli peakülaliseks, tutvustati Soome raamatumüüjatele Eesti Kultuurkapitali ja Kultuuriministeriumi toetusel kirjastatud soomekeelset raamatuajaloo raamatut *Virolaisen kirjan tarina* ning eksponeeriti näitust *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut*

10. november – harulduste kogu uuenenud näitusesaalis avati RRI kogudes olevatest trükistest koosnev näitus *Mis linn see on Tallinn 17.–19. sajandi illustratsioonidel*

16. november – toimus VII rahvusvaheline geograafia ja geoinfosüsteemide (GIS) teabepäev *Geograafia paneb paika*

1.–3. detsember – osaleti noorte infomessil *Teeviit*, kus tutvustati e-raamatukogu, e-raamatukogu koolitusi ja ID-kaardi alusel lugejaks registreerimise võimalust

6.–10. detsember – jõulukuu raamatunädal ja VII kirjandusfoorum *Paabeli raamatukogu – Raamat kui kirjanduse kirst: kaanest kaaneni ja sealt edasi*

8. detsember – IV rahvusvaheline seminar *Digitaalne Mälu* alapealkirjaga *Autoriõigus muutuste tuules*

22. detsember – aastate inimeseks nimetati kunstide teabekeskuse tegevtoimetaja Mari Sibul; aasta inimese tiitli pälvis kogude arenduse osakonna veebiarhiveerimise juhtiv spetsialist Jaanus Kõuts; aasta teoks valiti kunstide teabekeskuse tegevuspakett, mis hõlmas eesti heliplaadi ajaloo uurimist ja tutvustamist; parima noore töötaja tiitli sai teadus- ja arenduskeskuse juhtiv spetsialist Margit Meltsas; väärt kolleegiks valiti digiteerimisosakonna paljundusoperaator Lija Mätas

HEA LUGEJA!

2011. aasta tõi Eestile euro. Rahvusraamatukogule tähendas see toimetuleku mõttes sama, mida keskmiselt iga Eesti pere jaoks – kulud tuli hoolikalt üle vaadata.

Aprillikuust hakkas kehtima uus Eesti Rahvusraamatukogu seadus, mis ajakohastas ja täpsustas raamatukogu ees seisvaid ülesandeid.

Rahvusraamatukogu toimib edukalt nii tavaraamatukogu kui ka e-raamatukoguna. Lugejate arv on taas kord kasvanud, võrreldes eelmise aastaga lisandus üle 8000 uue lugeja. Ka koju-laenutuse maht kasvas. Võimalus veebis lugejaks registreerida ja regulaarselt toimuvad kasutajakoolitused on muutnud raamatukogu e-tooted ja e-teenused tuntumaks ning neid kasutatakse üha rohkem.

Rahvusraamatukogu lugejateenindust iseloomustab kõrge erialane professionaalsus ja teeninduskultuur. Seda kinnitavad ka oktoobris korraldatud lugejauuringu tulemused. Küsitlusele vastas tuhatkond lugejat ning võib tõdeda, et lugejad näevad rahvusraamatukogu töötajates asjatundlikke ja sõbralikke partnereid.

Raamatukogu e-keskkonna kohta hinnangut andes on üks raamatukogu kasutaja öelnud: „Suurepärane, kuid võiks olla veel suurem!“. Suuremaks saamise nimel on astunud mitmeid olulisi samme. E-raamatukogu edukaks tegutsemiseks vajamineva IKT taristu uuendamiseks töötati välja strateegiline dokument *IKT taristu arengukava 2011–2015*.

2011. aasta lõpuks sai Rahvusraamatukogus valmis uus serveriruum. Installeeritud on nõuetekohane tehnika – seadmekapid serverite ja võrguseadmete jaoks, UPS ehk katkematu toiteallikas, täppiskonditsioneerid, tulekustutussüsteem ja balloonid ning valveseadmed jm. Juurde hangitakse servereid.

Valmis strateegiline dokument *Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv. Arengukava 2011–2016*, milles on paika pandud tegevussuunad ja meetmed digitaalarhiivi organisatsiooni loomiseks.

Eesti rahvusbibliograafia andmebaas ERB sai uue kujunduse ja selle funktsionaalsust parandati. Kasutajateni jõuab uus versioon 2012. aastal. ERBi andmebaasis on kokku ligikaudu 270 000 teaviku andmed.

Eesti mäluasutuste veebiarhiveerimise ekspertide töörühm koostas dokumendi *Eesti veebiarhiivi valikupõhimõtted*. Alus on pandud Eesti veebiarhiivile.

Nimetatu ja veel palju muudki, mis tehtud ja teoksil, võimaldab raamatukogu igakülgset ning tänapäeva nõuetele vastavalt edasi arendada.

Rahvusraamatukogu lõi aktiivselt kaasa Eesti kultuurielus, toimusid näitused, kontserdid, etendused, loengud, teemaõhtud. Fookuses oli Rahvusraamatukogu kogude tutvustamine Tallinna kui Euroopa kultuuripealinna raames.

2011. aastal koostati ja korraldati 50 näitust ja osaleti 17 rahvusvahelises koostööprojekti. Raamatukogu kogusid tutvustati 14 näitusel.

Nimetagem siinkohal Eesti heliplaadi 110. aastapäevaga seotud üritusi, Eesti vinüülplaatide diskograafiat ja näitust. Remonditi ja ajakohastati harulduste näitusesaal ning seal avati ekspositsioon *Mis linn see on... Tallinn 17.–19. sajandi raamatuillustratsioonidel*. Õnnestumiste ritta mahuvad rahvusvaheline digitaalsele säilitamisele pühendatud konverents koostöös USA Educopia Instituudi ja Kongressi Raamatukoguga, autoriõiguslane digitaalse mälu seminar, emakeelepäev, oskusekepäev. Esmakordselt lõi Rahvusraamatukogu kaasa muuseumiöös ja nagu selgus, üle ootuste väga edukalt.

Rahvusraamatukogu kuulub 11 rahvusvahelisse erialaorganisatsiooni, koostööleping on 9 rahvusraamatukoguga teistest riikidest. 2011. aastal käis raamatukogus hulk väliskülalisi. Võõrustati näitusi Lätist ja Soomest, Hiinast ja Jaapanist, Sloveeniast ja Makedooniast. Mai-kuise digitaalse säilitamise konverentsi raames viibis Rahvusraamatukogus USA Kongressi Raamatukogu asedirektor Laura Campbell, külas käis ka Stanfordini ülikooli raamatukogu direktor ning ühtlasi Teadusinfo Ressursside direktor Michael A. Keller. Koostööd tehakse Eesti asutuste ja organisatsioonidega, raamatukogu töötajad osalevad paljudes otsustuskogudes.

Parlamendi lugemissaal tähistas 20. sünnipäeva. Edukalt möödus OECD Eesti majandusülevaate esitlus ja näitus koostöös välisministeeriumiga, valmisid mitmed mahukad XI ja XII Riigikogu tegevust kajastavad väljaanded ja koguteos *Valimised Eestis 1992–2011. Statistikat ja kommentaare* koostöös Riigikogu kantseleiga, samuti kogumik *Valimised Eestis 1992–2011. Statistikat ja selgitusi* koostöös vabariigi valimiskomisjoniga.

20. tegevusaastat tähistasid ka saksakeelsed lugemissaalid. Nende tubli tegevuse ja rohkete ürituste seast pälvis suurimat publikuhuvi kohtumine Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Herta Mülleriga. 10. tegevusaastat tähistas humanitaarteaduste erialasaal.

Konverentsikeskuses toimus aasta jooksul 619 üritust, mida külastas u 55 000 inimest.

Helsingi raamatumessile, kus Eesti oli peakülaliseks, viis Rahvusraamatukogu soomekeelse *Virolaisen kirjan tarina* ning seal eksponeeriti Eesti kauneimate raamatute näitust. Valmis *Eestikeelne raamat 1918–1944* käsikiri. Trükkis ilmub see neljaköitelisena 2012. ja 2013. aastal. Trükiküpsiks sai Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste allseeria *A Raamat ja aeg (Libri et memoria)* teine väljaanne *Lugemise kunst*.

Kokkuvõttes oli 2011. aasta raamatukogule äärmiselt tegus ja edukas. 2012. aastal seisab ees suuremahulisem remont, mis raamatukogu mõneks ajaks lugejatele suleb. Töö raamatukogus aga jätkub, et uuenenud majas oma ülesandeid veelgi edukamalt täita.

Lugupidamise ja parimate soovidega

Janne Andresoo
Rahvusraamatukogu peadirektor

ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE. PERSONAL

2011. aasta 16. maini kuulusid **RRi nõukogu** koosseisu Riigikogu liikmed Igor Gräzin, Georg Pelisaar, Hannes Rumm ja Peeter Tulviste, Riigikogu Kantselei direktor Heiki Sibul ning Rahvusraamatukogu töövaldkondade tunnustatud asjatundjatena Marge Tiidus Riigiarhiivist ja Ilmar Vaaro Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiast. Nõukogu esimees oli Peeter Tulviste ning aseesimees Heiki Sibul.

17. mail 2011. aastal nimetas Riigikogu oma otsusega Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu liikmeteks Jaak Alliku, Igor Gräzini, Kaia Iva, Priit Pirsko ja Sirje Virkuse. Kultuuri- ja teadusministeeriumi esindajana osaleb nõukogu töös raamatukogunõunik Meeli Veskus ning ametikoha järgselt Riigikogu Kantselei direktor Heiki Sibul. RRi nõukogu uue koosseisu esimesel koosolekul, 14. juunil valiti nõukogu esimeheks Igor Gräzin ning aseesimeheks Heiki Sibul.

1. aprillil 2011 jõustus uus „Eesti Rahvusraamatukogu seadus“.

11. oktoobril 2011 kinnitas nõukogu „Eesti Rahvusraamatukogu põhikirja“.

Raamatukogu tegevust korraldati peadirektori käskkirjaga järgmiselt:

- 25. jaanuari 2010. a käskkirjaga nr 4 kinnitati säilituskogude eksponeerimise juhend;
- 31. jaanuari 2011. a käskkirjaga nr 6 kinnitati RRi 2011. a riigihangete kava;
- 21. veebruari 2011. a käskkirjaga nr 7 kinnitati direktorite ametijuhendid;
- 15. juuni 2011. a käskkirjaga nr 18 kinnitati RRi koosseis;
- 14. oktoobri 2011. a käskkirjaga nr 22 määrati struktuuriüksuste vahetu alluvus; 15. detsembri 2011. a käskkirjaga nr 33 muudeti RRi koosseisu: teadus- ja arenduskeskus nimetati ümber arendus- ja koolituskeskuseks ning kinnitati struktuuriüksuse põhimäärus.

Sisekontroll

RRi nõukogu kinnitatud siseaudiitori 2011. aasta töökava alusel auditeeriti järgmisi tegevusi:

- materiaalse põhivara arvelevõtmist, mahakandmist ja utiliseerimisele suunamist;
- omatulust tehtavatelt kuludelt tagasiarvestatava käibemaksu arvestamist;
- hankijatele tasutud ettemaksude kuludesse periodiseerimist;
- üüripindade tootlikkuse analüüsi ja võimalikke arengusuundi;
- riigihangete teostamist;
- erisoodustusmaksude arvestust.

PERSONAL 2011

RRis on 31. detsembri 2011. a seisuga **335,25** ametikohta ja **354** töötajat, neist raamatukoguhoidjaid **268**, kvalifitseeritud spetsialiste **41** ja teisi töötajaid **45**. Aasta jooksul koondati **2** ametikohta, uusi ametikohti ei loodud. Teadus- ja arenduskeskuse koosseisus olev

teabesaali juhataja ametikoht viidi üle laenuosakonna koosseisu ning juhtkonna koosseisus olev turundusjuhi ametikoht avalike suhete osakonna koosseisu.

RRis on **1** doktorikraadiga töötaja ning **2** doktori teaduskraadiga võrdsustatud kvalifikatsiooniga töötajat, **16** magistrikraadiga töötajat ning **242** kõrgharidusega töötajat. Doktori kraadi omandab **1**, magistrikraadi **11** ning kõrgharidust **10** töötajat.

Raamatukogu oli praktikabaasiks Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia infoteaduse eriala üliõpilastele. Lisaks läbisid meie praktika Goethe Instituudi, IT Kolledži ning Tallinna Majanduskooli õpilased. Stažöörina koolitasime Ajalooarhiivi töötajat.

Raamatukogus töötas kaks inimest vabatahtlikena.

2011. aastal kehtis 2010. aasta jaanuaris sõlmitud kollektiivleping tööandja ja RRI ametiühingu vahel aastateks 2010–2011, mis reguleerib täiendavaid kokkuleppeid järgmistes valdkondades: tööaeg; töötasustamine; preemiad; toetused ja hüvitised; puhkused; töötingimused, -kaitse ja -ohutus; tööandja ja ametiühingu vahelised suhted.

Aasta lõpul tunnustati parimaid töötajaid. Aasta inimese tiitli pälvis Jaanus Kõuts veebiarhiivi taaskäivitamise eest.

Aastate inimeseks kuulutati Mari Sibul 40-aastase tegevuse eest raamatukogunduses.

Aasta teoks valiti kunstide teabekeskuse tegevuspakett, mis hõlmas Eesti heliplaadi ajaloo uurimist ja tutvustamist.

Parima noore töötaja tiitli sai Margit Meltsas eduka töö eest standardimise vallas.

Väärt kolleegiks valisid töötajad paljundusoperaatori Lija Mätase.

Saksa keele ja kultuuri tutvustamise eest omistati Austria, Saksa ja Šveitsi saali juhatajale Leili Naanile Austria Vabariigi Kuldne aumärk.

Töötajate täienduskoolitus

2011. aastal toimus RRI töötajatele viis suuremat täienduskoolitust, neil osales 309 töötajat:

Koolitus „DIGARi arenduspäev” (17.03., Katrin Aava, Tallinna Ülikooli kommunikatsiooni magistriõppekava õppejõud), mille eesmärgiks oli kaardistada digitaalarhiivi DIGAR hetkeolukord, ressursid ja arenguvaldkonnad ning kujundada meeskonna ühine visioon ja arengustrateegilised eesmärgid.

Koolitus „Muudatuste roll ja muudatuste juhtimine“ (20.09., Anu Virovere, psühholoog, suhtlemistreener ja õppejõud), mille eesmärgiks oli saada ülevaade väärtuspõhise juhtimise olemusest, muudatuste läbiviimise võimalustest ja vormidest organisatsiooni piiratud ressursside tingimustes.

Koolitus „Tabelarvutus ja andmete analüüs MS Excel 2003 baasil algajatele kasutajatele“ (10.01.–25.02., Mihhail Ottmaa, RRI infosüsteemide osakonna juhataja), mille eesmärgiks oli tutvustada tabelarvutuse tööriistu, omandada arvutustabelite koostamise ja valmis tabelite kasutamise oskus.

Koolitus „Arvutikasutamise infohommik“ (22.03., 05.04., 19.04., 26.04., 03.05., 10.05., 17.05., 24.05., 31.05., Ivar Allik, RRI infosüsteemide osakonna süsteemiadministraator), mille eesmärgiks oli saada ülevaade isikuandmete kasutamisest ja kaitsest, arvutiviirustest ja nende tõrjest ning Interneti turvalisest kasutamisest.

Koolitus “Klaviatuur meie igapäevatoos – toksimine, tippimine või hoopis pimetrükk” (07.04., 14.04., 21.04., 28.04., 05.05., 12.05., 19.05., 02.06., Ivar Allik, RRI infosüsteemide osakonna süsteemiadministraator), mille eesmärgiks oli arendada arvutiklaviatuuri funktsioonide efektiivsemat kasutusoskust ning omandada “pimetrüki” algetadmised.

Koolitus „Arvutikasutamise infotund“ (12.10., 19.10., 26.10., 09.11., 16.11., Ivar Allik, RRI infosüsteemide osakonna süsteemiadministraator), mille eesmärgiks oli saada ülevaade arvutite turvalisest kasutamisest.

Arvutikasutamise praktiline õppus (12.10., 19.10., 26.10., 09.11., 16.11., Ivar Allik, RRI infosüsteemide osakonna süsteemiadministraator), mille eesmärgiks oli arendada tekstitöötamise funktsioonide efektiivset kasutusoskust.

2012. AASTAL ON KAVAS

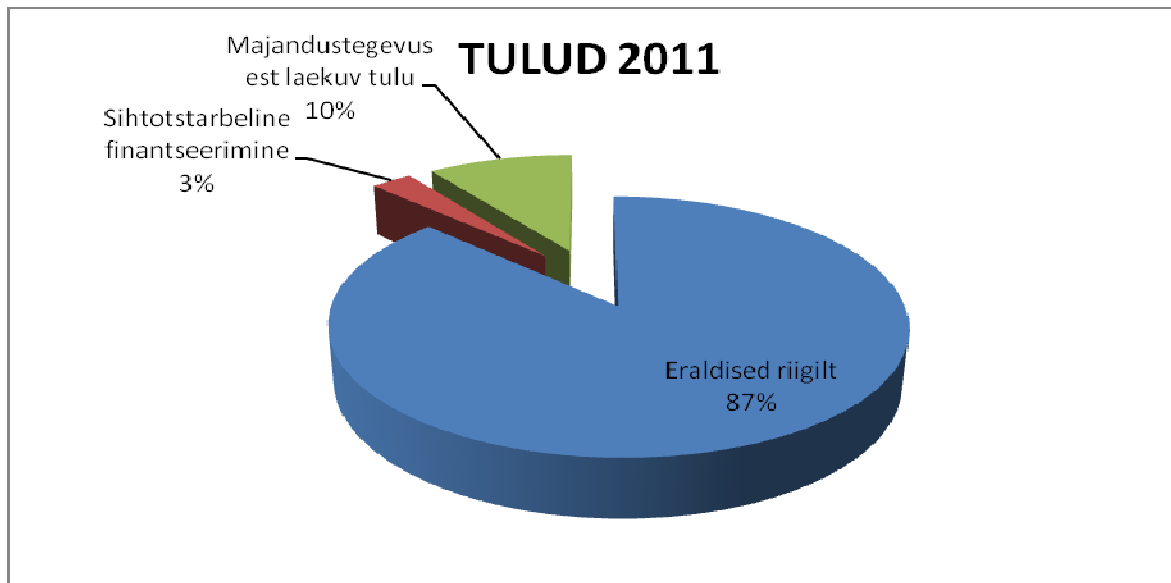
- turundusalane meeskonnatöökoolitus keskastme juhtidele ja peaspetsialistidele;
- teenindusalane täienduskoolitus lugemissaalide töötajatele;
- arenguveestlused iga töötajaga;
- ametinõuete uuendamine.

EELARVE JA RAHASTAMINE

Tulud 2011

16. detsembril 2010 kinnitas Rahvusraamatukogu nõukogu 2011. aasta eelarve **üldsummas 5 557 497 eurot**. 2011. aastal eelarvet ei vähendatud. 2010. aastaga võrreldes vähenesid 2011. aastal tulud 20 595 euro võrra:

- riigieelarve eraldi jooksvateks kuludeks	summa jäi samaks
- majandustegevusest laekuvad tulud	+ 21 156
- Euroopa Komisjoni projektide tulud	- 41 751
- sihtfinantseering EL infokeskusele	summa jäi samaks
- investeeringud renoveerimiseks ja põhivara soetamiseks e-raamatukogule	summa jäi samaks

Majandustegevusest laekuvaid tulusid kavandati 555 456 eurot (10% tuludest). Tegelik tulu oli 615 885 eurot (11%), mis on 60 429 euro võrra rohkem algselt kavandatust. Kavandatust rohkem laekus tulusid konverentsi- ja kopeerimisteenustest tänu täiendavate lepingute täitmisele ning 6 088 eurot leppetrahve tagastamata teavikute eest. Lisatuludega kaeti raamatukogu energiakandjate kuludefitsiit.

Sihtotstarbelisi tulusid (v.a riigieelarvelised eraldised jooksvateks kuludeks ja põhivara soetamiseks) kavandati 156 300 euro eest (3% tuludest). Tegelikult laekus kuludeks sihtfinantseeringute arvelt 305 328 eurot (5% tuludest).

Rahastati alljärgnevaid projekte ja tegevusi:

Riigikantseleilt:

- ELi infokeskusele 83 734

Euroopa Komisjoni projektidele:

- EoD 34 186
- eTravel 23 700

Kultuuriministeeriumilt:

- digitaalraamatukogu tegevuse elluviimiseks 90 000
- mäluasutuste suveseminari korraldamiseks 639
- veebipõhise raamatukogude statistika andmebaasi loomiseks 3 000
- Eesti nüüdisgraafika näituse E. Wiiralti kunstiauhinnaks 850
- soomekeelse väljaande *Lühike Eesti raamatu ajalugu* kirjastamiseks 1 500
- Rahvusvahelistel ISBN ja ISMN agentuuride aastakoosolekutel osalemiseks 1 400

Eesti Kultuurkapitalilt:

- mäluasutuste suveseminari korraldamiseks	400
- soomekeelse väljaande <i>Lühike Eesti raamatu ajalugu</i> kirjastamiseks	1 000
- näituse <i>Mis linn see on Tallinn 17.–19. sajandi illustratsioonidel</i> koostamiseks	31 972
- rahvusvahelise seminari <i>Autoriõigus muutuste tuules</i> korralduskuludeks	450
- naiskoori tegevuse toetuseks	947

Tallinna Kultuuriväärtuste Ametilt:

- Eesti nüüdisgraafika näituse E. Wiiralti kunstiauhinnaks	3 200
- naiskoori tegevuse toetuseks	640

Sihtasutuselt Tallinn 2011:

- stendinäituse <i>Kaart ja kaart – tere tulemast Tallinna</i> korralduskuludeks	5 816
--	-------

Sihtasutuselt Arhimedes:

- erialateabepäevade korraldamiseks	3 963
-------------------------------------	-------

Haridus- ja Teadusministeeriumilt:

- rahvuskaaslaste II programmi konverentsi korralduskuludeks	12 608
--	--------

Aktsiaseltsilt KH Energiakonsult:

- naha- ja köitekunstnike näituse korralduskuludeks	1 087
---	-------

Harry Männil'i perekonnalt:

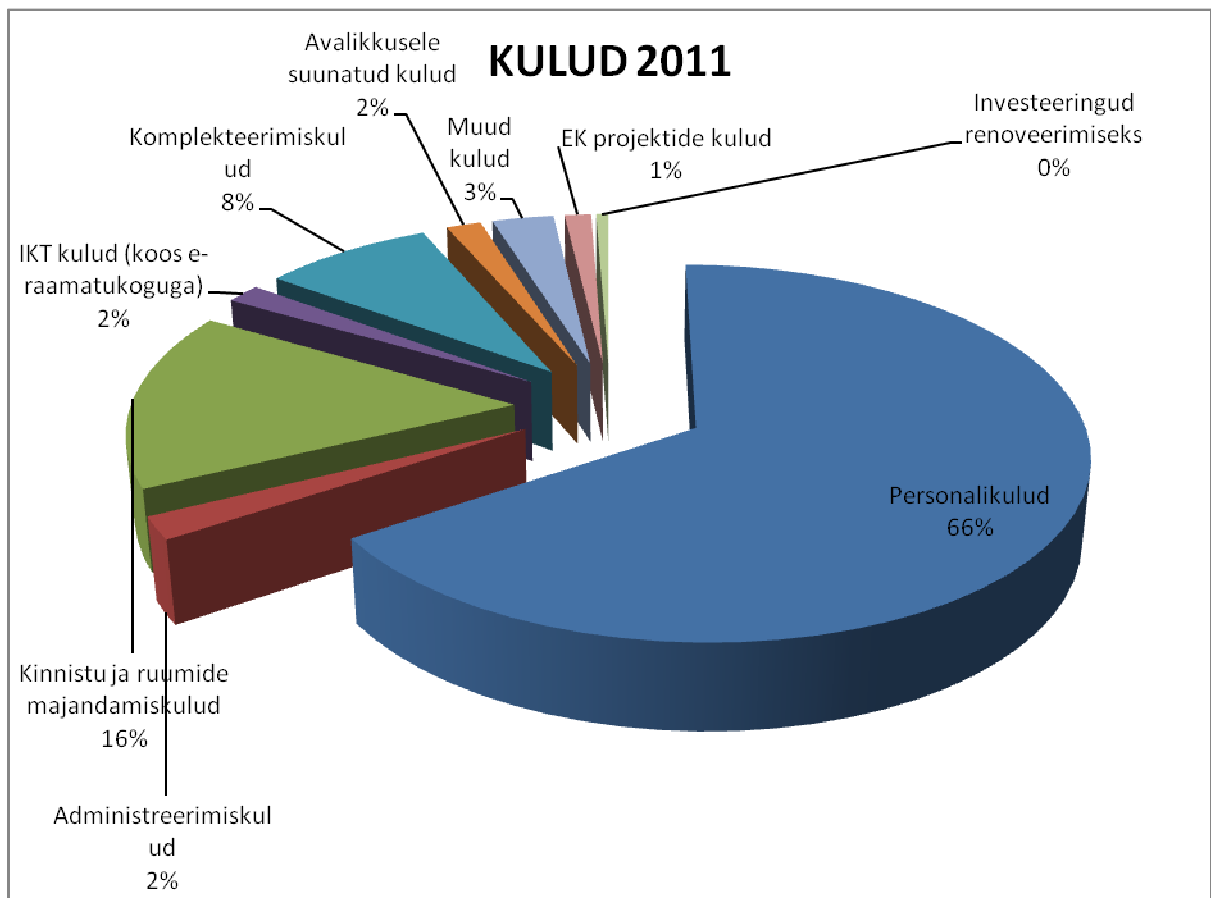
- Eesti nüüdisgraafika näituse E. Wiiralti kunstiauhinnaks	4 186
--	-------

Aktsiaseltsilt Trüb Baltic:

- Saksa saali kultuuriürituste toetuseks	50
--	----

Kulud 2011

Suurima osa eelarvest moodustavad personalikulud (66%), mistõttu polnud võimalik seda kuluartiklit muutmata jätta: sarnaselt 2010. aastale võttis kollektiiv nädala palgata puhkust. Energiakandjate eelarvedefitsiidist tulenevalt oli raamatukogu juulis kollektiivpuhkusel ja hoone lugejatele aasta lõpul viis tööpäeva suletud.

2011. aasta algul oli komplekteerimiseelarve (k.a litsentsid) **468 691** eurot, sealhulgas:

- eraldi riigieelarvest 443 290
- Euroopa Liidu infokeskuse tegevuskuludest 15 221

2011. aastal osteti teavikuid (k.a andmebaaside litsentsid) **459 107** euro eest, sealhulgas:

- riigieelarvelisest eraldisest 459 107
- ELi infokeskuse tegevuskuludest 15 346
- välispartnerite toetusest Saksa, Austria ja Šveitsi saalile 14 067

Komplekteerimiseelarvest kulus (s.h litsentsid) rahvusteavikute ostmiseks **31%** (2010. aastal 33%; 2009. aastal 30%) ja välisteavikute ostmiseks **69%** (2010. aastal 67%; 2009. aastal 70%). Teavikute ja andmebaaside litsentside ostmise suhe oli **83:17** (2010. aastal 82:18; 2009. aastal 80:20).

IKT kulud

2010. aastal lõppes RIA-struktuurifondi kaudu rahastatav projekt digitaalarhiivi DIGAR arendamiseks, mistõttu langes ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia haldamise ja arendamise rahastamise tase ning tehtud tööde maht. Tänu täiendavale investeeringule põhivara soetamiseks ja rahastamisele Kultuuriministeeriumi programmi *Digitaalne kultuuripärand* kaudu suutis raamatukogu siiski edukalt korraldada põhilised kavandatud tegevused.

Rahastamisallikate järgi oli jaotus järgmine:

- riigieelarvelised eraldised	55 000
- majandustegevusest laekunud tuludest	5 300
- Kultuuriministeeriumi sihtfinantseering	125 000
- HTMi sihtfinantseering ELNET Konsortsiumi kaudu	33 400

Kokku kulus IKT valdkonnale 218 700

Kulude jaotus sihtotstarbe järgi:

- IT-riistvara	88 400
- IT-tarkvara	126 300
- IKT muud kulud	4 000

Suurimad rahalise investeerimise objektid olid digitaalarhiivi DIGAR tarkvaraarendus – 48 000 eurot ja serveriruumi tehnilise taristu hankimine – 32 000 eurot.

Halduskulud

Jätkuva majanduskriisi ja **kommunaalteenuste hinnatõusu** tingimustes jätkas raamatukogu kokkuhoiukursil: vähendati hooldustööde mahtu, rakendati kommunaalkulude kokkuhoiu meetmeid (kollektiivpuhkus 5 nädalat, öine kliimaseadmete väljalülitamine, kontroll energiakandjate kulu üle). Aasta lõpetati 40 000 eurose võlaga uue serveriruumi ehitajale, mille tasumine on ette nähtud 2012. aasta investeeringute summast. Olenemata keerukast majanduslikust olukorrast tuli raamatukogu toime tänu erakordselt soojale sügisele ja mehitatud valve kulude vähenemisele 2010. aastaga võrreldes 26 000 euro võrra. Samas tuli korrigeerida remonditööde plaani: ära jäeti lugejate puhkeala loomine V korrusele. Ära jäid ka katuste remonditööd seoses avariitööde ootamatult kasvanud mahuga ja haruldaste raamatute näitusesaali renoveerimise omafinantseeringu vajadusega.

Suuremad teostatud ehitus- ja remonditööd olid (eurodes):

- haruldaste raamatute näitusesaali renoveerimine	58 500
- töötajate tööruumide remont	12 100
- toitlustuskompleksi remonditööd	10 200
- üüripindade remont	10 400
- saastatud teavikute isolaatori ehitus	12 900
- infoteaduste saali ümberhitus	3 100

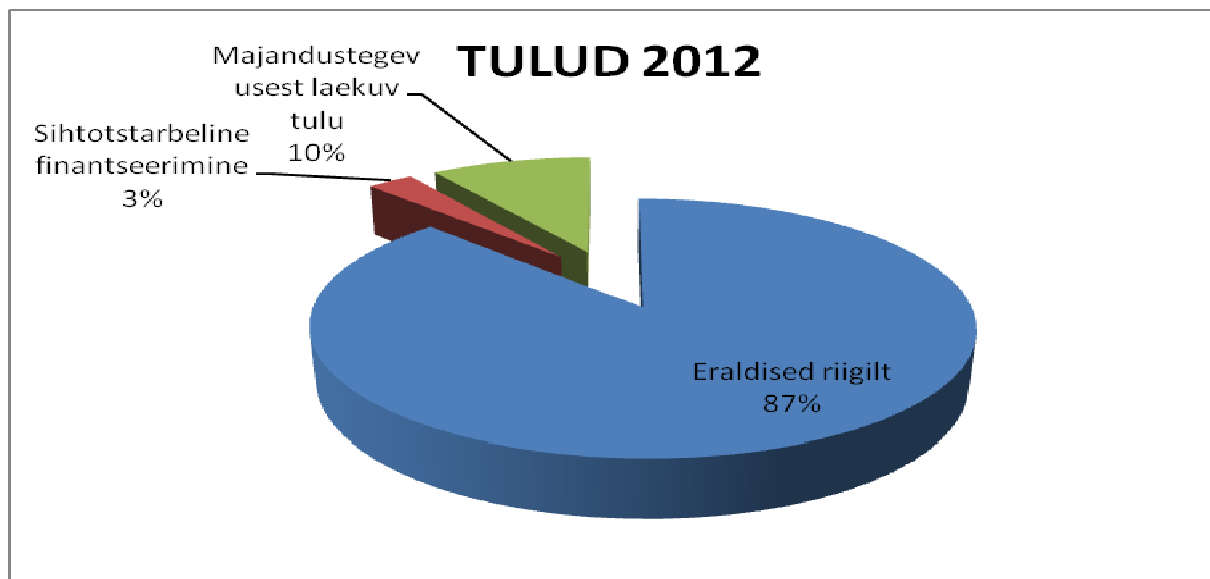
- avariiremont	17 700
- koridoride ja fuajeede remont	7 100
- dekoratsiooni paigaldamine raamatukogu välisfassaadile	3 500

Haruldaste raamatute näitusesaali renoveerimise kuludest kandis Eesti Kultuurkapital 31 972 ja Rahvusraamatukogu 26 528 eurot.

Eelarve 2012

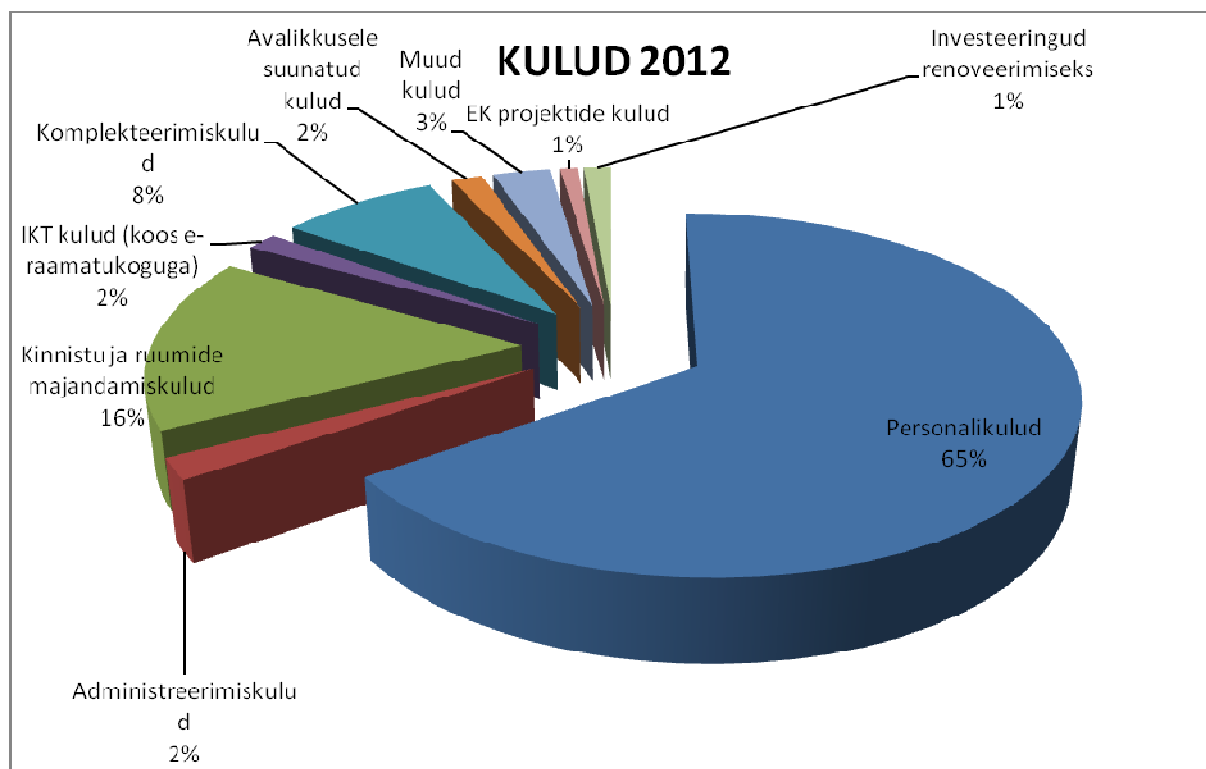
2012. aasta eelarve kinnitas Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu 13. detsembril 2011 üldsummas **5 612 523 eurot**. Tulud jaotuvad:

- sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest jooksvateks kuludeks	4 806 725
- sihtotstarbelised eraldised riieelarvest põhivara soetamiseks e-raamatukogule	31 956
- sihtotstarbelised eraldised riigieelarvest renoveerimiseks	76 850
- majandustegevusest laekuvad tulud	541 293
- sihtfinantseering ELi infokeskusele	83 734
- sihtfinantseering Euroopa Komisjonilt projektidele	71 965

Võrreldes 2011. aasta eelarvega **suurenevad tulud kokku 36 796 euro võrra**.

Riigieelarve eraldised jooksvateks kuludeks suurenevad 24 896 ja investeeringuteks 44 894 euro võrra. Majandustegevusest laekuvad tulud moodustavad kogutuludest 10%. Omatulud vähenevad 14 163 euro võrra ja seda eeskätt seoses 2012. aastal Rahvusaamatukogus toimivate ulatuslike renoveerimistööde läbiviimisega.

Riigieelarvest eraldati tegevuskuludeks täiendavalt 24 896 eurot – maamaksu tõusuks 6 896 eurot ja Päästeameti ettekirjutuste täitmiseks 18 000 eurot. Sidekulusid on vähendatud 1 451 euro võrra, mille arvelt on kavandatud serveriruumi ehituseks võetud pangalaenu intresside maksmine. Kõik teised kuluartiklid on 2011. aasta tasemel, mis seab raamatukogu äärmiselt keerulisse olukorda juba teadaolevate hinnatõusude (elekter, küte, postiteenus) valguses. Osaliselt on elektri hinnatõus kavas katta Euroopa Komisjoni lõppenud projekti TEL+ üldkuludest.

Investeeringuteks eraldatud summa (108 806 eurot) võimaldab lõpetada serveriruumi ehituse ja seadmete hankimise.

2012. aastal on kavas teostada kahe saastekvootide müügist rahastatava riikliku projekti ehitustööd – hoidlate ja lugemissaalide ventilatsiooni- ja kliimasüsteemi renoveerimine ning väliste avatäidete vahetus koos D-korpuse fassaadi renoveerimisega.

KOGUD JA SÄILITAMINE

Komplekteerimine

Aasta jooksul täienes **rahvusteaviku arhiiv** 9 999 raamatu jm teavikuga ning 1 799 perioodilise väljaande aastakomplektiga. Kogudesse jõudsid varasematel aastatel laekumata jäänud trükiste sundeksemplarid, nagu *Teadaanded Meremeestele* (1998–2010), *Järve Cool* (2004–2010), *Spikker* (2009–2011), *Salemi Kuukiri* (2009–2011), *Cat Magazine* (2007–2011).

Vanemate väljaannete järelkomplekteerimine tõi raamatukogu kogudesse 205 esmaeksemplari trükiseid.

Kaardikogusse lisandunust väärivad märkimist Eestit Rootsi Kuningriigi osana kujutav "Carte des Estats de la Couronne de Suede" (1714) ning väga haruldane 1939. a kaart "Pakri (Osmussaar-Naissaar)" jt vanad merekaardid.

Seoses heliplaadinäituste ning diskograafia koostamisega sai **helisalvestiste kogu** täiendatud üle 50 kogus seni puuduva heliülesvõttega eelmise sajandi alguse šellakplaatidest kaasaegsete CD ja vinüülplaatideni. Unikaalsematest võib esile tuua 1908. aastal Peterburis Zonophon Records poolt salvestatud šellakplaati.

Graafikateavikute kogusse lisandusid 2003–2010 aastate postmargid, mida RR on saanud majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse kohaselt alates 2006. aastast. Postmargid on leitavad e-kataloogi ESTER kogumina *Eesti Postmargid*. Plakatikogusse kinkis Jüri Arrak 24 plakatit.

Haruldaste raamatute kogu täienes mitme, kogus seni puuduva **rahvustrükisega** nagu Halles trükitud ja Eestimaa Konsistooriumi kirjastamisel ilmunud *Eesti-Ma Kele Koddo- ning Kirko-Ramatu* esitrükk (1721), revisjonikohtu koosseisu sisaldav publikaat *Meie keige armolisse sure Keisri Herra ... [Aleksander I] kässo peäle...* (Riia, 1804), kunstnik Helmi Hermani album *Eesti rahvarõivad* [1943?]. Neist kõigist on Eestis vaid mõned eksemplarid. Välismaistest haruldustest väärivad märkimist 16 publikaati 18.–19. sajandist (vanim 1774), Tartus trükitud prof J.W. Krause akadeemiline kõne (1803), Tallinna arsti Samuel Reinhold Winkleri (1764–1836) doktoridissertatsioon (1786) ja aastail 1699–1707 Hamburgis ilmunud ajalooajakirja *Historische Remarques über die neuesten Sachen in Europa* 1706. a 25. number, mis sisaldab teateid Vana-Liivimaa ajaloost. Stenbocki Perekonna OÜ annetas 9 haruldast 17.–18. sajandi trükist.

Isikuarhiivide registris on 34 arhiivi. Täienes Raimo Pullati arhiiv. Läbitöötatud Priit Kalda fotokogu anti Eesti Filmiarhiivile.

Väliskirjanduse kogusse komplekteeriti 7374 (2010. a – 8210) välisteavikut (raamat, auvis, elektrooniline teavik, kaart, noot), **809** (2010. a – 788) ajakirja, neist 678 jooksva aasta aastakäike ja **40** (2010. a – 44) ajalehte. Viimase aastaga vähenes jooksva aasta trükiajakirjade arv 40 nimetuse võrra, põhjuseks trükiajakirjade hinnatõus ja ajakirjade kättesaadavus hangitud andmebaasidest.

Reservkogust jõudis lugejateni üle **800** 19. sajandi teadus- ja ilukirjandusliku väljaande.

Humanitaar- ja sotsiaalteaduste teavikutest komplekteeriti näiteks teaduse ja kultuuri üldküsimusi, kultuuriantropoloogiat ning vanaaja kultuuri käsitlevaid teoseid. Infoteadustest hangiti digitaalraamatukogusid, digiteerimist ning e-raamatut käsitlevaid väljaandeid. Filosoofia komplekteerimise põhirõhk langes eetika ja tänapäeva filosoofia teemadele (J. Ranciere, P. Strawson, R. Rorty, C. Taylor, K. Popper, P. Singer, J. Habermas) ning ajaloole.

Lisaks üldpsühholoogiale hangiti psühholoogia ajalugu ja uurimismeetodeid ning käsitlusi sotsiaal-, isiksuse- ja arengupsühholoogiast. Religiooni teema täienes teostega erinevatest usunditest.

Kirjandusteaduse valdkonnas on nüüd täiskomplekt itaalia kirjandusajaloo väljaandest *Storia della letteratura italiana / diretta da Enrico Malato. Roma : Salerno editrice, 1995–2000*. Ilukirjandusest hangiti 14 hispaaniakeelset kirjandusklassikasse ja auhinnatute hulka kuuluvat teost. Samuti suuremate kirjanduspreemiate nominendid ning valik 2011. aastal ilmunud teoseid (IMPAC Dublini kirjandusauhinda silmas pidades).

Erinevate valdkondade koostöövõrgustiku hea näitena võib tuua keeleteadlase Kristiina Rossi soovitusel hangitud väljaandeid seeriast etümoloogilised sõnaraamatud "*Leiden Indo-European etymological dictionary series*" ja kirjandusteadlase Jaan Unduski soovitusel hangitud

„Boccaccio, Giovanni. *Genealogy of the pagan gods. Volume I, books I–V / edited and translated by Jon Solomon. Cambridge, Mass. [etc.] : Harvard University Press, c2011.*

Ajaloo valdkonnas hangiti teatmetos *The Oxford Handbook of the Atlantic World, 1450–1859* ja *The Oxford Handbook of World History*, lisaks raamatuid Eesti, Balti- ja Põhjamaade ajaloost ning käsitlusi meie lähiümbrusest Venemaal ning uuemaid või puudunud käsitlusi näiteks Hollandi ja Ungari ajaloost.

Kunstiraamatutest soetati peamiselt teaduskirjandust – kunstiteaduse ja -filosoofia üldkõikumisi, arhitektuuriajalugu, erinevate kunstiajaloo perioodide ja teemade käsitlusi, Itaalia ja Madalmaade kunst renessansist 19. sajandini.

Muusikaraamatute kogu kujundamisel tehakse koostööd Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga. Lepiti kokku, et RR hangib 8-kõitelise ingliskeelse Poola muusikaajaloo teatmetose *Sutkowski, Stefan. History of Music in Poland*. Hangiti kaasaegsete heliloojate Philip Glassi, John Tavener, Peter Lieberoni albumeid. Rahvaste muusika kollektiooni täiendas Valgevene pärimusmuusika kogumik. Hangiti Soome muusikat ja ka lääne filmi-, muusikali- ja džässmuusikat.

Filmiraamatutest oli sel aastal põhiorhk animafilmil ja eri maade filmikunstil. Teatri valdkonnast laekus teatriajaloo ülevaateid ning teatriteooriat.

Kartograafia kogud täienesid uuema geoinfosüsteemide ja geograafiaalase kirjandusega.

Saksa, Šveitsi ja Austria saali kogude täiendamist rahastasid vastavate riikide kultuurifondid, saatkonnad jt organisatsioonid ning eraisikutest sponsorid, mis võimaldas RRI kogudesse hankida 2011. a tähtsündmustega seotud kirjandust: 200 a Heinrich von Kleisti surmast; Max Frisch 100, Friedrich Dürrenmatt 90, Gustav Mahleri juubeliaastad 2010/2011, Thomas Bernhard 80; Ludwig Wittgenstein – 60 a surmast, noortekirjanik Christine Nöstlinger 75, Hamburg – Euroopa keskkonnapealinn 2011, Pfn – Šveitsi kultuuripealinn 2011/12.

Suurenenud on ingliskeelse õiguskirjanduse osatähtsus ja soetamine. Nõudlus sama valdkonna venekeelse kirjanduse järele on järsult vähenenud. Aktiivselt hangiti uusi autoriõigusega seotud trükiseid ning õigusajaloo õpikuid ja seaduste kogumikke.

Likvideeritud Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalituse teavikud suunati kogudesse ning kogu edaspidine täiendamine toimub vajadusel ainult ostetud teavikutega, nagu edaspidi ka Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF), Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ja Maailmapanga (World Bank) trükiste hankimine.

Rahvusvahelised organisatsioonid asendavad igal aastal üha enam paberväljaandeid võrguteavikutega. Vabalt veebis kasutatavad kui ka litsentsiandmebaaside *WorldBank eLibrary* ning *OECD iLibrary* võrguteavikud on kajastatud e-kataloogis ESTER.

Sotsioloogiaalaste raamatute komplekteerimisel oli põhiorhk maailma juhtivate sotsioloogide ja sotsioloogiakoolkondade käsitlustel ja tähelepanu keskpunkti tõusnud sotsioloogiavaldkonna (soo-, linna-, haridussotsioloogia) uutel teavikutel. Meediaalase kirjanduse tellimisel suurendati nüüdismeediat (sotsiaalne ajakirjandus, võrguajakirjandus jne) ning ajakirjanduse sotsiaalset rolli ja vastutust käsitlevate raamatute osakaalu.

Majandusalastest teatmeteostest hangiti Euroopa majandusteadlaste biograafiline leksikon, maailmamajanduse tööstusharusid tutvustav ja analüüsiv entsüklopeedia ning teatmikke turundusest ja kindlustusest. Statistika üldteooria kõrval täiendati kogusid säästva arengu, majanduse ja rahanduse valdkonna väljaannetega.

Politoloogiaalaste raamatute tellimisel oli sel aastal põhiorhk esindusdemokraatia ja parlamentarismi alastel raamatutel, aidates valida alustekste tõlkimiseks ja täiendades kogu

põhiteostega. Politoloogia, poliitika ning majanduse ja rahanduse temaatikast huvitatud lugejatele on tellitud andmebaas *Oxford Scholarship Online*, mille suure kasutatavusega pakettides on Oxfordi ülikooli kirjastuse e-raamatud. Majanduse valdkonnas on kättesaadavad ligi 350 ja politoloogia valdkonnas ligi 450 e-raamatu täisteksti, mis on leitavad ka e-kataloogist ESTER.

Majanduslanguse tingimustes on langenud kõrge hinnaga teatmeteoste keskmine maksumus (2010. aastal 100 eurot; 2006. aastal 200 eurot), mis võimaldas komplekteerida 77 nimetust entsüklopeediaid, sõnaraamatuid, teatmikke jne.

Euroopa Liidu infokeskuse kogudesse hangitavatele teemadele lisandusid Euroopa Komisjoni välis- ja julgeolekupoliitika, selle organisatsioonilised muutused, Lissaboni lepingu kommentaarid ja käsitlused, 2004. ja 2007. aastal liitunud riikide kogemuste ja riikides toimunud muutuste analüüs jne. E-kataloogi ESTER kaudu on leitavad üle 400 Euroopa Liidu teemat käsitleva e-teaviku.

Ressursside piiratuse tõttu vähendati õpikute ja populaarteaduslike käsitluste osakaalu ning suunati jõupingutused parima teaduskirjanduse olemasolu tagamiseks. 2012. aastal loobutakse mitmetest trükiajakirjadest, mis on kättesaadavad ka elektrooniliselt. Vähendada pole võimalik nende oluliste teadusajakirjade tellimist, mille elektroonilisele versioonile kehtib ühe- kuni kaheaastane juurdepääsupiirang.

Vaatamata komplekteerimiseelarve stabiilsusele, jätkus soetatavate teavikute nimetuste ning andmebaaside arvu vähenemine, sest tõusid nii raamatute, perioodika kui andmebaaside hinnad. 2011. aastal oli RRI ostetud eesti raamatu keskmiseks ostuhinnaks **13,18 eurot** (2010. aastal 190,5 krooni) ja välisraamatu keskmiseks ostuhinnaks **45,46 eurot**.

Kogud ja säilitamine

Vastavalt *RRI kogude kujundamise ja säilitamise tegevuskavale* ehitati saastatud teavikute vastuvõtmiseks autonoomse ventilatsioonisüsteemiga kaheosaline isolaator, suurusega 36 m². Teostati arhiivihoidla nr 2010 sanitaarremont ja teistes hoidlates väiksemaid remondi- ning elektrisüsteemi parandustöid. Kõikides hoidlates kontrolliti tulekustutusüsteemi korrasolekut.

Hoidlainventarist hangiti 9 metallkappi erivormingus kandjate (fotode, negatiivide, mikrovormide, helisalvestiste, kombineeritud auviste, e-teavikute) ning hallituskahklusega teavikute ajutiseks hoidmiseks.

Euroopa Liidu infokeskuse lugemissaali avariikulitel teavikute toestamiseks hangiti 60 metallist tuge. Suuremat raamatutügede hanget planeeritakse 2012. aastal.

Toimus järjepidev teavikute **säilitustingimuste parendamine ja plaanilised ümberkorraldustööd hoidlates**. Jätkus 2005. aastast teostatav hoidlate süstemaatiline puhastamine ja teavikute seisukorra kontroll. Käesolevaks ajaks on 34 hoidlast puhastatud 19. Puhastustöid teostati kunstide teabekeskuse hoidlates 8028 ja 8029, kokku 1960 laudit (s.h 404 tühja laudit) ja 1515 perioodikakasti.

RRI kogude **inventuure** jätkati vastavalt 2005. aastal kinnitatud ja 2010. aastal korrigeeritud ajakavale. Põhikogus teostati aastatel 2008 ja 2009 arvele võetud raamatute inventuur. Jätkuv arhiivkogu raamatute inventuur on teostatud 1. ja 2. formaadi trükistele perioodist 1831–1933 ning 1993–2009, 3. formaadi trükistele perioodist 1831–2004 ja 4. formaadi trükistele perioodist 1831–1995.

Kokku kustutati aegunud, liigseid või kadunud teavikuid 35 249 eksemplari/aastakomplekti.

Inventuuride käigus täiendati puuduvate väljaannete nimekirja ja koostati **desideraadinimestik** Välis-Eesti perioodikast.

Ressursi efektiivsemaks kasutamiseks lõpetati köitmise ja konserveerimistegevuse logistiline sidumine ühtsesse töökeskkonda ja koondamine uutesse, korrastatud ruumidesse.

Aasta jooksul **konserveeriti** kokku 400 teavikut (14 018 lehte), millest 64% raamatukogu ainu-eksemplare ja **kõideti** 1490 teavikut.

Eesti Kirjandusmuuseumi "*Eesti trükise punase raamatu*" digiteerimise projekti ettevalmistamise käigus konserveeriti 145 teavikut. Trükiste lehthaaval puhastamise aastane kogumaht oli 5264 teavikut, kokku 285 811 lehte. Seoses heliplaatide näitusega puhastati 17 LP-plaati.

Teavikute digiteerimine ja mikrofilmimine kogude täiendamise ja säilitamise eesmärgil toimus nii teavikute reprodutseerimiskava alusel, kollektsoonipõhiselt, kui ka lugejate soovidest või tellimustest lähtuvalt.

Teavikute reprodutseerimiskava alusel lõpetati 56 nimetuse tuhmuvaid tekste sisaldavate 1920–30ndatel ilmunud ajakirjade ja 153 nimetuse rahvusteaviku ainu-eksemplari digiteerimine.

Tagatiskoopiate kogusse lisandus 555 teavikute tagatis- ja varukoopiat. Auviste kollektsooni lisan-dus 385 digitaalset kasutuskooptiat.

Kollektsoonipõhine digiteerimine toimus kolme projekti alusel.

Jätkus osalus Eesti Kirjandusmuuseumi projektis „*Eesti trükise punase raamatu* ja eesti kultuuri käsikirjaliste alliktekstide digiteerimine“. Digiteeritud trükised arhiveeriti digitaalarhiivis DIGAR.

Jätkus koostöö Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga mikrofilmitud vanade ajalehtede skaneerimisel. Andmebaasi *Digiteeritud Eesti Ajalehed* (DEA) lisati 4 uut nimetust (Linna Teataja, Eesti Sõna, Pikker, Rahva Hääli (Moskva)).

Projekti *Europeana Travel* raames digiteeriti 42 turismiteemalist raamatut (u 1600 lk) ning RRI e-näituste koostamiseks 124 luuleraamatut ja 725 plaadiümbrist.

Tellimuste alusel digiteeriti ligi 31 000 lehekülge perioodikat.

Digiteerimisteenus EOD kaudu täideti 84 tellimust (12 000 lk), millest enamik saabus välismaalt. Eesti Panga tellimisel digiteeriti ajakiri *Eesti Majandus* 1921–1926 ning eraisiku tellimisel *Aja Lugu* 1987–1991 ja *Aja Kiri* 1976–1992.

Nimekirjast *Kingi vanale raamatule uus elu* digiteeriti eraisiku toetusel 17. saj lõpust pärit ladinakeelne käsikiri *Henriku Liivimaa kroonika*.

Kõik digiteeritud materjalid on leitavad digitaalarhiivis DIGAR (digar.nlib.ee), vastavalt autorikaitse kehtivusele.

Eesti Kultuurkapitali toel uuendati 2011. aastal harulduste kogu näitusesaalis eksponeerimisvitriinid ja -tehnikat. Vitriinid on varustatud soojust mitteeraldava kiudoptilise valgustussüsteemiga, mis väldib eksponeeritavate rariteetsete väljaannete soojuskahjustust. Paigaldatud muuseumipleier ja projektor võimaldavad näitusel esitleda täiendavaid heli- ja pildimaterjale. Näituse lisamaterjali või seonduvat saab vaadata puutetundliku ekraaniga infokioski kaudu.

RAAMATUKOGU- JA INFOTEENUSED

Raamatukogu kasutamine

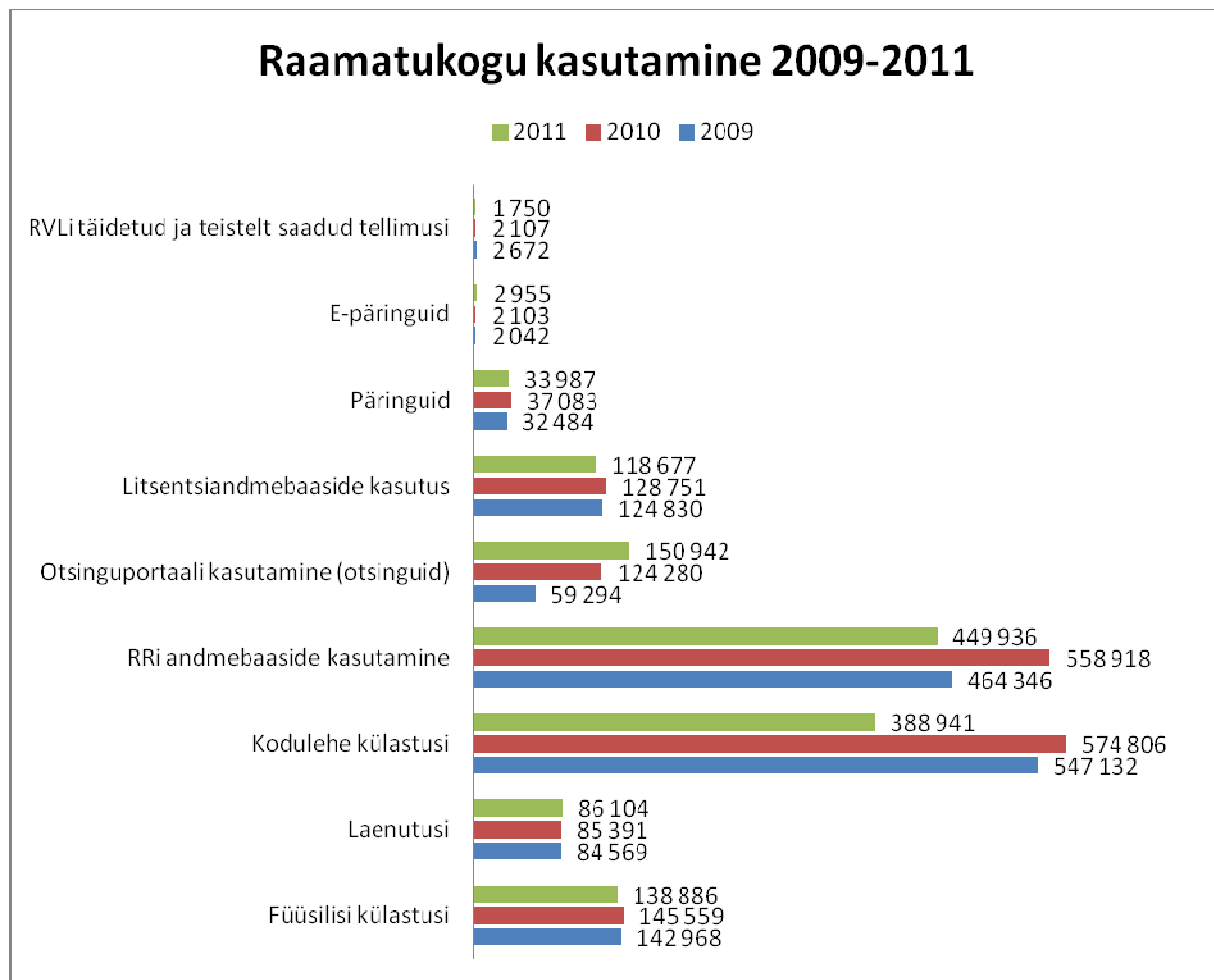
2011. aastal oli Rahvusraamatukogu külastajatele avatud 269 päeva. Töötajate kollektiivpuhkuse ajal, 4.–31. juulini oli raamatukogu suletud.

RRil on **41 454** (2010. aastal 40 833; 2009. aastal 42 600) registreeritud lugejat, neist **17 951** (2010. aastal 18 625; 2009. aastal 16 000) kasutavad raamatukogu aktiivselt.

2011. aasta alguses kustutati lugejate andmebaasist kolm aastat raamatukogu mitte külastanud 7366 lugeja andmed. Võrreldes eelmise aastaga on 2011. aastal kasvanud registreeritud uute lugejate arv ulatudes **8 137**ni (2010. aastal 7022; 2009. aastal 5356), sh veebi kaudu registreerunuid 850 (2010. aastal 372).

Raamatukogukülastusi oli **526 442** (2010. aastal 720 365; 2009. aastal 690 100), sellest lugemisalakülastusi 138 886 (2010. aastal 145 559; 2009. aastal 142 968) ja kodulehe külastusi 388 941 (2010. aastal 574 806; 2009. aastal 547 132), millele lisandub veel omaloodud ning litsentsiandmebaaside ja otsinguportaali kasutus. Seega näitab raamatukogu e-teenuste ning -toodete otsekasutus tõusutendentsi ning nii füüsiliste külastuste kui ka kodulehe vahendusel teenuste kasutus languse tendentsi. Veebis lugejaks registreerimine ja regulaarsed kasutajakoolitused on muutnud nii e-teenused kui tooted mugavamalt kättesaadavateks.

Kojulaenutuste maht kasvas 2%.

Erialasaalides vastati peamiselt teema- ja leidumuspäringutele.

Tervikuna on e-päringute hulk kasvanud (ligi 3000), samas raamatukogu koduleheküljel oleva lingi *Küsi raamatukoguhoidjalt* päringute arv on jäänud eelmise aastaga võrreldes samale tasemele. Suurenenud on lugejate tehniline nõustamine ja abi osutamine nii kohapealsete kui kaugkasutatavate e-teenuste osas.

Nagu prognoositud, on vähenenud erialasaalide külastatavus, kuna e-teenuste areng on andnud võimaluse töötada väljaspool raamatukogu. Lugejaid juhendati infootsingul, otsinguportaali ja andmebaaside kasutamisel. Kõige pingelisem periood on õppeaasta algus, kui lugemissaalidesse saabuvad uute lugejatena esmakursuslased. Litsentsiandmebaaside kasutamine on saavutanud stabiilse taseme.

Arvutikasutajaid oli üldlugemissaalis eelmise aastaga võrreldes rohkem.

Individuaaltööruumide kasutamiskiivsus on eelmise aastaga võrreldes vähenenud, sest pikaajaliste kasutajate arv on väiksem. Samas on väga populaarseks muutunud tasuta ja eelregistreerimiseta kasutatavad **rühmaruumid**.

5. korrusel avati lugejaile kolmas, seekord 8-kohaline rühmaruum ja ümberkolinud infoteaduste saal, et tagada saali teenindus raamatukogu lahtiolekuajal.

Võrreldes 2010. aastaga vähenes raamatute laenutamine harulduste- ja arhiivkogust 20%, mis on tingitud kasvavast digiteeritud ja digitaaltekkeliste väljaannete mahust, mis on mugavalt kasutatavad digitaalarhiivi DIGAR ja digiteeritud eesti ajalehtede andmebaasi DEA kaudu.

Seni kasvanud raamatukogudevahelise laenutuse (RVLi) kasutamine kahanes kahel viimasel aastal, sest lisandunud on võimalus rahvusraamatukogust teavikuid koju laenata, tellida e-raamatukogu kaudu koopiaid ning kasutada töölt või kodust lahkumata mõningaid e-ajakirjade ja e-raamatute täistekste. Sellest tulenevalt koondub nii lugejatele kui ka raamatukogudele RVL-teenuse osutamine ühte struktuuriüksusse – parlamendiinfo keskusse.

Eesti euroga liitumise aastal kasvas Rahvusraamatukogus tegutseva Euroopa Liidu infokeskuse töökoormus, mis oli jaanuaris 3,5 korda suurem kui teiste kuude keskmine. Euroopa Liidu infokeskuse pöördumiste arv oli 4 898. Suurema osa külastajatest moodustavad üliõpilased ja õppejõud.

Tellimisedelite ja teavikute transportimiseks kasutati 6 tundi päevas (E–R 13–19, L 12–18) raamatulifti, ülejäänud lugejateeninduseks avatud ajal aeglasemat vahendit ehk töötajate lifti, kuna raamatulift on äärmiselt kulunud ja valvehooldajata pole seda võimalik käigus hoida.

Rahvusraamatukogu kasutajakoolituse programmi alusel viidi läbi **52** (2010. aastal 50) koolitust, milles osales kokku **768** infokasutajat (gümnaasiumiõpilased, üliõpilased, magistrandid, õpetajad, õppejõud, teadurid, riigiametnikud, raamatukoguhoidjad ja infotöötajad, erinevate valdkondade spetsialistid ning töötud).

E-raamatukogu ja e-teenused

Raamatukogu lugejate arvu jätkuvat kasvu on mõjutanud veebipõhine, seni raamatukogudes unikaalne, kasutajaks registreerimis- ja autentimissüsteem, mis sisaldab ID-kaardi ja mobiil-ID rakendust. Suurem osa eelistabki raamatukogukaardina kasutada ID-kaarti, veebi kaudu oli kasutajaks registreerunud 10% uutest lugejatest.

Tasuliste teenuste arveldamiseks rakendati uus kassasüsteem teeninduspunktides ja lugemissaalides ning lugejaile paigaldati kesktellimispunkti teine kaardimakse terminal.

Lugejad kasutasid aktiivselt teavikute koju laenamise võimalust, mis kasvas 2%. Rohkem kui eelnevatel aastatel kasutati e-teenuseid *Telli konsultandilt* ja *Pikenda laenutähtaega*. Samas on lisandunud töö lugejatega, kes ei ole tagastanud teavikuid tähtajaks. Lähtuvalt Rahvusraamatukogu kasutamiseeskirjast, anti esimesed võlgnevuse sissenõuded üle inkassoteenust osutavale firmale Lindorff AS.

Otsinguportaal

Otsinguportaaali vahendusel saavad lugejad kasutada suurt osa rahva- ning erialaraamatukogude katalooge ja enamikku lugejateeninduses kasutatavaid veebipõhiseid täisteksti- ning bibliograafilisi andmebaase. Teenuse kasutamiseks peab lugeja end raamatukogu kasutajana süsteemi sisse logima.

METALib+ tarkvara rakendamine tagab pideva kasutajakeskkonna uuendamise, et otsinguportaaali oleks lihtsam ja mugavam kasutada. Tarkvara SFX üleminekul versioonile SFX4.1. uuendati lingiserveri lisateenuste menüü kujundust ja käsunuppe ning täisteksti olemasolu korral on võimalik see ekraanil kohe avada.

2011. aastast on võimalus kasutada otsinguportaaali teenuseid ka läbi GoogleScholari.

E-kataloog ESTER

E-kataloogi ESTER lahendusena võeti kasutusele kataloogi täiskirje kuva uus kujundus, kus seni ühe pika jadana esitatud andmed kuvatakse nüüd sakkidena.

TTÜ Raamatukogus loodud avakogujuhi tarkvara laiendati ka teistele raamatukogudele ning vahetult enne aastavahetust avati RRi avakogujuht, mis lihtsustab lugejatel teavikute leidmist RRi lugemissaalide avariiuulitelt.

E-kataloogis loodi valim *Eesti trükise punase raamatu II* osa (1851–1917) kirjetest, mis on kataloogis eraldi vaadeldav. Lõpetati ENSV vabariiklike standardite kataloogimine ja võõrkeelse perioodika rekataloogimine e-kataloogi ESTER.

Venekeelsete raamatute kirjade konverteerimisel jätkus venekeelse kirjanduse konverteerimine peakataloogi järgi tähestiku alusel. Sisestati ~32 100 nimetust ja ~22 000 eksemplarikirjet.

Liigitamise ja märksõnastamise maht on viimaste aastatega langenud, sest vähenenud on raamatukokku soetatud teavikute arv. Plaanis on suurendada retrospektiivse indekseerimise mahtusid, et tuleval aastal lõpetada 70ndatel aastatel ilmunud Eesti raamatu märksõnastamine.

Koostöös Tartu Ülikooli Raamatukogu ja ELNET Konsortsiumiga jätkati „Eesti märksõnastiku“ võrguväljaande <http://ems.elnet.ee> koostamist, mis pakub peale märksõnade sirvimise ja otsingu võimalust suunata sõna märksõnaotsinguks e-kataloogi ESTER ja artikliandmebaasi ISE, tellida märksõnastiku muudatuste püsitaadistus, anda tagasisidet toimetusele.

2011. aasta lõpus on RRil süsteemis töötamiseks kasutada 118 MILLENNIUMi litsentsi.

Eesti artiklite andmebaas ISE

Koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega valmivas *Eesti artiklite andmebaasis* Index Scriptorum Estoniae *ISE* <http://ise.elnet.ee> haldas Rahvusraamatukogu nelja ühiselt loodavat teemabaasi: *Ühiskonnateadused, Keel ja kirjandus, Humanitaaria ning Kunst, muusika, teater, film*.

2011. aastal jätkati RRI koostatavate teemabaaside *Reprod* (ligi 4500 kirjet 43 000st), *Eesti õigusbibliograafia* (18 000 kirjet 40 000st), *Vabariigi Presidendi Bibliograafia* (12 000 kirjet 15 000st) ning *Parlamentarism* (lõpetati 2011. a) konverteerimist ISE keskkonda.

Andmebaasis ISE on 1 502 520 kirjet, millest Rahvusraamatukogus loodud 75, 1%. Aastal 2011 sisestas Rahvusraamatukogu 37 544 kirjet.

Alustati ProCite'is andmebaasi *Pinfo* kirjete ettevalmistamist ISEsse konverteerimiseks (20 981 kirjet). Andmebaas sisaldab ajalehtede artikleid majanduse, poliitika ja ühiskondlikel teemadel aastatest 1988–1993.

Uus linkide vormistus ISE andmebaasi kirjetes viib, täisteksti olemasolul, otse ajalehe artikli leheküljele digitaalarhiivis DIGAR. 2012. aastal lõpetatakse ajaleheartiklite annoteerimine. Jätkus koostöö Läänemaa, Valga ja Pärnu keskraamatukogus koostatavate ProCite koduloo- andmebaaside veebiväljundi osas.

Digitaalarhiiv DIGAR

Digitaalarhiiv DIGAR registreeriti Riigi Infosüsteemi Haldussüsteemis (RIHA).

Selleks, et selgemalt välja tuua ülesanded RRI strateegias sõnastatud peaesmärgi – e-raamatukogu väljaarendamiseks, võeti 2011. aasta lõpus vastu strateegiline dokument *Rahvusraamatukogu digitaalarhiiv. Arengukava 2011–2016*, milles esitatakse tegevused ja meetmed digitaalarhiivi organisatsiooni loomiseks ning väljaehitamiseks.

Jätkus koostöö AS DATELiga digitaalarhiivi DIGAR tarkvara edasiarendamiseks. Töötati välja ja rakendati uus operaatoriliides andmete kiiremaks ja tõhusamaks sisestamiseks ning kontrolliks. Toimus massiline andmete konverteerimine ja laadimine vaaturi keskkonda. Testitud ja korduvalt täiustatud tarkvara saadi rahuldavalt toimima aasta lõpuks.

Rahvusraamatukogusse loodi autoriseeritud töökoht kasutamispirangutega (printimis- ja kopeerimispirangutega) väljaannete vaatamiseks digitaalarhiivis DIGAR.

Arhiveeriti esimesed epub-formaadis teavikud ning tasuline (pdf) e-raamat, mis tehti kättesaadavaks üksnes autoriseeritud töökohal. Katsetati ka lit-formaadi arhiveerimist. Digitaalarhiivi on jõudnud ligi 700 *Eesti trükise punase raamatu* projekti raames digiteeritud väljaannet ning plaaniliselt või tellimisel digiteeritud väljaandeid. Samas katkestas tööjõu vähesus 165 perioodilise võrguväljaande salvestamise. Plaanis on arhiveerida digiteeritud väljaandeid koostöös mitmete osakondade töötajatega, mis võimaldab tõhustada töövoogusid ja suurendada arhiveerimise mahtu.

Veebis ilmuvate pdf-vormingus väljaannete arhiveerimise kõrval jätkati koostööd kirjastajatega trükifailide kogumisel. Senisest rohkem koguti raamatute trükifaile.

Ühendust võeti e-raamatute valmistajatega Digira, Ersen, Eesti Digiraamatute Keskus, et digitaalarhiivi DIGAR arenduste valmimisel oleks võimalik sujuv üleminek epub-formaadis raamatute sundeksemplaride loovutamisele ja arhiveerimisele.

Alustati Eestis väljaantavate AS Regio kaartide **trükifailide** arhiveerimist. Plaanis on arhiveerida ka eelnevalt ilmunud digitaalkaartide mahukas arhiiv. Kaardifailide arhiveerimise läbirääkimised on alanud ka AS EOMAPiga.

Võrreldes varasemate aastatega on suurenenud kirjastajate initsiatiiv raamatu trükifailide arhiveerimisel.

Eesti veebiarhiiv

Veebiväljaannete arhiveerimiseks võeti kasutusele uus tarkvara *Netarchive*, samuti installeeriti uus server, mis võimaldas tunduvalt suurendada veebisaitide allalaadimist ja arhiveerimist. Arhiivi kuvamise tarkvara *ARCO* asemel võeti kasutusele *The Wayback Machine*. Alustati arhiivi halduskeskkonna *NetarchiveSuite* testimist, mis on Taani, Prantsusmaa, Austria ning Interneti Säilitamise Rahvusvahelise Konsortsiumi (*International Internet Preservation Consortium*, IIPC) ühiselt arendatav lisa arhiveerimistarkvarale *Heritrix*. Arhiveeritud materjal varundatakse kuni varundusserveri kasutuselevõtuni välistele kõvaketastele.

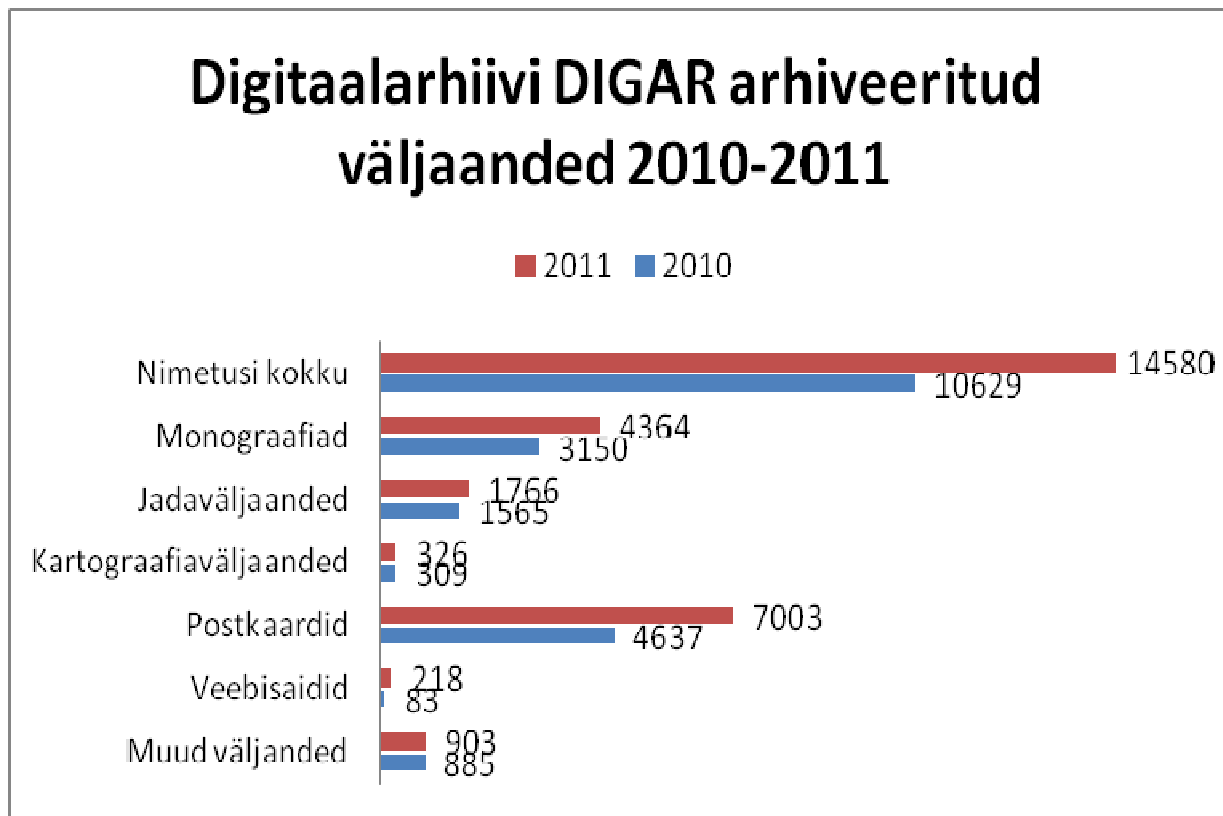
Eesti mäluasutuste esindajatest koosnev veebiarhiveerimise ekspertide töörühm koostas dokumendi *Eesti veebiarhiivi valikupõhimõtted*

(<http://www.nlib.ee/public/documents/raamatukogule/Valikupõhimõtted.pdf>), mis on aluseks valikulisele veebiväljaannete kogumisele ja arhiveerimisele.

Valikulise arhiveerimise tulemusel koguti veebiarhiivi domeenireformi käigus 21, Riigikogu valimistega seoses 66, Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011 välismeedia kajastusi 221 veebilehte ning koostööna Riigikantseleiga nende hallatavate leheküljed (Mälestusveebid: Jüri Uluots, August Rei, Lennart Meri).

Taotleti Eesti Rahvusraamatukogu liitumist Interneti Säilitamise Rahvusvahelise Konsortsiumiga (*International Internet Preservation Consortium*, IIPC), mille tulemusel on RR 2012. aastast alates selle organisatsiooni liige.

2011. aastal lisandus digitaalarhiivi ligi 3951 (2010. aastal 5395) digitaalse väljaande nimetust, sh 3240 (2010. aastal 4751) digiteeritud väljaannet (raamatud, maakaardid jne).

Väliskirjanduse e-kogud

2011. aastal hangiti **40** (2010. aastal 43) litsentsiandmebaasi, millest **3** Eesti andmebaasi. Loobuti **3** andmebaasist: *Europe World Year Book*, *MLA International* ja *Digesta* (säilib vabalt kättesaadavana, kuid ei täiendata).

Välisteavikute e-kogudesse osteti **37** (2010. aastal 39) välisandmebaasi, neist **18** (2010. aastal 18) üld- ja **19** (2010. aastal 21) erialaandmebaasi. Rahvusraamatukogu portaali kaudu oli ligipääs **60 414** (2010. aastal 44560) e-ajakirjale ja **10966** (2010. aastal 9296) andmebaaside kaudu kasutatavale e-raamatule. Andmebaaside soetamisel kerkisid hinnad 8% (2010. aastal 13%).

Aasta jooksul katsetati 7 andmebaasi: *Eastview*, *Passport GMID*, *vLex*, *2 LoisLaw* baasi, *EBSCOlt Central & Eastern European Academic Source* ning audioraamatute baas. Käesoleva komplekteerimiseelarve raames ei olnud võimalik hankida uusi ja olulisi baase, kuid katsetamine võimaldas saada ülevaate baasidest ning nende sisust.

E-teenuste haldussüsteem on valmis kasutusse võtmiseks 2012. aastal, et lihtsustada konsultantide tööd päringute sisestamisel ning nendele vastamisel.

2011. aastal võeti kasutusele *Europeana* kasutajasõbralikum kujundus, lisandus uut digiteeritud materjali.

Rahvusraamatukogu andmebaasid

Eesti rahvusbibliograafia ERB andmebaasis (erb.nlib.ee) on kokku 268 193 teaviku andmed.

2011. aastal täienes andmebaas 41 916 teaviku andmetega. Esmakordselt registreeriti 39 102 raamatut (s.h jooksva aasta 4741 nimetust), 324 perioodilist väljaannet, 376 auvist, 110 nooti ja 4884 kaarti (s.h jooksva aasta 21 ja retrospektiivselt 1910 nimetust). Võrguväljaandeid on ERBi andmebaasis kokku 4738 nimetust: 3673 võrguraamatut, 962 perioodilist väljaannet ja 103 muud teavikut.

Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi ERB tarkvara arendustest sai valmis kujunduselt ja funktsionaalsuselt ajakohasem ning kasutajasõbralikum tarkvaraversioon (otsingute piiramine, järjestamine, kiirus; täiskirje kuvamine ja kompleksotsing). Alustati kirjade konverteerimist vanast tarkvarakeskkonnast uude ja seni puudunud kirjade (38 000 kirjet) laadimist (pisitrükiste rühmakirjed, plakatite, väliseesti ja *estonica* kirjed). Kasutajateni jõuab uus versioon 2012. aastal.

Andmebaasile programmeeritakse kakskeelne kasutajaliides, sotsiaalse veebi teenusena uudisvoogude tellimine ja isikustatud teenused.

Väljaande *Uued Eesti raamatud* valmimine hakkab uue keskkonna avamise järel toimuma otse rahvusbibliograafia andmebaasi keskkonnas, igapäevase andmete uuendamisega.

Retrospektiivne rahvusbibliograafia

Lõppes trükiväljaande *Eestikeelne raamat 1918–1944* toimetamine (28 120 kirjet). Mitmeköiteline trükis on plaanis välja anda 2012. aasta lõpus ja 2013. aasta I poolel.

- Lõpetati kogu võõrkeelse perioodika rekataloogimine (v.a venekeelne perioodika)
- Jätkati arhiivkogus asuvate Eestis ilmunud võõrkeelsete trükiste rekataloogimist

- Jätkus koostöö Eesti Kirjandusmuuseumi ja Eesti Rahvusraamatukogu vahelise koostöölepingu (26. maist 2005) raames
- Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu (TLÜAR) ja Eesti Rahvusraamatukogu kokkuleppel toimub TLÜARi eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia 3. köite ehk venekeelse raamatu, ilmumisajaga 1800–1940, trükiväljaande ettevalmistamise tarvis jooksvalt kogumisse kuuluvate kirjete täiendamine
- Koostöös ELNET Konsortsiumi liikmesraamatukogudega on alustatud tööd võimalikult täieliku Eesti kaardibibliograafia koostamiseks

Teemavärava vana versiooni arendust ei toimunud, kavandatud lingikogu vahendamist **otsinguportaali** keskkonna kaudu alustatakse tuleval aastal. Täiendati **Euroopa Liidu küsimuste-vastuste andmebaasi**, mis sisaldab vastuseid 374 küsimusele.

Lokaalselt kasutatav isikulooline faktiandmebaas **Personaalia** (ca 20 400 isikut, ca 75 000 viidet) on Eestiga seotud isikutest, kes on leidnud kajastamist 20. sajandil ilmunud teatmeteostes. 2012. aastal on kavas jätkata läbirääkimisi raamatukogudega ja liita andmebaas teiste, Eesti raamatukogudes koostatavate isikuandmebaasidega või Eesti rahvusbibliograafia andmebaasiga ja tegeleda veebiväljundiga.

Eesti mikrofilmide registris EMIFIR jätkati rahvusteavikutest valmistatud mikrofilmide tagatiskoopiate registreerimist (4 730 rulli).

Raamatukoguterminite andmebaasi **Raamatukogusõnastik** lisati Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) terminoloogiatoimkonnas kinnitatud uued terminid ning täpsustati-täiendati olemasolevaid (sisaldab 6263 terminit, millest 4631 on veebis avalikult kättesaadavad).

Teenused kirjastajatele

Eesti ISBN Agentuur ja **Eesti ISMN Agentuur** koostasid ja avaldasid ELNET Konsortsiumi kodulehel juhendi raamatukogude poolt valmistatud digitaalkoopiatele ISBNi ja ISMNI andmise kohta ning alustasid standardnumbrite väljastamist Eesti raamatukogudes valmistatud digitaalkoopiatele.

ISBN Agentuuri kodulehele lisati juhend e-raamatutele ISBNide andmisest. Võeti kasutusele standardnumbrite taotluse uued veebivormid, mis võimaldavad taotlusi täita ka kirillitsas.

Liitumine rahvusvahelise standardnumbrisüsteemiga DOI ja numbrite väljastamise käivitamine lükati edasi ressursside puudumise tõttu.

Eesti ISSN Keskuse poolt omistatav ISSN-L ei ole siiani otsitav e-kataloogis ESTER, mistõttu läheb kaduma ISSN-Li mõte, leida perioodiline väljaanne, sõltumata kandjaversioonist. Rahvusvahelise keskuse otsusena määratakse kõigile ühe pealkirja all ilmuvatele jadaväljaande võrguversioonidele – seda nii digitaaltekkelistele (pdf, html, nutitelefonide, e-lugerite jm versioonid) kui ka trükise digiteeritud versioonidele – sama ISSN number.

Infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooni taristu

Selleks, et selgemalt määratleda e-rahvusraamatukogu edukaks tegutsemiseks vajamineva IKT taristu toimimise ja uuendamise põhimõtted ja meetmed, töötati välja ja võeti vastu strateegiline dokument *IKT taristu arengukava 2011–2015*.

2011. aasta lõpuks likvideerisime juba pikemat aega IKT taristu arendamist pärssiva teguri – väikeseks jäänud ja nõuetele mittevastavale serveriruumile lisaks sai valmis uus serveriruum. Sinna on installeeritud nõuetekohane tehniline taristu: seadmekapid serverite ja võrguseadmete jaoks, UPS ehk katkematu toite allikas, täppiskonditsioneerid, tulekustutussüsteemi seadmed ja balloonid ning valveseadmed. Serveriruumile on ehitatud eraldi veetõkkelaed ja tõstetud põrand, mis tuleneb jahutussüsteemi eripärast.

On loodud kaks tuletõkketsooni, serveriruumi ukсед vastavad EI60 tulepüsivusklassi nõuetele. Serverikompleksi ehitamisel on aluseks võetud ISKE (Infosüsteemide Kolmeastmelise Etalonturbe süsteem) versioon 4 tüüpmodulirühma B2 „Infrastruktuur“ tüüpmoduli „B2.4 Serveriruum“ minimaalselt keskmise turbeastme meetmed.

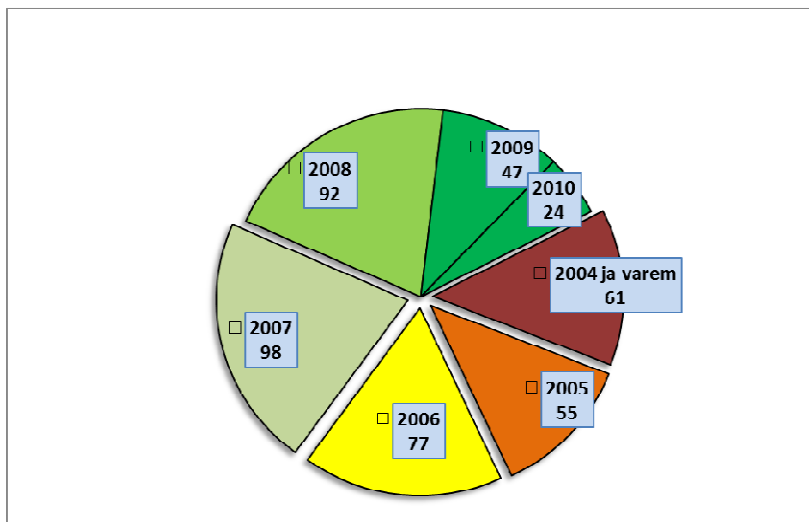
Jägmise aasta alguses plaanitakse lõpetada veel mõned kaabeldustööd ja üles seatud monitooringsüsteem ning toimub kõigi oluliste serverite üleviimine uude ruumi.

2011. aasta lõpu seisuga on RRis kasutusel 22 serverit ning mõned abiserverid. Peale selle on RRI majutatud ELNET Konsortsiumi server ESTERi süsteemiga ning Overalli printimissüsteemi server. Aasta jooksul on soetatud viis uut serverit, neist veebiarhiivi ja digiteeritud failide vahelao serverid on juba töös ning ülejäänud kolm ootavad paigutamist uude serveriruumi. Tuleval aastal ootavad väljavahetamist infoportaali server ning digitaalarhiiviga DIGAR seotud serverid. Olulist suurendamist (vähemalt 50 TB võrra) vajab digitaalarhiivi pidamiseks mõeldud kettamassiivide mälumaht.

Piiratud eelarvevahendite mahu tõttu toimus personalarvutite väljavahetamine väga väikeses mahus. Käesoleva aasta jooksul on seadistatud, testitud ja töötajatele üle antud 44 lauaarvutit (neist 24 uut). Aasta lõpus hankisime juurde 67 uut lauaarvutit, mis jõuavad kasutajateni 2012. aastal. Ligi 50 lauaarvutit ja lugejaterminali on remonditud.

Juurde on ostetud 17 arvutimonitori, mis peamiselt lähevad digiteerimisega ja pilditöötlusega seotud arvutitöökohtadele.

Olukord lauaarvutitega RRis on illustreeritud alljärgneval pildil (kogused väljalaskeaasta järgi):

Pildilt, kuhu pole veel 2011. aasta lõpus hangitud uusi arvuteid lisatud, selgub, et üldkogusest 42% lauaarvuteid (193) on nii moraalselt kui ka füüsiliselt vananenud ning amortisatsiooni normidele vastab kõigest 36% (163). Aegunud arvutid ei võimalda kasutada tänapäevaseid tarkvarasüsteeme, mis omakorda pidurdab raamatukogu töötajate ja lugejate igapäevast tööd. Peale selle nõuab aegunud arvutite töös hoidmine infosüsteemide osakonna töötajatelt tõsisemat ja mahukamat hooldustööd.

2011. aastal jätkus töö arvutivõrgus kasutusel olevate võrguseadmete väljavahetamise ja kaabeldustöödega.

Enamikul vanematel lugejaterminalidel vahetati võrgukaardid uute, kiiremat andmevahetust (1Gb/s) võimaldavate kaartide vastu. Arendati ka lugejaterminalide sisse- ja väljalogimise süsteemi, loodi võimalus kontrollida, millistel veebilehtedel on kasutajad liikunud.

Kogu arvutivõrgus lõpetati *F-Secure* viirusetõrjeprogrammi kasutamine, kasutusele võeti *ESET Smart Security Business Edition* viirusetõrje tarkvara.

Tehnikatalituse suurima mahuga töövaldkonnaks oli videovalve süsteemide hooldus ja korrastamine, sealjuures korraldati täiesti ümber harulduste saali videovalve süsteem. Teine suuremahuline rekonstrueerimine toimus koostöös Elioniga – parema andmeside tagamiseks paigaldati rentnike pindadele valguskaablite süsteem.

2012. AASTAL ON KAVAS

Kogud ja infoteenused

- E-kataloogis ESTER võtta täies mahus kasutusele lugemissaalide avakogujuht
- Teeninduses juurutada e-teenuste haldussüsteem
- Viia RVL-teenindus parlamendiinfo keskuse töövoogu
- Jätkata tööd võlglastega, kes ei ole õigeaegselt tagastanud koju laenatud teavikuid; pikaajalised võlgnevused anda sissenõudmiseks inkassofirmale
- Uuendada majanduse, poliitika, õiguse ja sotsioloogia erialateabe flaierid
- Jätkata erialateabe kasutajakoolituste korraldamist
- Arendada ja uuendada Euroopa Liidu infokeskuse veebilehte
- Tagada Euroopa Komisjoni eestikeelsete väljaannete järelkomplekteerimine
- Töötada välja ja rakendada rahvusvaheliste organisatsioonide ajaveeb
- Jätkata Gustav Ernesaksa arhiivi korrastamist
- Kontrollida teemavärava lingid ja viia osaliselt üle otsinguportaali keskkonda
- Jätkata võõrkeelse reservkogu läbivaatamist ja kasutuskogude täiendamist reservkogu trükistega

ESTER ja kataloogimine

- Jätkata ettevalmistusi e-kataloogi ESTER Tallinna ja Tartu andmebaaside liitmiseks;
- Korrastada e-kataloogi ESTER Tallinna andmebaas tulenevalt uutest kataloogimis põhimõtetest
- Lõpetada Riigiraamatukogu venekeelsete teavikute kataloogimine ja arvelevõtmine
- Suurendada teavikute jooksva ja retrospektiivse liigitamise ning märksõnastamise töömahtu
- Lõpetada 1970. aastatel Eestis ilmunud raamatu liigitamine ja märksõnastamine

- Raamatukogu remondi ajal konverteerida elektronkataloogi venekeelsete raamatute kirjed
- Jätkata koostöös ELNET Konsortsiumiga nimenormandmete andmebaasi loomise ettevalmistustööd
- Koostöös Tartu Ülikooli Raamatukogu ja ELNET Konsortsiumiga jätkata *Eesti märksõnastiku* arendustööd
- Täiendada ja koostada juhendid (lõimväljaande kataloogimisjuhend, pealkirjade normpealdised, muusikateoste ühtluspealkirjad)
- Tõlkida IFLA kataloogimisprintsipiibid (väljaanne *IFLA cataloguing principles: steps towards an international cataloguing code*)
- Alustada rahvusvahelise kirjereeglite väljaande *ISBD Consolidated* tõlkimist
- Jätkata osalemist Venemaa Rahvusraamatukogu projektis *Vene raamatute koondkataloog 1918–1926*

ISE

- Jätkata Eesti artiklite andmebaasis ISE kogumike ja jätkväljaannete pealkirjade ühtlustamist; 2012. aastast lõpetada ajaleheartiklite bibliografeerimisel annotatsioonide koostamine
- Valmistada ette raamatukogunduse alane ProCite andmebaas kirjete konverteerimiseks ISE-sse
- Valmistada ette ProCite andmebaasid REPROD, PLAKAT, TEATER.MUUSIKA.KINO, Pinfo (andmebaas sisaldab ajalehtede artikleid majanduse, poliitika ja ühiskondlikel teemadel aastatest 1988–1993) konverteerimiseks Millenniumi

Digiteerimine

- Jätkata trükistest tagatis- ja kasutuskoopiate valmistamist vastavalt reprodutseerimiskavale ja lugejateeninduse vajadustele
- Jätkata hävimisohus vanade ajalehtede ja ajakirjade digiteerimist (projekt DEA)
- Jätkata koostöös Eesti Kirjandusmuuseumiga *Eesti trükise punase raamatu* nominentide digiteerimist
- Jätkata projekti EoD (*E-book on Demand*) kaudu tasulise teenuse osutamist raamatute ja ajakirjade digiteerimiseks ning paigutamist digitaalarhiivi DIGAR
- Täita tähtaegselt suuremahulised digiteerimistellimused:
 - digiteerimise leping SA Kultuurilehega – Akadeemia, Looming, Vikerkaar;
 - kokkuleppel Riigikogu Kantseleiga – Riigikogu istungite protokollid.

Otsinguportaal

- Jätkata ettevalmistusi MetaLib+(edaspidi ML+) kasutuselevõtmiseks: tõlkimine, uute teemagruppide loomine jm

- Võtta kasutusele ML+ (pilvepõhine teenus, mis sisaldab endas uue kujundusega kasutajaliidest koos sotsiaalse veebi võimalustega ja otsinguteadusartiklite koondindeksist Primo Central Index)
- Soetada bX (teenus, mis koondab ja genereerib artiklite kasutusstatistika alusel teemaga seotud ning teadusringkondades hinnatud soovituslikke artiklite loendeid) ja integreerida ML+ keskkonda
- Teha koostööd rahvaraamatukogude kataloogide tarkvara arendajatega, et kasutada rahvaraamatukogude katalooge läbi SFX lingiserveri

DIGAR

- Taaskäivitada perioodiliste võrguväljaannete arhiveerimine digitaalarhiivis DIGAR
- Vähendada perioodika trükifailide hankimise kasvu arvelt ajalehtede mikrofilmimise mahtu
- Arhiveerida digitaalarhiivi DIGAR SA Kultuurileht ajakirjade Looming, Vikerkaar ja Akadeemia (mitte värskemad kui aastavanused) numbrid
- Jätkata Eesti e-raamatute vormingute testimist ja DIGARis arhiveerimist
- Hankida Linuxi baasil tarkvara epub-failide masskonverteerimiseks pdf-formaati
- Juurutada uus töövoog – digiteeritud väljaannete arhiveerimine koostöös digiteerijatega
- Arendada digitaalarhiivi DIGAR operaatorliides ja varundussüsteem

Veebiarhiiv

- Töötada välja veebiarhiivi alusdokumendid ning juhendid
- Töötada välja veebiarhiivi varundamise põhimõtted
- Võtta kasutusele arhiveerimiseks sobilike veebilehtede soovitusleht
- Valmistada ette ja võimalusel katsetada Eesti veebi hõlmavat arhiveerimist
- Jätkata veebiarhiivi tarkvara loomist ja testimist (kasutaja- ja haldusliides), arhiivi varundamise tehnilise lahenduse väljatöötamine

ERB

- Tallinna e-kataloogi ESTER laaditud Tartu e-kataloogi ESTER vinüülplaadi kirjete adapteerimine ja laadimine ERB andmebaasi
- Korrastada ja laadida ERBi retrospektiivse rahvusbibliograafia andmestu koostöös Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukoguga
- Arendada edasi Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi ERB tarkvara ja teha andmebaasi sisu uue tarkvarakeskkonna (kasutajaliidese) kaudu kättesaadavaks
- Alustada Eesti Rahvusbibliograafia andmebaasi ERB lisamooduli *Perioodika ja teiste laadide riikliku statistika andmebaas* arendust

ISBN / ISMN / ISSN

- Koostada ülesandepüstitus kirjete automatiseeritud ülekandeks standardnumbri taotluse ankeedilt e-kataloogi ESTER eelkataloogi
- Tõlkida Rahvusvahelise ISBN Agentuuri koostatud ISBN kasutaja käsiraamat ja teha kirjastajatele kättesaadavaks

Inventuurid

- Teostada teavikute plaanilisi inventuure (lõpetada haruldaste raamatute kogu inventuur, jätkata raamatute arhiivkogu inventuuri ning viia läbi võõrkeelse varukogu ja raamatute põhikogus kuni 1992. a arvele võetud kohaviitadega EA, EB, EC, LA, LB, LC ja K ning E- ja L-liikide teavikute inventuurid)
- Teostada graafikateavikute põhikogu inventuurid
- Alustada ettevalmistusi trükiste inventuuri automatiseeritud korraldamiseks

Säilitamine

- Kõitmis- ja konserveerimistegevus vastavalt raamatukogu vajadustele ning RRI kogude kujundamise ja säilitamise tegevuskavale 2009–2013
- Jätkata hävimisoshus olevate teavikute seisundi ja konserveerimise alaseid mõõtmis- ning uurimistöid
- Arendada RRI kogude arvestuse elektroonilist süsteemi
- Varustada vöotkoodiga laenuosakonna lugemissaalide avariulite raamatud (ca 7000 eks)

Hoidlad

- Paigutada põhikogu mittemuusikalised helisalvestised (laserplaadid, helikassetid, heliplaadid) ja kombineeritud auvised (videokassetid ja DVD-d) ning e-teavikud (disketid ja CD ROM-id) hoidlast 6021 hoidlasse 4058 ning teha e-kataloogis ESTER muudatused
- Hankida hoidla ja avakogude riulitele raamatutugesid

Infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni taristu arendamine

- Ehitada lõpuni uus serveriruum, mis vastab ISKE turvalisusnõuetele ja viia sinna üle olemasolev serveripark
- Viia RRI personalisüsteem Skriiningu tarkvarale ja siduda raamatupidamissüsteemiga ABACUS
- Juurutada väljaannete kohaviitade otse Millenniumist trükkimise lahendus
- Testida digitaalsete objektide helifailideks konverteerimisvahendid ja kirjeldada projektilahendused

ARENDSUS- JA TEADUSTEGEVUS

Rahvusvahelised arendusprojektid 2011. aastal

Rahvusvaheline koostöö andmekogude ja e-teenuste arendamiseks on kõige mahukamalt välja kujunenud Euroopa Komisjoni rahastatud koostööprojektides *EoD* ja *Europeana Travel*. Viimasena nimetatud projekt lõppes 2011. aastal.

EoD (*eBooks on Demand*) (projektijuht Krista Kiisa, kestus 01.05.2009–30.04.2013)

Eesti Rahvusraamatukogu liitus 2011. aastal EoD konsortsiumi kuuluvate raamatukogude ühiskataloogiga (juurdepääs aadressilt <http://search.books2ebooks.eu/> ja EoD kodulehelt <http://books2ebooks.eu>). Liitumisjärgselt tekkis lugejatel võimalus teha ühinenud raamatukogude kirjetes ühisotsing. See uuendus suurendas oluliselt teistest riikidest RRile esitatavate tellimuste arvu (enim tellimusi saabus Venemaalt, Saksamaalt ja Jaapanist). Lisati EoD tellimisnupud ka igale autorita teose kirjele, seda olenemata teose ilmumisaajast. Tehti laiemat lugejahuvi pakkuvatele EoD raames digiteeritud teostele lingid Wikipediasse ja seoti need digitaalkoopiatega digitaalarhiivis DIGAR.

RRil oli jätkuvalt kanda kommunikatsioonijuhi roll EoD konsortsiumis.

Projekti kommunikatsioonis olid olulisteks tegevusteks 20 projektpartneri teavitustegevusest ülevaadete koostamine ja ettekannete tegemine Umeå kohtumisel 2011. aasta mais ja Lissaboni kohtumisel 2011. aasta novembris ning raporti koostamine Euroopa Komisjonile, EoD tutvustamine LIBERi ja IFLA aastakonverentsidel, EoD kodulehe <http://books2ebooks.eu> uudistega rikastamine ja otsingulehe <http://search.books2ebooks.eu> käivitamisele kaasaaitamine, EoD konto <http://www.slideshare.net/EODEbooks> loomine SlideShare keskkonda ning näidisesitluste ülespanemine (alates aprillist 600 vaatamist), EoD raamatukogudega kaardi uuendamine [Google Map keskkonnas](#) (alates 2009. a augustist 55 000 vaatamist), flaierite uuendamine, partnerite ja võrgustikuga liitunud raamatukogude nõustamine. Uuendati ka rahvusvahelist postiloendit, kuhu lähetati EoD pressiteated.

Teavitustöö Eesti sihtgruppidega hõlmas nii infomaterjalide levitamist RRI lugemisalas ja RRI toimunud haakuva teemaga üritustel kui ka väljapool Eestit (nt Balti raamatukoguhoidjate kongressil ja Helsingi raamatumessil).

Euroopa Komisjonile on esitatud taotlus EoD projekti tegevuse pikendamiseks sama eelarve piires kuni 30.04.2014.

EuropeanaTravel (projektijuht Toomas Schvak, kestus 01.05.2009–30.04.2011)

EuropeanaTravel oli Euroopa Komisjoni *eContentplus* programmist 50 protsendi ulatuses rahastatav projekt, mille eesmärk oli suurendada Euroopa digitaalraamatukogus Europeana sisalduva materjali hulka. Selle projektiga rahastati 50 protsendi ulatuses rahvus- ja ülikooliraamatukogude tegevust reisimis- ja turismiteemaliste materjalide digiteerimisel. Projektis osales 19 partnerit, kelle koondeelarve oli 2 800 000 eurot. RRI osa oli koos omapanusega 184 000 eurot, millest üle poole kulus projekti koordinaatori töö tasustamiseks.

2011. aastal toimus viimaste maakondade (Valga-, Viru-, Võrumaa) kollekttsioonidesse kuuluvate postkaartide kirjeldamine ja digiteerimine. Töötati välja nimekirj turismiraamatute ja perioodika digiteerimiseks (42 nimetust). Kokku digiteeriti projekti jooksul: 7002 postkaarti (kahepoolset) ja 42 turismiraamatut üldmahus 4593 lehekülge.

Toimus projekti EuropeanaTravel lõpphindamise ettevalmistamine ja sellel osalemine (lõpetatud projekti lõpphindamisega 9. juunil 2011). Projekti finantsaruandlus edastati Euroopa Komisjonile (lõpetatud Euroopa Komisjoni finantsosakonnale täiendava tõendusmaterjali esitamiseks 25. juulil 2011).

Europeana v1.0 on Euroopa Liidu *eContentplus* programmi rahastatav temaatiline võrgustik, mis jätkab Euroopa digitaalraamatukogu Europeana arendamist ja kus RR osaleb riigi esindajana.

Hakati ette valmistama *Europeana Foundation*'i algatatud 36-kuulist projekti **Europeana Awareness**. 2012. aasta jaanuaris käivituva projekti ülesandeks on aktiveerida teavitust *Europeana* tegevuse ja sisu kohta ning suunata seda erinevatele sihtgruppidele. RR osaleb 1. tööpaketis *Public Media Campaign*.

World Digital Library (WDL) on UNESCO projekt, mille eesmärgiks on kõigi maade kultuurilooliselt oluliste tekstide parem kättesaadavaks tegemine. Projekti haldab USA Kongressi Raamatukogu. RR kavandab koostööd teiste mäluasutustega Eesti kollektsiooni vahendamiseks WDLis.

Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926) =Международный сводный каталог русской книги (1918–1926)

Projekti teostab Venemaa Rahvusraamatukogu koondkataloogide osakond. Projekti juhib Venemaa Rahvusraamatukogu koondkataloogide osakonna juhataja, prof. Jevgeni Sokolinsky. Projektis osalevad Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu ja RR. Tööd Eestis koordineerib Larissa Petina (RR).

Teadustöö

Eesti Rahvusraamatukogu osaleb Tartu Ülikooli Raamatukogu erakorralise vanemteaduri Meelis Friedenthali juhitud projektis **Vesimärgid ja paberi ajalugu varauusaegses Eestis** (ETF8205). Projekti eesmärk on koostada Eestis kasutusel olnud varauusaegsetest vesimärkidest ja paberitest elektrooniline andmebaas, analüüsida seal avalduvaid tulemusi Bernstein Projekti koondandmebaasi kasutades ning nende alusel kirjeldada siinseid tööstusajaloolisi, kaubanduslikke ja intellektuaalseid kontakte teiste piirkondadega. Eesti Rahvusraamatukogu vanemteadur Piret Lotman on selle projekti üheks põhitäitjaks. Projekt kestab 01.01.2010–31.12.2013.

P. Lotman alustas 2011. aastal Heinrich Stahli tegevust käsitleva uue monograafia kirjutamist.

Narva Kirikuraamatukogu kataloog. S. Lusmägi

Jätkus 2004. aastal alanud, RR-i harulduste kogus leiduvate Narva Kirikuraamatukogule kuulunud 16.–18. sajandi trükiste uurimine ja kirjeldamine (kokku üle 2000 trükise). 2011. aastal koostati 62 uut bibliograafilist kirjet, olemasolevaid kirjeid redigeeriti, otsiti andmeid raamatute endiste omanike, 17.–18. sajandi narvalaste kohta. Praeguseks on valminud 1387 märksõnastatud bibliograafilist kirjet, mis sisaldavad ka lühiannotatsioone. Töö jätkub 2012. aastal.

Udo Ivaski eksliibrise kogu (kataloogi IV, avaldamata osa). L. Petina

Jätkus töö Moskvas Venemaa Riikliku Raamatukogu käsikirjade osakonnas asuva Udo Ivaski arhiivi materjalidega. Tutvuti dokumentidega, mis käsitlevad tema elu ja tegevust ning

isikuarhiivi koostist (F. 783. Helene Kulpa-Ivaski, Vladimir Trutovski, Vladimir Savonko jt. ülevaated). Alustati U. Ivaski eksliibriste kataloogi IV osa masinakirjalise teksti sisestamist arvutisse (tähed A – M).

Omanikumärkide atribueerimisprobleeme. L. Petina

Teema raames koostati ettekanne, millega esineti Moskvas Riikliku A. Puškini muuseumi avatud teadusnõukogu istungil. Ettekanne põhines varem publitseeritud artiklil (Knigotyra. Vilnius: Vilniaus Universitetas, 2004. T. 42.), mida täiendati uute andmetega. Nii ettekandes kui ka artiklis tutvustati RRI harulduste kogus leiduvaid omanikumärke ja nende tuvastamise lugu.

Eestimaa Kubermanguvalitsuse raamatud. L. Petina

Jätkus Eestimaa Kubermanguvalitsusele kuulunud eksemplaride väljaselgitamine ja registreerimine Riigiraamatukogu kogus (*de visu* vaadati läbi ca 2500 trükist). Kogutud andmeid kasutatakse samateemalise publikatsiooni ettevalmistamiseks.

Prof. A. Grebjonkini raamatukogu: RRI-i raamatuvarade ajaloost. L. Petina

Nimetatud teema eraldati iseseisvaks teemaks artikli *Peterburi-Leningradi provenientsiga raamatud Eesti Rahvusraamatukogus* kirjutamise käigus.

2011. aastal uuriti RRI 1945–1954 tegevusaruandeid, kirjavahetust trükiste komplekteerimise küsimustes, komplekteerimisosakonna kroonikaid aastatest 1945–1990 ning RRI kogude ajalooga seotud publikatsioone (RR F. 1). Olulisi andmeid leiti Helene Johani autobiograafiast ning tema märkmik-päevikutest (RR F. 24).

Peterburis tutvuti prof A. Grebjonkini elu ja tegevust puudutavate trüki- ja arhiivimaterjalidega (Venemaa Rahvusraamatukogu arhiivdokumentide kogu: ПНБ. Ф. 10/1 ja 10/2; Ф. 8). Töötati ka varem kogutud prof A. Grebjonkini elulooliste andmetega (Peterburi Riiklik Keskajalooarhiiv: ЦГИА СПб. Ф. 146) ning temale kuulunud raamatutega. Viimased kuuluvad alates 1945. aastast RRI reservkogusse ja neid registreeritakse reservkogu läbivaatamise käigus omanikumärkide kartoteegis alates 1989. aastast.

Uuringu tulemuste põhjal koostati kaks ettekannet, millega esineti Tartus Fr. Puksoo ettekandepäeval (24.01.) ja emeriitprofessor Sergei Issakovile pühendatud rahvusvahelisel seminaril *Kultuurivahelise kommunikatsiooni probleemid* (09.10.).

Teadusväljaanded

Lõpetati Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste allseeria A, „Raamat ja aeg“ (*Libri et memoria*) teise väljaande „Lugemise kunst“ (nr 13) koostamine ja artiklite toimetamine ning kogumiku trükiks ettevalmistamine (P. Lotman, S. Lauk). Publikatsioon ilmub veebruaris 2012.

Konverentsid ja -seminarid

14. märtsil korraldas RR emakeelepäeva seminari teemal *Kauni keele kaitseks – meie igapäevast keelepruugist*.

23.–25. mail korraldas RR koostöös USA Educopia Instituudi ja USA Kongressi Raamatukoguga rahvusvahelise digitaalsele säilitamisele pühendatud konverentsi *Aligning National Approaches to Digital Preservation*.

2.–4. augustil toimus Valgemaal Eesti rahvaraamatukogude suveseminar-laager teemal *Kellele ja kuidas turundada rahvaraamatukogu?*

30.–31. augustil korraldas RR Palmse mõisas Eesti mäluasutuste I suveseminari – varasemal aastail kandis see üritus teadus- ja erialaraamatukogude suveseminari nime –, mille teemaks oli *Digitaalse ressursi strateegiad ja kompetentsikeskused*. Seminaril kooskõlastati digitaalse kultuuripärandi strateegiaid ning täpsustati mäluasutuste rollijaotust digitaalse kultuuripärandi kogumisel, säilitamisel ja kättesaadavaks tegemisel.

5. oktoobril korraldas RR koos Eesti Terminoloogia Ühinguga oskuskeelepäeva *Terminikorrastus filosoofiast statistikani*.

24. oktoobril korraldas RR Eesti raamatu päeva seminari teemal *Eesti kirjandus ja unistus eurooplusest*.

8. detsembril korraldas RR 4. rahvusvahelise seminari *Digitaalne Mälu*, mille alapealkirjaks oli *Autoriõigus muutuste tuules*.

Raamatukoguteenuste ja lugejauuringud

Rahvusraamatukogu teenusekvaliteedi hindamise uuring “Teeme raamatukogu paremaks!”

3.–15. oktoobril 2011. aastal toimunud uuring oli jätkuks 2006. aastal korraldatud esimesele, SERVQUALi meetodikal põhinevale uuringule. Küsitluse tulemused olid RRI sihtrühmade lõikes esinduslikud: vastuseid laekus 956-lt lugejalt. Eesti keeles täideti 839, vene keeles 95 ja inglise keeles 22 ankeeti. Uuringutulemuste põhjalikum ülevaade avaldatakse 2012. aasta kevadel.

Uuring “Infoturbe meetmete rakendused digitaalsetes arhiivides”. Raivo Ruusalepp (Tallinna Ülikool), Mihkel Reial (RR), Kai Idarand (RR).

Koostöös Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudiga korraldati digitaalse säilitamise põhimõtteid ja tegevusi analüüsiv uuring *Infoturbe meetmete rakendused digitaalsetes arhiivides*.

2011. aastal toimus uuringu 2. etapp: kogutud andmete töötlemine ja interpreteerimine. Uuringu eesmärk oli mõõta digitaalarhiivide usaldusväärsust nende endi hinnangul, kaardistada infoturbe põhimõtted erinevate riikide mäluasutuste digitaalarhiivides, analüüsida ja võrrelda olukorda kultuuriväärtuste turvalisuse vallas ning rakendatud infoturbe meetmeid. Uuring keskendus Eesti ja Läänemere-äärsete riikide rahvus- või selles staatuses olevatele raamatukogudele, arhiividele jt. Uuringu ankeedile laekusid vastused 14-lt mäluasutuselt (6 Eestist ja 8 välismaalt), uuringu tulemusi tutvustas Raivo Ruusalepa ettekanne (kaasautorid Mihkel Reial ja Kai Idarand) rahvusvahelisel konverentsil „Aligning National Approaches to Digital Preservation“ Eesti Rahvusraamatukogus 2011. aasta mais.

Standardimine

Rahvusraamatukogu jätkas tegevust info- ja dokumendihalduse Eesti standardeid koostava tehnilise komitee EVS/TK 22 *Informatsioon ja dokumentatsioon* liikmena ning sekretariaadi haldajana.

2011. a-l avaldati EVS/TK 22 raames Eesti standarditena (EVS):

EVS-ISO 23081-2:2011 INFORMATSIOON JA DOKUMENTATSIOON
Dokumendihaldusprotsessid Dokumentide metaandmed Osa 2: Kontseptuaalsed ja rakenduslikud küsimused (ISO 23081-2:2009). (Avaldatud veebruaris 2011)

EVS-ISO 15836:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon Dublin Core'i metaandmeelemendid. *Information and documentation – The Dublin Core metadata element set*. (Avaldatud augustis 2011)

Ümbertrüki meetodil võeti üle järgmised standardid:

EVS-ISO 4:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Sõnade lühendamise reeglid pealkirjades ja väljaannete nimetustes. *Information and documentation Rules for the abbreviation of title words and titles of publications*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 9:2011 Kirillitsa transliteerimine ladina keelde. Slaavi ja mitte-Slaavi keeled. *Information and documentation – Transliteration of Cyrillic characters into Latin characters – Slavic and non-Slavic languages*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 832:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Bibliograafilised kirjeldused ja viited. Bibliograafiliste terminite lühendamise reeglid. *Information and documentation – Bibliographic description and references – Rules for the abbreviation of bibliographic terms*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 2146:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Registriteenused raamatukogudele ja nendega seotud organisatsioonidele. *Information and documentation – Registry services for libraries and related organizations*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 2709:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Infovahetuse vorming. *Information and documentation – Format for information exchange*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 6357:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Raamatute ja teiste trükiste seljapealkirjad" sisaldab rahvusvahelise standardi. *Information and documentation – Spine titles on books and other publication*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 8439:2011 Plankide kujundus. Aluskavand. *Forms design – Basic layout*. (Jõustunud 2011 novembris 2011)

EVS-ISO 8601:2011 Andmeelemendid ja andmevahetusvormingud. Andmevahetus. Kuupäeva ja kellaaja esitlusviis. *Data elements and interchange formats – Information interchange – Representation of dates and times*. (Jõustunud novembris 2011)

EVS-ISO 11800:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Nõuded raamatute köitematerjalidele ja raamatute valmistamise meetoditele. *Information and documentation – Requirements for binding materials and methods used in the manufacture of books*. (Jõustunud 2011 novembris 2011)

EVS-ISO 15511:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Raamatukogude ja nendega seotud organisatsioonide rahvusvaheline standardi identifikaator (ISIL). *Information and documentation – International standard identifier for libraries and related organizations (ISIL)*. (Jõustunud 2011 novembris 2011)

EVS-ISO 16245:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon. Tselluloosist valmistatud karbid, mapid ja muud ümbrised, paberist ja pärgamendist dokumentide säilitamiseks. *Information and documentation – Boxes, file covers and other enclosures, made from cellulosic materials, for storage of paper and parchment documents*. (Jõustunud novembris 2011)

Töös on järgmised Eesti standardite kavandid:

EVS-ISO/TR 28118:2011 Informatsioon ja dokumentatsioon – Tulemusindikaatorid rahvusraamatukogudele. *Information and documentation – Performance indicators for national libraries.*

Raamatukoguterminoloogia

Raamatukogundus- ja infoteadusterminoloogia väljatöötamine ja terminikorrastus kuulub RRI ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) terminoloogiatoimkonna pädevusse. 2011. aastal jätkati erialaterminite andmebaasi poolikute (varjatud) kirjete täpsustamist, lisandusid päringutest laekunud terminid. Raamatukoguterminite andmebaasi lisati ERÜ terminoloogiatoimkonnas kinnitatud uued terminid, täiendati olemasolevaid. Raamatukogusõnastiku www.nlib.ee/termin/ statistikamooduli andmetel on andmebaasi aasta jooksul saadetud 19 043 päringut. Praegu sisaldab andmebaas 6263 terminikirjet. Korraldati oskuskeelepäev *Terminikorrastus filosoofiast statistikani*, kus osales 98 huvilist raamatukogudest, mitmest ametkonnast ja ülikoolidest. Oskuskeelepäeval käsitletut ja ERÜ terminoloogiatoimkonna soovitusi kajastati mitmes infoväljaandes.

Raamatukogustatistika arvestus ja analüüs

2011. aastal laekus andmebaasi ametkondlik statistika (2010. aasta kohta) 54 teadus- või erialaraamatukogult, 562 rahvaraamatukogult ja 406 kooliraamatukogult, kes esitasid aruanded veebipõhiselt. Statistikaandmete koondtabelid on esitatud RRI kodulehel. Rahvaraamatukogudele töötati välja uued statistikanäitajad, mis puudutasid üritusi ja koolitusi raamatukogus. Keskraamatukogudele koostati analüütilised statistikatabelid, mis võimaldavad analüüsida raamatukogude tegevust maakonnas.

Loodi veebipõhine **raamatukogude statistika** andmebaasi tarkvara, mis võimaldab raamatukogude statistilisi näitajaid koguda, hoida ja päringuid esitada. Tarkvara lubab kasutajatel sisestada, muuta ja salvestada andmeid aruandeaastal kuni andmete esitamiseni Eesti Rahvusraamatukogule ja näha ka eelmise aruandeaasta andmeid.

Trükitoodangu statistika

Registreeritud raamatute ja jadaväljaannete põhjal koostati ja esitati Statistikaametile Eesti trükitoodangu statistika aastaaruanded. Andmed avaldati Statistikaameti andmebaasis.

Kutsekoolitus

Jätkati kutsekoolitust, mille moodulid katavad *Raamatukoguhoidja kutsestandardi* III astme kutseoskusnõuded. Õpetajad olid RRI koolitajakogemusega spetsialistid. Nelja aasta jooksul on kutsekoolituse tunnistuse omandanud 136 raamatukoguhoidjat. 2011. aasta sügisel alustas õppetööd uus kursus 20 raamatukoguhoidjaga.

Raamatukogutöötajate täienduskoolitus

2011. aastal korraldati raamatukogutöötajatele 19 koolitust, sh 5 kutsekoolituse moodulõpet ning rahvaraamatukogude suveseminar-laager. Lisaks toimusid keskraamatukogudes eesti kirjandust tutvustavad loengud. Enim nõutavad teemad olid raamatukogude andmebaasid ja

infootsing. Koolitustel osales 668 raamatukogutöötajat teadus-, eriala-, rahva- ja kooli-raamatukogudest, sh 113 RRist.

Praktika juhendamine

2011. aastal oli RRis praktikal 13 TLÜ Infoteaduste Instituudi ja TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilast. Tudengid viibisid praktikal 31. jaanuarist 26. aprillini, s.o 39 tööpäeval. RRi töötajad pidasid praktikantidele loenguid raamatukogu teadus- ja arendustegevusest, otsinguportaalist, infoteenindusest ja turundusest.

2012. AASTAL ON KAVAS

- Viia lõpule RRi teenuse kvaliteedi uuring
- Analüüsida Eesti rahvaraamatukogude 2011. aasta aruanded
- Osaleda Tartu Ülikooli uurimisprojektis *Vesimärgid ja paberi ajalugu varauusaegses Eestis* (Eesti Teadusfondi grant ETF8205)
- Administreerida Kultuuriministeeriumi hallatavat *Digiveeb*'i digiveeb.kul.ee
- Publitseerida RRi toimetiste allseeriasse *Raamat ja aeg* kuuluv teadusartiklite kogumik *Lugemise kunst*
- Koostada RRi toimetiste allseeriasse *Informatsioon ja ühiskond* kuuluv digitaalset säilitamist käsitlev teadusartiklite kogumik
- Jätkata projekti *EoD* ja Eesti esindamist temaatilises võrgustikus *Europeana v.1.0*
- Osaleda digiteeritud ajalehti *Europeana*'sse lõimivas projektis *A Gateway to European Newspapers Online*
- Osaleda *Europeana Foundation*'i projekti *Europeana Awareness* tööpaketis *Public Media Campaign*
- Osaleda UNESCO projektis *World Digital Library*
- Jätkata osalemist projektis *Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926)* = *Международный сводный каталог русской книги (1918–1926)*
- Jätkata osalemist Eesti Kirjandusmuuseumi koordineeritavas digiteerimisprojektis *Eesti trükise punase raamatu ja eesti kultuuri käsikirjaliste alliktekstide säilivuse ja kättesaadavuse tagamine*
- Korraldada emakeelepäev, rahvaraamatukogude suveseminar-laager, IFLA järelkonverents *Beyond libraries – subject metadata in the digital environment and semantic web*, Eesti mäluasutuste suveseminar, VII infopoliitika foorum, oskuskeelepäev, rahvusvahelise töörühma *Bibliotheca Baltica* sümposium, seminarid *Eesti raamatu päev* ja *Kirjutamise paine*

KOOSTÖÖ

Rahvusvaheline koostöö

Rahvusraamatukogu kuulub 11 rahvusvahelisse erialaorganisatsiooni, tihedam koostöö on Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liidu (IFLA) liigitamise ja märksõnastamise ning rahvusraamatukogude sektsiooni alalises komitees. Aktiivselt osaleb RR Euroopa Rahvusraamatukogude Konverentsi ühistegevuses portaalide *The European Library* (TEL) ja *The European Digital Library* (EDL) arendamisel, olles TELi ja EDLi Konsortsiumi liige. Läbi aastate on kaasa löödud Rahvusvahelise Muusikaraamatukogude Arhiivide ja Dokumentikeskuste Assotsiatsioonis (IAML).

Tihedad sidemed on teiste rahvusraamatukogudega, neist üheksaga toimib koostööleping. Aktiivsemad lepingupartnerid on Läti, Leedu ja Venemaa Rahvusraamatukogu ning Venemaa Riiklik Raamatukogu. Mitmeplaanilist ühistegevust arendatakse Soome Rahvusraamatukogu ja Läti Akadeemilise Raamatukoguga.

RR on alates 2012. aastast tegev Interneti Säilitamise Rahvusvahelise Konsortsiumi (*International Internet Preservation Consortium*, IIPC) liikmena.

Koostöö andmekogude haldajatega

- Euroopa rahvusraamatukogude ühisportaal *The European Library* (TEL)
- Rahvusvaheline vene raamatu koondkataloog (1918–1926) *Международный сводный каталог русской книги (1918–1926)*
- Rahvusvaheline muusikabibliograafia andmebaas *RILM: Abstract of Music Literature*
- IAMLi projekt *Recent Publications on Music*
- UNESCO tõlkeraamatute kataloog *Index Translationum*
- UNESCO projekt *World Digital Library*
- ISBN, ISMN ja ISSN rahvusvahelistesse andmebaasidesse andmete edastamine

Rahvusraamatukogu osaleb mitmes Euroopa Liidu projektis. 2009. aastal alustati projektidega *EoD (eBooks on Demand)*, *EuropeanaTravel* ja osalusega temaatilises võrgustikus *Europeana v.1.0* (vt ka arendus- ja teadustegevus). Osaletakse 2012. aasta jaanuaris käivituvast *Europeana Foundation*'i algatatud projektis *Europeana Awareness*, mille ülesandeks on aktiveerida teavitust *Europeana* tegevuse ja sisu kohta ning suunata seda erinevatele sihtgruppidele. RR võtab osa selle projekti 1. tööpaketist *Public Media Campaign*. Samuti osaletakse 2012. aasta veebruaris käivituvast digiteeritud ajalehti *Europeana*'sse lõimivas projektis *A Gateway to European Newspapers Online*.

Tihe koostöö välissaatkondadega võimaldas RRis külastajateni tuua rohkelt näitusi ja seminare. Aktiivset ühistegevust arendasid Saksa, Šveitsi ja Austria saal, aktiivsemateks partneriteks nimetatud kolme riigi saatkonnad, Saksa Kultuuriinstituut/Goethe Instituut. Need institutsioonid rahastasid komplekteerimist, personali täienduskoolitust ja ürituste korraldamist RRis.

Koostöö Eesti asutuste ja organisatsioonidega

Sisukas ja tulemuslik oli koostöö Riigikogu Kantselei, Presidendi Kantselei, Riigikantselei, Õiguskantsleri Kantselei, Justiitsministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Välisministeeriumi, Statistikaameti, Standardikeskuse, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia, TLÜ Infoteaduste Instituudi, Rahvusarhiivi, Tallinna Linnaarhiivi, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Eesti Kirjastuste Liidu, Eesti Kirjanike Liidu, Eesti Kunstnike Liidu, Eesti Kujundusgraafikute Liidu ja Eesti Terminoloogia Ühinguga. Koostöö Eesti teadusraamatukogudega jätkus ELNET Konsortsiumi ja teadusraamatukogude nõukogu kaudu.

Koostöös TÜ Akadeemilise Raamatukogu ja Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukoguga jätkus Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi (ERB) ja digiteeritud Eesti ajalehtede andmebaasi (DEA) täiendamine, kusjuures RRil on neis koordineeriv roll.

Osalemine otsustuskogudes

- Janne Andresoo – Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CDNL) liige, Euroopa Rahvusraamatukogude Direktorite Konverentsi (CENL) liige, IFLA rahvusraamatukogude sektsiooni alalise komitee liige, Kutsekoja kultuuri kutšenõukogu aseesimees, Tallinna Ülikooli Infoteaduste Instituudi nõukogu liige, Teadusraamatukogude nõukogu liige, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ) raamatukoguhoidjate kutseksamikomisjoni liige, ajakirja *Raamatukogu* ja *Eesti Rahvusraamatukogu toimetiste* toimetuskolleegiumi liige, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse eriala riigieksamikomisjoni esimees, SA UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni Nõukoja liige
- Kairi Felt, Helle Klementi, Kaire Lass – ERÜ kogude toimkonna liikmed
- Eha Garšnek – Eesti Kunstiraamatukogude Ühenduse juhatuse liige
- Eha Garšnek, Urve Erm, Annika Oherde, Tiina Sock – ERÜ liigitamise ja märksõnastamise toimkonna liikmed
- Heidi Heinmaa – Eesti Muusikakogude Ühenduse juhatuse liige
- Ruth Hiie, Sirje Lusmägi, Pille Martin, Larissa Petina, Olga Rüütel, Urve Sildre, Liis Tamm – ERÜ vanaraamatu toimkonna liikmed
- Rita Hillermaa – Riigikogu Toimetiste (RITO) toimetuskolleegiumi liige
- Mari Kannusaar – ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Sille Kurjamaa – ELNET Konsortsiumi ühishangete töörühma liige
- Heli Kuusik – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige ja teenuste töörühma liige
- Kaire Lass – Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu liige
- Siiri Lauk – Eesti Terminoloogia Ühingu juhatuse esimees, Haridus- ja Teadusministeeriumi juures tegutseva riikliku programmi *Eestikeelse terminoloogia toetamine (2008–2012)* juhtkomitee liige, Tartu Ülikooli Sihtasutuse terminoloogiastipendiumi komisjoni liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Piret Lotman – väljaande *Sjuttonhundredal. Nordic Yearbook for Eighteenth-Century Studies* kolleegiumi liige, HIBOLIRE (*The Nordic-Baltic Russian Network on the History of Books*) liige

- Margit Meltsas – EVS/ TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon sekretär, RRi standardimise eksperdinõukogu liige;
- Sirje Nilbe – UDK nõuandva komitee (UDC Advisory Board) liige, IFLA liigitamise ja märksõnastamise sektsiooni alalise komitee liige, IFLA rahvusvaheliste kataloogimisreeglite eksperdigrupi (IME-ICC) liige, RRi standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi liigitamise ja märksõnastamise töörühma juht ning kataloogimise ja nimenormandmete töörühma liige, ERÜ liigitamise ja märksõnastamise toimkonna juhatuse liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Riin Olonen – RRi standardimise eksperdinõukogu liige, ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Mihkel Reial – ELNET Konsortsiumi juhatuse esimees, Kultuuriministeeriumi kultuuripärandi digitaalse säilitamise nõukogu aseesimees, ELNET Konsortsiumi digiteerimise ja mikrofilmimise töörühma juht
- Ene Riet – IFLA raamatukogundusajakirjade toimetajate ümarlaur kirjavahetajaliige
- Katre Riisalu – ERÜ juhatuse aseesimees
- Mari Sibul – ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Urmas Sinisalu – ELNET Konsortsiumi haldurite kogu liige
- Külli Solo – ELNET Konsortsiumi andmebaasi ISE töörühma juht ja haldurite kogu liige
- Triin Soone – Eesti Kirjastuste Liidu juhatuse liige, Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali nõukogu liige
- Katrin Sõrmus – ELNET Konsortsiumi kataloogimise töörühma liige
- Ülle Talihärm – ERÜ kogude toimkonna liige, ERÜ terminoloogiatoimkonna liige
- Krista Talvi – Kultuuriministeeriumi rahvaraamatukogude nõukogu liige, ERÜ kutsekomisjoni esimees, ERÜ koolituse toimkonna liige
- Leili Tenno – ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma liige
- Signe Tõnisson – ELNET Konsortsiumi mikrofilmimise ja digiteerimise töörühma liige
- Kristel Veimann – ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma juht ning andmebaasi ISE töörühma liige
- Mihkel Volt – EVS/ TK 22 Informatsioon. Dokumentatsioon liige, ajakirja *Raamatukogu* toimetuskolleegiumi liige, RRi standardimise eksperdinõukogu esimees

KULTUURIELU

Rahvusraamatukogu lõi aktiivselt kaasa Eesti kultuurielus, toimusid näitused, kontserdid, etendused, loengud, teemaõhtud. Fookuses oli RRi kogude tutvustamine Tallinna kui Euroopa kultuuripealinna raames.

2011. aastal koostati ja korraldati 50 näitust ning osaleti 17 rahvusvahelises koostööprojekti. Raamatukogu kogusid tutvustati 14 näitusel.

14. mail osaleti esmakordselt muuseumiöö projektis. Küllastajatele olid avatud kõik näituse-saalid, lisaks korraldati ekskursioone hoidlatesse, tutvustati haruldasi raamatuid ja näitust *Eesti heliplaat 110*.

18.–20. maini toimus Eesti Kirjastuste Liidu kevadine raamatumüük, kus osales 24 kirjastust.

27. oktoobril külastati Helsingi raamatumessi, kus Eesti oli peakülaliseks ning tutvustati Soome raamatumüüjatele Eesti Kultuurkapitali ja Kultuuriministeeriumi toetusel kirjastatud soomekeelset raamatuajaloo raamatut „Virolaisen kirjan tarina“. Lisaks oli messil müügis ka *Eesti vinüülplaadi diskograafia 1954–2010* ning eksponeeriti näitust *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut*.

10. novembril avati näitusega *Mis linn see on... . Tallinn 17.–19. sajandi illustratsioonidel* haruldaste raamatute kogu renoveeritud näitusesaal, mis läbis põhjaliku uuenduse nii inventari kui ka seadmete osas.

16. novembril toimus teabepäev „Geograafia paneb paika“. Geograafia ja geoinfosüsteemide (GIS) teabepäev andis ülevaate uutest arengutest kartograafia vallas, geograafiaõpetusest gümnaasiumis ja kutseharidussüsteemis ning GIS-tehnoloogiale rajatud teenustest.

1.–3. detsembrini osaleti noorte infomessil Teeviit, kus tutvustati e-raamatukogu, e-raamatukogu koolitusi ja ID-kaardi alusel lugejaks registreerimise võimalust.

6.–10. detsembrini toimus traditsiooniline jõulukuu raamatunädal, kus osales üle 60 eesti kirjastaja ja toimusid raamatuesitlused, ekskursioonid harulduste kogu näitusesaali ja VII kirjandusfoorum *Paabeli raamatukogu*.

Eesti Rahvusraamatukogu kogusid tutvustati näituste, väljaannete, loengute ja meenetega.

Eesti heliplaadi 110. aastapäeva tähistas Rahvusraamatukogu kahe näitusega.

Märtsis avati harulduste kogu näitusesaalis ekspositsioon *Eesti heliplaat 110*. Väljapanek andis läbilõike Eesti heliplaadi ajaloost, eksponeeriti heliloojate ja interpretide esimesi albumeid, viimaste kümnendite plaadiümbriseid ja juhiti tähelepanu olulisematele plaadifirmadele, kes eesti muusikat ja interpreete salvestanud.

Septembris avati 6. korruse näitusesaalis näitus *Eesti vinüül* ja esitleti väljaannet *Eesti vinüülplaadi diskograafia 1954–2010*, mis lisaks trükisele anti välja ka mälupulgal e-raamatuna. Eesti vinüülplaadi ajaloole pühendatud näitusel sai ülevaate rohkem kui 50 aasta jooksul eesti muusikute, interpretide ja dirigentide loomingut kajastavatest vinüülplaatidest. Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011 toel valmis linnaruumis eksponeerimiseks mõeldud näitus *Kaart ja kaart– ajareis Tallinnas*, mis kajastas Eesti Rahvusraamatukogu kogudes olevaid linnaplaane ja postkaarte alates 19. sajandi keskpaigast kuni tänapäevani. Ekspositsioon oli suvekuudel tutvumiseks üleval Vabaduse väljakul Jaani kiriku kõrval, Tallinna Sadama territooriumil Admiraliteedi basseini ääres ning RRI juures. Sündmus kuulus kultuuripealinn Tallinn 2011 programmi.

Veebruaris tähistati raamatuteadlase, raamatukogutöötaja, arhivaari, ajaloolase, kodu-uuri ja lastekirjaniku *Voldemar Milleri* 100. sünniaastapäeva. Sel puhul avati humanitaarteaduste saalis näitus, kus eksponeeriti valikut fotosid, dokumente ja käsikirju RRI-s säilitatavast Voldemar Milleri isikuarhiivist.

Koostööprojektid

Aasta algas traditsioonilise konkurss-näitusega *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut*. Samaaegselt oli avatud Soome Instituudi vahendatud väljapanek Soome

2009. aasta kaunimatest raamatutest. Lisaks Karjala Rahvusraamatukogu koostatud näitus Karjala parimatest raamatutest. Koostöös Eesti Kirjastuste Liiduga eksponeeriti 2010. aasta menuraamatut ning Euroopa ja Eesti parimaid õpikuid.

Märtsikuus anti Eesti Rahvusraamatukogus viiendat korda üle Eduard Wiiralti kunstiauhinnad ja avati Eesti nüüdisgraafika näitus. Eduard Wiiralti preemia pälvis Evi Tihemets ja noore autori preemia Lembe Ruben.

Aprillis avati 6. korruse galeriis näitus *Läti tänapäeva arhitektuur*, millega tähistati Läti Vabariigi taasiseseisvumise 21. aastapäeva. Näitusel oli väljas Läti Arhitektide Liidu korraldatud arhitektuuri ülevaatenäitusel auhinnatud 26 tööd.

Seoses Sloveenia presidendi Dr Danilo Türki riigivisiidiga avati mais 6. korruse näitusesaalis Sloveenia Suursaatkonna vahendatud näitus *Sloveenia visuaalne identiteet*. Väljapanek tutvustas Sloveenia riigi jaoks loodud disainilahendusi, nagu pangatähed, euromündid, reisi-dokumendid, juhiloa, margid jm.

Eesti Vabariigi ja Hiina Rahvavabariigi diplomaatiliste suhete 20. aastapäeva tähistav näitus oli huvilistele avatud 6. korruse galeriis. Hiina saatkonna korraldatud fotonäitus illustreeris kahe riigi suhete arengut nii majanduse kui ka kultuuri valdkonnas.

Juunis avati peanäitusesaalis kunstiteadlase Jüri Haini isikunäitus *Eile ja täna* ning esitleti tema artiklikogumikku *Raamatulehitseja ja personaalbibliograafiat*. Näitus oli tagasivaade Jüri Haini loomingule ja kajastas graafikatrükiste koostamist, näituste kureerimist ning hilisemat tööd kunstiajaloolasena.

Augustis avati peanäitusesaalis Turu skulptorite rühmituse Jöötti ry näitus *Kaks on parem kui üks*. Ekspositsioon oli osa ühist kultuuripealinna-aastat tähistavast projektist, mille raames avasid eesti kujurid näituse Turus.

Peterburi Lermontovi nim Keskraamatukogu, SA Hortus Litterarum'i ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös valmis Eesti-Vene ühishäitus Sergei Dovlatovi elust ja loomingust. Ekspositsioon oli osa Tallinnas ja Peterburis toimunud Dovlatovi päevadest.

Septembris peanäitusesaalis avatud väiketekstiilide näitusel *Sõna* osales 30 kunstniku 70 tööga. Tuntud tekstiilkunstnike Maasike Maasiku, Piret Valgu, Tiina Puhkani ja Monika Järgi algatatud projektis esinesid nimekate kunstnike kõrval ka tekstiilkunsti ja disaini üliõpilased Eesti Kunstiakademiast ja Tartu Kõrgemast Kunstikoolist.

Jaapani maalinäitusel *Fuji mägi maailmale* eksponeeriti 53 autori loomingut. Maalikunstnikud kujutasid töödel Fuji mäge kui Jaapani rahva sitkuse sümbolit.

Näitusesari *Ornament – võti maailma. Traditsioonist disainini* sai teoks Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu ehteaasta 2011 raames. Lisaks toimusid näitused Arhitektuuri- ja Disainigaleriis, Eesti Käsitöö Maja galeriis ning Eesti Riiklikus Ajaloomuuseumis. Makedoonia Suursaatkonna, Makedoonia Välisministeeriumi, Makedoonia Muuseumi ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös jõudis Eestisse näitus *Makedoonia rahvarõivad ja tikandid*.

Makedoonia kultuurinäädala raames avatud näitus andis ülevaate Makedoonia etniliste kogukondade sajandipikkusest mahukast kultuuripärandist. Eksponaatide hulgas olid täielikud rahvarõivaste komplektid ja eri rõivaesemete tikandid kõigist Makedoonia piirkondadest. Detsembris avati Eesti Rahvusraamatukogu ja Eesti Kirjanduse Teabekeskuse koostöös näitus *Eesti kirjandus tõlkes 2001–2011* ning esitleti teabekeskuse 10. sünnipäeva puhul ilmunud raamatut *Tõlkes leitud Eesti. Eesti kirjanduse tõlkijate lood*.

Veebinäitused

Euroopa kultuuripealinn Tallinn 2011 toel valmis eesti- ja ingliskeelne veebinäitus *Kaart ja kaart – ajareis Tallinnas*. Ekspositsioon dubleerib samanimelise ränd- ja välinäituse materjali.

Austria, Saksa ja Šveitsi saali sündmused

16. aprill – kohtumine 2009. aasta Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Herta Mülleriga, romaani *Atemschaudel* esitus koos eestikeelse tõlkega Tiiu Relvelt (*Hingamise kiige*). Vestlusringis autoriga osalesid kirjanik Viivi Luik, ajaloolane Toomas Hiio ja muusikateadlane Eero Raun. Koostööpartner: Goethe Instituut. Osavõtjaid oli umbes 450.

14. oktoober – *Kultuur loob sillad*, millega tähistati Austria, Saksa ja Šveitsi saali 20-aastast tegevust RRis.

14. oktoober – kontsert *Viini õhtu*, mis toimus Kadrioru lossis saksakeelsete saalide juubeli raames. Esines pianist Moye Kolodin Saksamaalt. Toetas François Loeb.

21. novembril osales Saksa saal ülemaailmses ühislugemises, mis oli pühendatud saksa kirjaniku Heinrich von Kleisti 200. surma-aastapäevale.

Teadus- ja kultuuriõhtud:

18. jaanuaril – *Baltisakslased Eesti vabariigis 1920–1940*. Teemat käsitles Jüri Kuuskemaa.

15. veebruaril – *Mahleri fenomen*. Arutles Rahvusoper Estonia kunstiline juht ja peadirigent Arvo Volmer.

27. oktoobril – *Šveits – Kas Gallia frangiküla “euro-impeeriumi” keskel või eeskuju Euroopa Liidule?* Arutles šveitsi ajaloolane ja ajakirjanik Kaspar Näf.

03. novembril – *Bauhaus*. Arutles akadeemik Mart Kalm.

Raamatuesitlused ja kohtumised austria, saksa, šveitsi autoritega:

16. aprillil kohtumine 2009. aasta Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Herta Mülleriga, kes esitles oma romaani *Atemschaudel* (eestikeelne tõlge *Hingamise kiige* Tiiu Relvelt).

Raamatuesitlused koos kirjastusega Varrak: Daniel Glattaueri *Hea põhjatuu*le vastu ja Thomas Glavinici romaan *Õötöö*.

Aasta jooksul kohtusid publikuga veel mitmed saksakeelsed autorid: Walter Müller, Helmut Birkhan, Vladimir Vertlib ja Günther Stingl, François Loeb, Sunil Mann.

23. septembril toimus kohtumine Tallinna linnakirjutajaga 2011 – Sarah Jana Portneriga.

21. novembril osales Saksa saal ülemaailmsel World Wide Reading ühislugemisel Heinrich von Kleisti mälestuseks, mis kujunes ülimenukaks nii ettelugejate hulga kui publikuhuvi poolest.

4. juulil Raekoja platsil Šveitsi folkansambli Oesch's die Dritten esinemine (korraldajad Eestis: Šveitsi suursaatkond, Šveitsi saal, Tallinna Kesklinna valitsus).

Suuremad näitused (koostööpartneritega):

23.05.–22.06. Thorsten Christian Pohlmanni fotonäitus Euroopas sildu rajades. (Koostööpartner Konrad Adenaueri Fond).

14.10.–30.11. Thea Karini fotonäitus Austria, Saksamaa ja Šveits eesti ajakirjaniku pilgu läbi. (Tallinna Saksa Kultuuriinstituut, Raadio Kuku).

1.08.–30.09. *Pfyn – Šveitsi kultuuripealinn 2011/12*. (Kultuuripealinn Pfyni kuratoorium).

5.12. Tallinna linnakirjutaja 2011, Sarah Janah Portneri fotonäitus Tallinn – Inimeste ja majade lood (Saksa Ida-Euroopa Kultuurifoorum).

Rändnäitused koolidele jt raamatukogudele: *Gustav Mahler 1860–1911; Hamburg – Euroopa keskkonnapealinn 2011; Austria: Salzburg*.

Konverentsikeskus

2011. aastal oli konverentsikeskusel kokku 706 klienti, sealhulgas ka kevadise raamatumuügi ja jõulukuu raamatunädala osalejad ning seminaril *Digitaalne mälu* osalejad. Konverentsikeskuses toimus 619 üritust, mida külastas aasta jooksul u 55 000 inimest. Enim leidis kasutamist suur konverentsisaal.

2001. aasta lõpust on konverentsikeskus koordineerinud teatrisaali ja spordisaali kasutamist. Teatrisaal on kodulavaks VAT Teatrile ning saali kasutab ka Teater Varius.

2011. aastal andis VAT Teater teatrisaalis 92 etendust ning Teater Varius 10 etendust. Kokku kasutati teatrisaali aasta jooksul 215 päeva. Spordisaali on aasta jooksul kasutatud 222 päeval, huvi saali vastu on suurenenud.

Rahvusraamatukogu naiskoor tähistas 20. tegevusaastat kontserdiga Mustpeade Majas 22. mail (Aare Kruusimäe seitsmeosalise kooritsükli *Eluring* esiettekanne). Kokku anti aasta jooksul 10 kontserti.

Olulisemad üritused konverentsikeskuses:

- 15.03. Tarbijaõiguste päev
- 16.04. Kohtumine Herta Mülleriga
- 23.–25.05. Konverents *Aligning National Approaches to Digital Preservation*
- 05.09. Eesti inimarengu aruande esitlus
- 07.–08.09. Konverents *Restorative Justice from the Victim Perspective*
- 24.–25.09. *World Uyghur Congress*
- 30.09–1.10. Rahvuskaaslaste konverents
- 06.–07.10. Rahvastikuregistri seminar
- 13.10. Euroopa töömess
- 04.11. PERH-i sügiskonverents

- 12.–13.11. konverents *Ornament – võti maailma*
- 16.11. GIS päev
- 8.12. Seminar *Digital Memory*

2012. AASTAL ON KAVAS

- 1.–22. veebruar – näitus *25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2011*. Koos 2011. aasta Eesti kauneimate raamatutega on avatud näitused *Eesti Kirjastuste Liidu liikmete menuraamatud 2011* ja *Soomes 2010. aasta kauneimad raamatud*
- Kuningliku Norra Saatkonna vahendatuna avatakse fotonäitus Eesti mõisakoolidest
- 5. märts–31.mai – Emakeelepäeva näitus koos tutvustusega RRI emakeelepäeva seminaril
- Mõeldes 2012. aasta suveolümpiale Londonis, valmib aprillikuus Eesti Olümpia-komitee, Eesti Spordimuuseumi ja Eesti Rahvusraamatukogu koostöös näitus olümpiamängudest, kus teemaks eestlased suveolümpial läbi aegade
- 25. aprillil avatakse harulduste kogu näitusesaalis RRI kogude säilitusosakonna töötaja Indrek Operi koostatud näitus *Eesti köitemärgised 1840–1940* ja ilmub samateemaline trükis Varamu sarjas
- Maikuus tähistatakse plakatinäitusega dirigent Neeme Järvi 75. sünnipäeva
- Mais osaletakse muuseumiöös
- Sünnipäeva tähistab näitusega Rahvusraamatukogus kunstnik Eeva Jänes
- Sloveenia Rahvusraamatukogu koostatud näitus Sloveenia nüüdiskirjandusest avatakse maikuus. Hiljem jääb 130. raamatust koosnev ekspositsioon kinkena RRI kogudesse
- Juunis avatakse Itaalia Suursaatkonna vahendatuna Itaalia kunstinäitus, kus tuleb eksponeerimisele 80 tööd
- Septembris avatakse eesti filmi 100. sünnipäevale pühendatud näitus, mille kaudu tutvustatakse RRI filmiraamatute kogu
- Sügisel tähistavad sünnipäeva näitusega Rahvusraamatukogus kunstnikud Evi Tihe-mets ja Aapo Pukk
- Novembris näitus Oskar Lutsu *Kevade* 100
- Detsembris osaletakse messil *Teeviit*
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi näitus avatakse aasta lõppakordina detsembrikuus

PARLAMENDIRAAMATUKOGU

Koostöö

Parlamendiraamatukogu põhiülesandeks on parlamendi infoteenindus, mida Rahvusraamatukogu korraldab koostöös Riigikogu Kantseleiga (RKK). Teisteks koostöövaldkondadeks on väljaannete koostamine ja kirjastamine ning ürituste (näitused, koolitused, teabepäevad jt) korraldamine. Koostöös Riigikogu Kantselei info- ja pressiosakonnaga valmis 14. veebruaril parlamendilugemissaali uus veebileht. Virtuaalsesse lugemissaali on koondatud parlamendiliikmete tööks vajalik informatsioon Rahvusraamatukogu pakutavatest infoallikatest ja teenustest ning veebis leiduvatest inforessurssidest. E-keskkond võimaldab juurdepääsu andmebaasidele ning erinevatele e-publikatsioonidele, nii Rahvusraamatukogus koostatud elektroonilistele väljaannetele kui ka e-raamatute kataloogidele. Samuti saavad e-keskkonna kasutajad külastada Rahvusraamatukogu virtuaalset näitust parlamendi ajaloost, sirvida väljaannet *Naised Eesti parlamendis*, tutvuda parlamendi lugemissaali teenuste ja uudiskirjandusega. Veebileht on kasutatav Riigikogu kodulehe sise- ja välisvõrgus.

4. aprillil 2011. aastal tuli kokku XII Riigikogu. 13. aprillil toimunud teabetunnil tutvustati uue, Riigikogu XII koosseisu liikmetele parlamendiraamatukogu infoteenuste kasutamise võimalusi. Toimus mitmeid saali tutvustusüritusi fraktsioonidele.

23. septembril tähistati koos Riigikogu Kantselei juhtkonna ja Riigikogu liikmetega parlamendi lugemissaali 20. aastapäeva. Vaadata sai stendinäitust lugemissaali tegevusest läbi aastate, valikut kahe asutuse koostöös valminud parlamendiväljaannetest ja ajaloolistest dokumentidest, slaidiprogrammi e-väljaannetest, parlamenditeemalistest e-näitustest, varasematest stendinäitustest jm.

Parlamendiraamatukogul on pikaajaliselt olnud lepingulised suhted Justiits- ja Välisministeeriumiga, Õiguskantsleri Kantselei, Kaitseväe Peastaabi ning Presidendi Kantseleiga. Rahvusvahelisel tasandil toimub infotöö ja koostöö päringute lahendamisel teiste parlamendiraamatukogudega.

Kogud

Kogude kujundamisel keskendutakse eelkõige sellistele valdkondadele nagu õigus, ajalugu, poliitika, politoloogia, samuti Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonide dokumentide komplekteerimisele. Ettepanekud uute õiguslaste raamatute komplekteerimiseks on põhiliselt tulnud RKK õigus- ja analüüsi- osakonnalt ning põhiseaduskomisjonilt.

Teemade järgi on suur osatähtsus olnud sellel aastal riigiõiguse alastel teavikutel. Endiselt on aktiivset kasutamist leidnud autoriõigusega seotud trükised. Kõige rohkem on tellitud raamatuid majandusteaduse, riigirahanduse, energiamajanduse, organisatsiooniteooria, ettevõtluse ja rahvusvaheliste majandussuhete valdkonnast. Ostetud on ka majandusalaseid teatmeteoseid: Euroopa majandusteadlaste biograafiline leksikon, maailmamajanduse tööstusharusid tutvustav ja analüüsiv entsüklopeedia, teatmikke turundusest ja kindlustusest.

Politoloogiaalaste raamatute tellimisel oli sel aastal pöhirõhk esindusdemokraatia ja parlamentarismi teemal. Politoloogia, poliitika ning majanduse ja rahanduse temaatikast huvitatud lugejatele on tellitud andmebaas *Oxford Scholarship Online*, mille suure kasutatavusega pakettides on Oxfordi ülikooli kirjastuse e-raamatud. Majanduse valdkonnas on kättesaadavad üle 400 ja politoloogia valdkonnas üle 500 e-raamatu täisteksti.

Sotsioloogia-alaste raamatute komplekteerimisel on pöhirõhk maailma juhtivate sotsioloogide ja sotsioloogiakoolkondade käsitlustel ja tähelepanu keskpunkti tõusnud sotsioloogia-valdkondade (soo-, linna-, haridussotsioloogia) uutel teavikutel.

Infoteenindus

Parlamendi lugemissaali avariilitel on üle 8000 raamatu ja jätkväljaande. Eesti- ja võõrkeelse perioodika nimetuste arv on võrreldes 2010. aastaga jäänud samaks. Probleeme tekkis välisperioodika väljaannete hilise saabumisajaga lugemissaali. Alternatiivse variandina pakuti võimalust lugeda olulisemaid välisajalehti (*The Times*, *Die Welt*, *Frankfurter Allgemeine* jt) elektroonilises keskkonnas.

Märtsis 2011 valitud XII Riigikogu koosseis on olnud aktiivne raamatukogukasutaja, uutest Riigikogu liikmetest külastavad raamatukogu rohkem kui pooled. Riigikogu istungitenädalal on päevaste külastuste arv *ca* 20–30, istungitevabal nädalal vähem, *ca* 15–20 inimest.

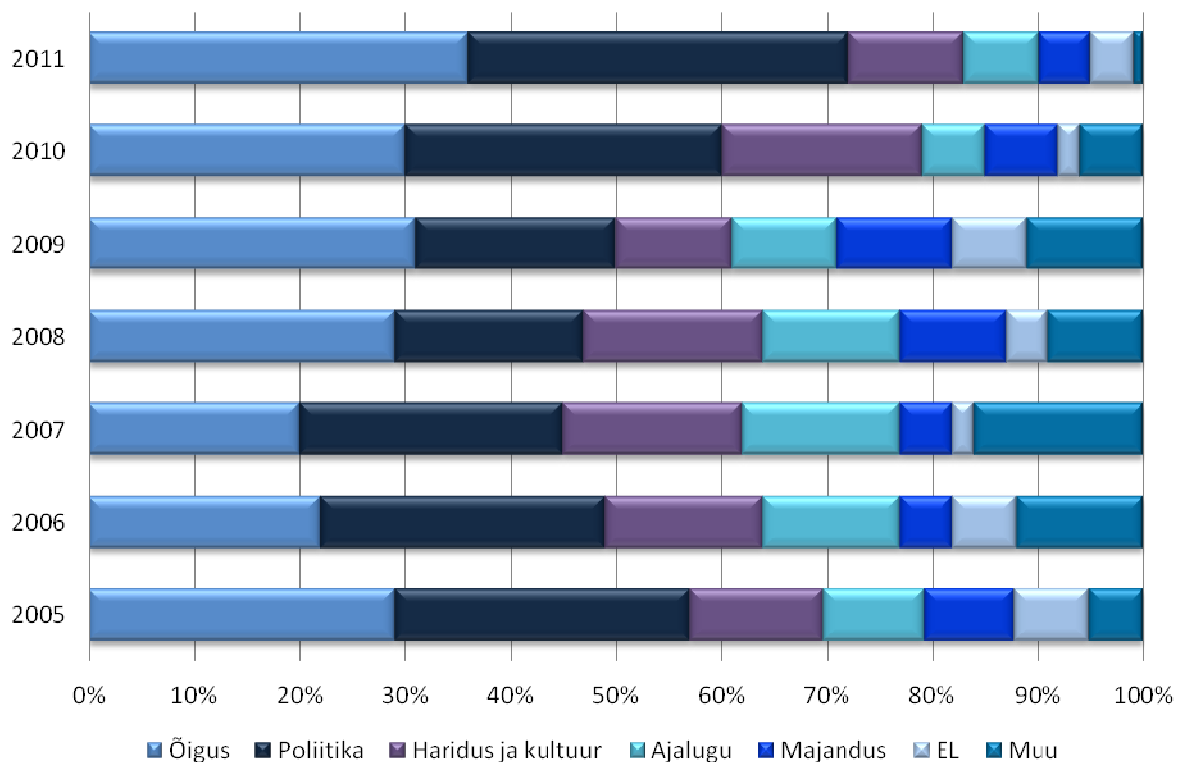
Õigus- ja poliitikalaste päringute hulk on läbi aastate olnud kõige suurem ning sel aastal on see veelgi kasvanud. Palju keerulisi ja aeganõudvaid päringuid on olnud riigiõiguse, just parlamendiõiguse teemal. Vähenenud on majandus-, haridus- ja kultuurialaste päringute hulk.

Jätkus eelmisel aastal alustatud koostööprojekt Riigikogu liikme ajakirjandusrubriigi koostamisel, kus jooksvalt (reeglina ilmumise päeval) lisatakse vastavale veebilehele perioodikas ilmunud Riigikogu liikmete artiklite kirjed koos linkidega täistekstidele. Läbi vaadatakse 38 linna- ja maakonna ning 15 üleriigilist ajalehte. Artiklite aastane kogumaht oli *ca* 1700. Riigikogu liikmete avaldatud kajastavad väljaanded (*Nädal ajalehtedes*, *Nädal blogides* ja Riigikogu liikmete kirjutised) ilmusid plaanipäraselt ja on kättesaadavad nii Rahvusraamatukogu kodulehel kui ka Riigikogu sisevõrgus XII Riigikogu koosseisu autoritekste on registreeritud üle 1500.

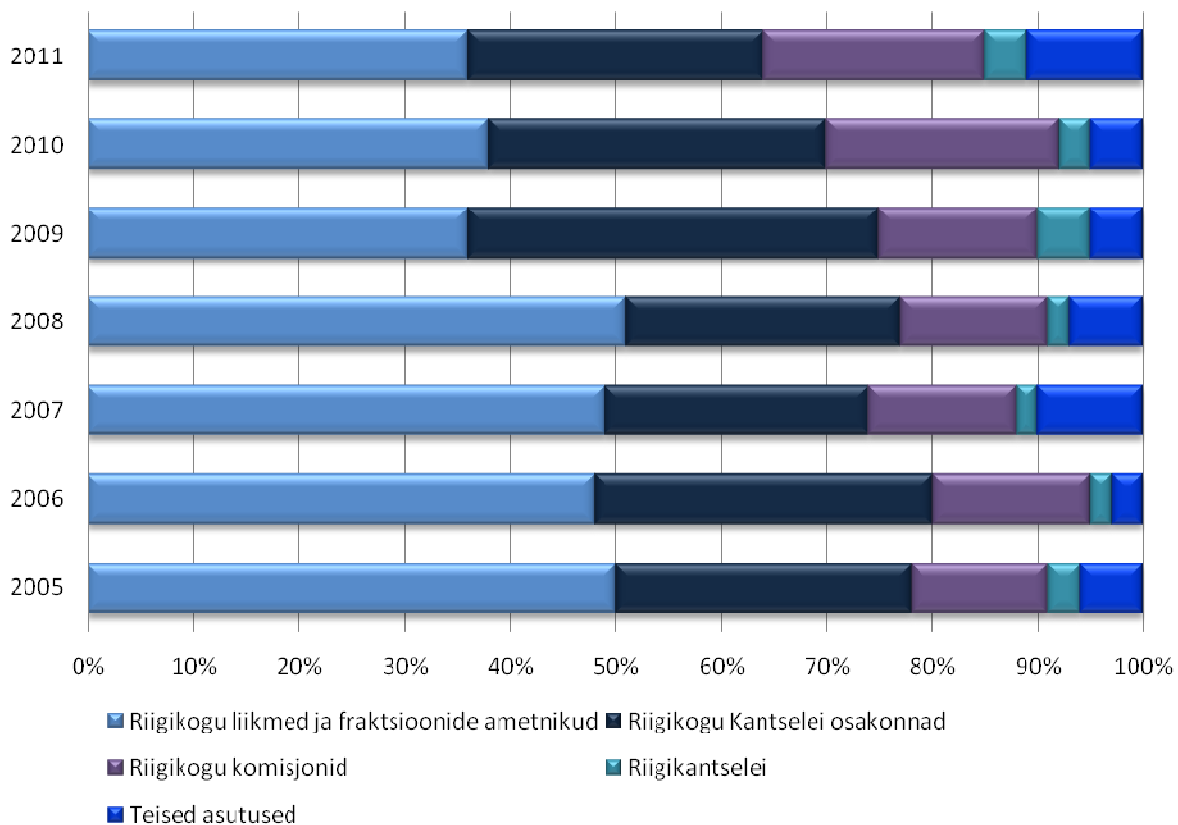
Seoses Riigikogu valimistega koostati ajakirjanduses ilmunu põhjal vastav teemamapp. Lisaks on koostatud valimiste teemaline veebilehede kogu RRI veebiarhiivi. Kättesaadavaks saab see loodetavasti 2012. aastal, kui veebiarhiiv avalikustatakse ning seda on võimalik teema järgi üles leida ja kasutada.

Püsipäringuna monitooritakse Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnale alates veebruarist ministriumide ja uurimisasutuste kodulehekülgi, leidmaks ja tutvustamiseks Eesti poliitika, majanduse jt aktuaalsetel teemadel avaldatud uusi teadusuuringuid. Kuna õigus- ja analüüsiosakond esitleb vastavat infot täiendatava nimestikuna vaid Riigikogu siseveebis, siis võiks mõelda kogutud väärtusliku info laiemal tutvustamise peale. Näiteks uute uuringute ülevaadete tutvustustena referaatväljaannetes *Summaria Socialia* ja *Summaria Juridica*.

Päringud teemade kaupa

Pöördumised esitajate kaupa

Näitused

Jätkuvalt on lugejate hulgas populaarne uudiskirjanduse väljapanek (43 näitust), kokku tutvustati saali küllastajatele 2050 eri väljaannet majanduse, poliitika, õiguse, statistika ja sotsioloogia valdkonnast. Välja oli pandud ka ilukirjanduse paremik.

Hea ülevaate Riigikogu väljaannete koostamisest läbi aastate pakkus parlamendi lugemissaali 20. aastapäeva tähistamise puhul korraldatud näitus, kus olid selgelt näha kajastatavate teemade, väljaannete kujunduse ja formaadi muutused, Riigikogu töö üha süvenev analüüs, lühiajalist aktuaalsust omavate trükiväljaannete muutumine e-väljaanneteks jm.

Teemanäitustest olid mahukamad *I Riigikogu 90* ja *August Rei 1886–1963*. Näitused eksponeeriti Riigikogu Kantselei hoones. Stendinäituste koostamisel kasutati info- ja fotomaterjale Riigiarhiivist ja Filmiarhiivist. Näitus *I Riigikogu 90* andis ülevaate I Riigikogu valimisest ja tegevusest, vaadata sai infomaterjale ja tabelleid valimiskampaania ja -tulemuste kohta ning arvamusalaldusi tollaegsest ajakirjandusest. Näitus *August Rei 1886–1963* jätkas 2010. a-l alanud Riigivanemate näituste sarja. Näitus andis ülevaate August Rei ametitegevusest nii Eesti Vabariigis kui ka elust ja tegevusest paguluses. Teavikuekspositsiooni moodustasid August Rei raamatud ja artiklid ning trükised tema kohta.

Kirjastustegevus

Kirjastustegevus on Riigikogu valimiste aastal alati väga mahukas, sest koostada tuleb nii eelmise koosseisu tegemisi kokkuvõtavad kui ka uut koosseisu tutvustavad väljaanded.

„Riigikogu aastaraamat 2009/2011“ (80 lk) koondas tavapärasest pikemat perioodi (12 kuu asemel 18 kuud) ja lõpetas Riigikogu XI koosseisu tsükli. Kokku ilmus aastate 2007–2011 kohta 3 aastaraamatut. „Riigikogu XI koosseis: statistikat ja kommentaare“ (160 lk) oli kolmas väljaanne selles sarjas ja jätkas eelmiste statistikakogumike traditsiooni. Artiklite autoriteks on Riigikogu Kantselei töötajad, statistikaosa koostatakse parlamendiinfo keskuse ja Riigikogu Kantselei koostöös. Statistikaosa annab ülevaate Riigikogu valimistest, koosseisu struktuurist, õigusloomest ja Riigikogu koostööst teiste põhiseaduslike institutsioonidega. Koostatud on ka võrdlustabelid parlamendi eelmiste koosseisude statistikaga. Uue alajaotusena on kogumikku lisatud Euroopa Liidu asjade menetlust käsitlev statistika.

XII Riigikogu voldikud ilmusid juunis ja novembris, mõlemal korral neljas keeles (eesti, vene, inglise ja saksa). *Riigikogu teatmik* ilmus kahes keeles (eesti ja inglise), väljaanne annab ülevaate Riigikogu koosseisust (liikmete sünniaeg ja -koht, haridus, kuulumine fraktsiooni ja komisjoni, kontaktandmed) ning loetleb Riigikogu liikmed valimisringkondade, fraktsioonide ja komisjonide lõikes. Voldikud ja teatmikud on alati esimesed uut Riigikogu koosseisu tutvustavad väljaanded.

101 lühelulugu: Riigikogu XII koosseis sisaldab ülevaadet Riigikogu liikmete sünniandmetest, perekonnast, haridusest, varasematest töökohtadest ja kuulumisest Eesti esinduskogudesse. Loetletud on autasud, valik ühendustest ja seltsidest, kuhu parlamendiliige kuulub, spordisaavutused, avaldatud teosed ja huvialad. Väljaanne ilmub ka ingliskeelsena.

Vabariigi Valimiskomisjoni väljaanne *Valimised Eestis 1992–2011 : statistikat ja selgitusi* (118 lk) võeti plaaniväliselt toimetamiseks 2010. aasta lõpus, aprilliks planeeritud ilmumine lükkus koostajate soovil kõigepealt septembrisse ja hiljem toimetamise käigus tehtud täienduste ja paranduste tõttu detsembrisse.

Trükiväljaanded

Riigikogu aastaraamat 2009/2011 / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; peatoimetaja Aivar Jarne; koostanud ja toimetanud Rita Hillermaa ja Piret Viljamaa. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2011. – 80 lk : ill.

Riigikogu XI koosseis : statistikat ja kommentaare / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; peatoimetaja Aaro Mõttus; koostanud ja toimetanud Piret Viljamaa ja Rita Hillermaa. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2011. – 160 lk.

Valimised Eestis 1992–2011 : statistikat ja selgitusi / Vabariigi Valimiskomisjon; Eesti Rahvusraamatukogu; toimetanud Gerli Eero. – Tallinn : Vabariigi Valimiskomisjon, 2011. – 120 lk.

Riigikogu XII koosseis : 101 lühielulugu / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; koostanud ja toimetanud Gerli Eero, Rita Hillermaa, Lii Suurpalu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 128 lk : portr.

The 12th Riigikogu : 101 biographies / Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu; compiled and edited by Gerli Eero, Rita Hillermaa, Lii Suurpalu; text in English Jane Makke etc. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 132 lk : portr.

Riigikogu teatmik 2011 / koostanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 39 lk : portr.

Riigikogu directory 2011 / compiled by Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 39 lk : portr.

Riigikogu: miks ja kuidas? – 4., täiendatud tr. / [täiendanud Rita Hillermaa] – Tallinn : Riigikogu Kantselei, Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 36 lk : ill.

XII Riigikogu : [voldik] / koostanud Eesti Rahvusraamatukogu. – Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2011. – Seisuga juuni ja november. – Ilmus eesti, inglise, saksa ja vene k.

Parlamendi lugemissaal : [voldik] / koostanud Tiina Kallas. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Võrguväljaanded

Bibliographia iuridica Estonica = Eesti õigusbibliograafia = Legal literature of Estonia = Estnische Rechtsbibliographie, 2010 [Võrguteavik] / koostanud Maia Ruttu; toimetanud Katrin Ordlik. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011. – 183 lk.
ISSN 1736-8308; <http://www.nlib.ee/valjaannebie>

Summaria Europensia [Võrguteavik] : kokkuvõtteid välisajakirjades Euroopa Liidu teemadel ilmunud artiklitest / Eesti Rahvusraamatukogu, Euroopa Liidu infokeskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.
Ilmub 4 korda aastas. <http://www.nlib.ee/varasemad-summaria-europensiad/>

Summaria Socialia [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu, toimetanud Piret Viljamaa. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Ilmub 5 korda aastas; ISSN 1736-0390; <http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

Summaria Iuridica [Võrguteavik] : valik ülevaateid välisajakirjanduses ilmunud artiklitest. Uued raamatud Eesti Rahvusraamatukogus / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Tiia Melts, toimetanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Ilmub 4 korda aastas; ISSN 1736-0404; <http://www.nlib.ee/summaria-iuridica/>

Riigikogu liikmete kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus; koostanud Gerli Eero. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Täiendatakse kord kuus; ISSN 1736-034X; <http://www.nlib.ee/riigikogu-liikmete-kirjutised/>

Nädal blogides : Riigikogu liikmete, ministrite ja europarlamenti saadikute kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Ilmub kord nädalas; <http://www.nlib.ee/nadal-blogides/>

Nädal ajalehtedes : Riigikogu liikmete, ministrite ja europarlamenti saadikute kirjutised [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

Ilmub kord nädalas; <http://www.nlib.ee/nadal-ajalehtedes/>

Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

ISSN 1736-0382; <http://www.nlib.ee/uued-sots-maj-pol/>

Uued õigusraamatud Eesti Rahvusraamatukogus [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

ISSN 1736-0382; <http://www.nlib.ee/uued-oigusraamatud/>

Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid [Võrguteavik] / Eesti Rahvusraamatukogu, parlamendiinfo keskus. – Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2011.

<http://www.nlib.ee/uued-raamatud-rvo/>

Artiklid

Tammiksalu, Tiina. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu Toimetised 23 (2011), lk 203–214.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu Toimetised 24 (2011), lk 168–182.

Kaju, Kristiina. David G. Victor gaasitööstuse tulevikust // Riigikogu Toimetised 23 (2011), lk 215–216.

Brückel, Margit. Gráinne de Búrca – Euroopa Liidu õiguse ekspert // Riigikogu Toimetised 24 (2011), lk 183–184.

Makke, Jane; Saar, Kairi. OECD – Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon // Riigikogu Toimetised 23 (2011), lk 197–202.

LISAD

1. Näitarvud 2010/2011

1.	KOGUD	Kogude seis 01.01.11	Lisandumine	Kustutamine	Kogude seis 01.01.12
1.1	Kasutuskogud	3 248 442	39 416	32 193	3 255 665
1.1.1	Raamatud	1 993 524	17 666	13 859	1 997 331
1.1.2	Jadaväljaanded	319 910	7 741	7 611	320 040
	sh ajakirjad	130 771	2 717	576	132 912
	sh ajalehed	18 927	335	51	19 211
	sh jätkväljaanded	170 212	4 689	6 984	167 917
1.1.3	Tehnikakirjanduse erilaadid	4 247	278	0	4 525
1.1.4	Kaardiväljaanded	23 479	1 007	0	24 486
1.1.5	Noodiväljaanded	120 761	635	90	121 306
1.1.6	Graafikateavikud	184 634	1 706	0	186 340
	sh trükiograafikateavikud	157 129	1 700	0	158 829
	sh originaalgraafika teosed	27 505	6	0	27 511
1.1.7	Käsikirjad ja arhivaalid	8 364	1	0	8 365
	sh käsikirjad	153	1	0	154
	sh arhivaalid	8 211	0	0	8 211
1.1.8	Muud teavikud	511 480	8 126	10 557	509 049
	Paberil kokku	3 166 399	37 160	32 117	3 171 442
1.1.9	Auvised	51 530	2 148	15	53 663
	sh audiaalteavikud	47 585	1 922	0	49 507
	sh kombineeritud auvised	3 945	226	15	4 156
1.1.10	Elektroonilised teavikud	2 325	108	40	2 393
	sh CD-ROM'id	2 169	108	40	2 237
	sh disketid	156	0	0	156

1.1.11	Mikrovormid	28 188	0	21	28 167
	sh mikrokaardid	22 168	0	0	22 168
	sh mikrofilmid	6 020	0	21	5 999
	Muud laadid kokku	82 043	2 256	76	84 223
1.2	Reserv- ja vahetuskogud	159 666	852	3 056	157 462
1.2.1	Reservkogu	151 262	28	2 237	149 053
1.2.2	Vahetuskogu	8 404	824	819	8 409
1.3	Tagatiskoopiate kogu	3 147	555	0	3 702
1.4	Kunstikogu	149	0	0	149
1.4.1	Maalid	112	0	0	112
1.4.2	Skulptuurid	13	0	0	13
1.4.3	Tarbekunsti teosed	24	0	0	24
Füüsilisel kandjal teavikuid		3 411 404	40 823	35 249	3 416 978
1.5 E-teavikud võrgu vahendusel					
1.5.1	E-raamatud	12 638	2909	0	15 547
1.5.2	Jadaväljaanded	46 125	16 055	0	62 180
	sh ajakirjad	44 719	15 906	0	60 625
	sh info- ja ajalehed, jätkväljaanded	1 406	149	0	1555
1.5.3	Noodiväljaanded	0	0	0	0
1.5.4	Kaardiväljaanded	309	17	0	326
1.5.5	Postkaardid	4 637	2366	0	7003
1.5.6	Fotod	0	0	0	0
1.5.7	Andmebaasid	66	0	13	53
1.5.8	Veebisaidid	83	135	0	218
1.5.9	Muud väljaanded	885	18	0	903
	E-teavikud kokku	64 743	21 500	13	86 230

* kunstikogu originaalgraafika teosed sisalduvad kasutuskogu graafikateavikutes

2.	ANDMEBAASID		2010	2011
2.1	RRi andmebaasid	nimetusi	13	13
2.1.1	Bibliographia Iuridica Estonica (BIE)	kirjeid	36 911	38 527
2.1.2	Eesti rahvusbibliograafia (ERB)	kirjeid	226 277	268 193
2.1.3	Vabariigi Presidendi bibliograafia (VPB)	kirjeid	15 879	18 072
2.1.4	Parlamentarism	kirjeid	435	514
2.1.5	Eesti mikrofilmide register EMIFIR	rulle	4 577	4 670
2.1.6	Digitaalarhiiv DIGAR	kirjeid	10 276	14 036
2.1.7	Veebiarhiiv ERIKA	veebisaite	*83	218
2.1.8	Raamatukogusõnastik	kirjeid	4 464	6 263
2.1.9	Eesti kirjastuste andmebaas	kirjeid	4 847	5 017
2.1.10	Raamatukogustatistika andmebaas	kirjeid	1 125	1 075
2.1.11	Teemavärv	linkide arv	3 268	3 268
2.1.12	ELi küsimused ja vastused	kirjeid	373	374
2.1.13	Otsinguportaal	andmekogusid	213	246
2.2.	Litsentsiandmebaasid	nimetusi	43	40

* sisaldab alates 2010. aastast salvestatud veebisaite

3.	KOOSTÖÖS TEISTE RAAMATUKOGUDEGA LOODUD			
3.1	Elektronkataloog		2010	2011
3.1.1	RRi teavikuid e-kataloogis	nimetusi	898 859	948 675
		eksemplare	2 024 697	2 101 059
3.1.2	RRi kogudest kajastatud e-kataloogis	protsent	62,3	64,5
3.2	Eesti artiklite andmebaas Index Scriptorium Estoniae ISE			
	ISEs kokku	kirjeid	*** 1 287 740	***1 502 520
	RRi kirjeid ISEs		1 091 986	1 129 565
	RRi kirjete osakaal ISEs	protsent	84,8	75,1

3.3	Eesti märksõnastik EMS		*48 000	*53 181
3.4	Digiteeritud ajalehed DEA			
3.4.1	DEAs kokku	kirjeid	**270	**326
3.4.2	DEAs kokku	lehekülgi	**1 079 785	**1 157 991

* koostöös TÜ Raamatukoguga

** sisaldab ka KMARis ja TLÜARis tehtut

*** koostöös ELNET Konsortsiumi raamatukogudega

4.	RAAMATUKOGU KASUTAMINE		2010	2011
4.1	Lugejate andmebaasis lugejaid		40 833	41 454
	sh aasta jooksul registreeritud uusi lugejaid		7 022	8 137
4.2	Külastused		720 365	527 827
	sh kodulehe külastusi		574 806	388 941
	sh ajaveebi külastusi		11 991	12 235
4.3	Laenutused		85 391	86 104
	sh koju		45 822	48 179
4.4	RRi andmebaaside kasutamine	otsinguid	683198	600 878
4.5	Otsinguportaali kasutamine	otsinguid	124 280	150 942
		sessioone	49 559	54 997
4.6	Litsentsiandmebaaside kasutamine	otsinguid	128 751	118 677
4.7	Päringuid		39 186	33 987
	sh vastatud elektrooniliselt esitatud päringuile		2 103	2 955
4.8	Muude e-teenuste kasutamine	osutatud teenuseid	491	488
4.9	RVLi teel saabunud tellimused	teavikuid	1 159	974
	RVLi täidetud tellimusi		1 090	809
	RVLi tellitud teistelt raamatukogudelt		1 134	1 002
	RVLi saadud teistelt raamatukogudelt		1 017	941
	RVLi kaudu RRI poolt esitatud tellimuste täitmine	protsent	89,6	93,9
	RVLi kaudu RRile esitatud tellimuste täitmine	protsent	89,9	83,0

4.10	Kopeerimistööd	lehekülgi	343 266	338 139
	sh valguskoopiaid		331 964	327 651
	sh digikoopiaid		11 302	10 488
4.11	Teeninduspunkte		1	1
4.12	Lugemissaale		16	16
4.13	Lugejakohti		555	555
	sh lugeja arvutitöökohti		83	84

5.	SÄILITAMINE JA KÖITMINE		2010	2011
5.1	Konserveeritud	teavikuid	352	350
		lehti	14 129	14 018
5.2	Desinfitseeritud	teavikuid	120	107
		lehti	780	422
5.3	Puhastatud	teavikuid	5 261	5 264
5.4	Valmistatud säilitusümbriseid	tükki	2 133	2 159
5.5	Mikrofilmitud	lehekülgi	183 222	144 664
		filmikaadreid	166 618	124 857
5.6	Digiteeritud*	lehekülgi	162 000	231 000
		nimetusi	8 245	1 750
		maht gigabaitides	1 805	2 640
5.7	Valmistatud uusi köiteid	tükki	3 345	3 140
	sh raamatuköiteid		983	758
	sh ajakirjaköiteid		445	382
	sh kammköiteid		79	58
	sh klamberköiteid		1 838	1 942
5.8	Parandatud	lehti	50 153	44 974
5.9	Kiletatud	teavikuid	8 719	9 344

* sisaldab ka KMARis ja TLÜARis tehtut

6.	TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS		2010	2011
6.1	Uuringuid		2	2
6.2	Uurimisteemasid		4	1
6.3	Arendusprojekte		12	14
	sh RRis		3	5
	sh Eestis		4	4
	sh rahvusvahelisi		5	5
6.4	Avaldatud infostandardeid		3	13
	sh RRI infostandardeid		0	0
6.5	Koolitusi	ürituste arv	19	19
		osalejate arv	725	668
	sh kutseõppes õppijaid	osalejate arv	24	20
	sh neist aasta jooksul lõpetanud		32	22
6.6	Kasutajakoolitus	ürituste arv	50	52
		osalejate arv	820	768
6.7	Ekskursioone RRis		52	51

7.	KIRJASTAMINE		2010	2011
7.1	Trüki avaldatud	nimetusi	22	16
	sh Riigikogu väljaandeid		5	10
	sh teadusväljaandeid		0	0
	sh varamu sari		0	1
	sh eriprojekte		0	5
7.2	Võrguväljaandeid	nimetusi	10	20
7.3	Ajakiri Raamatukogu	numbreid	6	6

8.	NÄITUSTEGEVUS		2010	2011
8.1	Näitusi		40	50
	sh RRI kogusid tutvustavaid näitusi		9	14

	sh teema-, kunsti-, foto- jm näitusi		31	36
	sh rändnäitusi		15	13
	sh e-näitusi		8	10

9.	KONVERENTSITEENUS		2010	2011
9.1	Üritusi kokku		669	619
	sh konverentse ja seminare		235	217
	sh messe		3	3
	sh koolitusi		131	115
	sh kultuuriüritusi		63	74
	sh muid üritusi		237	210

10.	PERSONAL		2010	2011
10.1	Ametis töötajaid		359	354
	sh raamatukoguhoidjaid		271	268
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste		43	41
	sh teisi töötajaid		45	45
10.2	Koosseisulisi ametikohti		339,25	335,25
	sh raamatukoguhoidjaid		261,25	259,25
	sh teisi kvalifitseeritud spetsialiste		41	40
	sh teisi ametikohti		37	36
10.3	Raamatukoguhoidjaid ja kvalifitseeritud spetsialiste hariduse järgi			
	kõrgharidusega		246	242
	sh raamatukogundusliku kõrgharidusega		132	129
	rakenduskõrgharidusega		5	5
	keskharidusega		58	63

2. Väljaanded

VÄLJAANDED 2011

TRÜKISED

Riigikogu väljaanded

1. Riigikogu aastaraamat 2009–2011. Koost P. Viljamaa
2. Riigikogu XI koosseis. Statistikat ja kommentaare. Koost P. Viljamaa ja R. Hillermaa
3. Valimised Eestis 1992–2011: statistikakogumik. Koost. A. Koitmäe, A. Heinsalu
4. Riigikogu XI koosseis: 101 lühielulugu. Koost G. Eero
5. The XIth Riigikogu: 101 biographies. Koost G. Eero
6. Riigikogu. Miks ja kuidas? Koost R. Hillermaa
7. Riigikogu teatmik 2011. Koost G. Eero
8. Riigikogu Directory 2011. Koost G. Eero
9. XI Riigikogu (voldik eesti, inglise ja saksa keeles). Koost P. Viljamaa
10. Riigikogu Toimetised nr 23, 24

Rahvusraamatukogu varamu

11. Eesti vinüülplaatide diskograafia 1954–2010. Koostanud K. Riisalu, M. Koha, R. Tüür, N. Leppik

Infoväljaanded

12. Tere tulemast Rahvusraamatukokku (voldik vene keeles). Koostanud avalike suhete osakond
13. Tere tulemast Rahvusraamatukokku (voldik eesti keeles). Koostanud avalike suhete osakond
14. Parlamendi lugemissaal, flaier. Koostanud T. Kallas
15. Kojulaenutuse flaier (vene keeles). Koostanud laenuosakod
16. Otsinguportaali flaier. Koostanud K. Rood
17. ISE järjehoidja. Koostanud ELNET Konsortsium
18. ESTER järjehoidja. Koostanud ELNET Konsortsium
19. RVO järjehoidja. Koostanud PIK
20. E-raamatukogu koolitus, flaier. Koostanud H. Ojasaar, M. Kuldkepp
21. EOD flaier. Koostanud Õ.Mets
22. E. Wiiralti galerii, järjehoidjad. Koostanud näituste osakond
23. Näituse *Tallinn-mis linn see on*, järjehoidja. Koostanud näituste osakond

Eriprojektid

24. Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2010. Koostanud T. Soone
25. Virolaisen kirjan tarina. M. Lott, A. Möldre
26. 25. kauneima raamatu kataloog. Koostanud R. Enna
27. Kalender *Tallinna vaateid Rahvusraamatukogu kogudest*. Koostanud R. Hiie, .U. Sildre
28. Jüri Haini bibliograafia. Koostanud E. Garšnek, J. Saava

Ajakiri Raamatukogu

29. Nr 1–6, kalender. Koostanud E. Riet

Rakendustrükised

- 30. Laenusedel (ühepoolne). Koostanud laenuosakond
- 31. Perioodika laenusedel (kolmekordne). Koostanud laenuosakond
- 32. Ühe päeva kaart. Koostanud laenuosakond

ELEKTROONILISED VÄLJAANDED

Bibliograafiad

- 1. Uued Eesti raamatud. Koostanud L.Tenno
- 2. Nädal blogides: Riigikogu liikmete, ministrite ja europarlamenti saadikute kirjutised. Koostanud P. Naar, K. Lindmets,
- 3. Nädal ajalehtedes. Koostanud M. Võormann, M. Allandi ja J. Vaiksalu
- 4. Riigikogu liikmete kirjutised. Koostanud G. Eero
- 5. Eesti õigusbibliograafia 2009. Koostanud M. Ruttu
- 6. Eesti rahvusbibliograafia. Perioodika. Koostanud kogude arenduse osakond

Referaatväljaanded

- 7. Summaria Iuridica. Koostanud T. Melts
- 8. Summaria Socialia. Koostanud M. Võormann
- 9. Summaria Europensia. Koostanud Euroopa Liidu infokeskus

Uudiskirjanduse nimestikud

- 10. Humanitaarteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koostanud M. Reimal
- 11. Infoteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koostanud M. Stamm
- 12. Uued raamatud Euroopa Liidu infokeskuses. Koostanud Euroopa Liidu infokeskus
- 13. Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika. Koostanud parlamendiinfo keskus
- 14. Uued raamatud: õigus. Koostanud M. Ruttu
- 15. Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid. Koostanud M. Lillemäe
- 16. Uut geograafia- ja kartograafiakirjandust. Koostanud kunste teabekeskus
- 17. Uut kunstikirjandust. Koostanud E. Garšnek
- 18. Uut muusikakogudes. Koostanud N. Leppik
- 19. Uut teatri- ja filmikirjandust. Koostanud M. Karu

Standardid

- 20. Eesti Rahvusraamtukogu standardid (RRS)

VÄLJAANDED 2012

TRÜKISED

Bibliograafia

1. Eestikeelne raamat 1918–1944

Teadusväljaanded

2. ACTA 13. Raamat ja aeg. Lugemise kunst. Koostaja P. Lotman

Riigikogu väljaanded

3. Riigikogu aastaraamat 2011/2012. Koostaja P. Viljamaa
4. Parlamentarism. Saksa keelest K. Kittus. Riigikogu Kantselei tellimusel
5. Riigikogu A ja B (eesti ja vene keeles)
6. XII Riigikogu (voldik eesti, inglise ja saksa keeles). Koostaja P. Viljamaa
7. Riigikogu Toimetised nr 25, 26

Rahvusraamatukogu varamu

8. Eesti köitemärgised. Koostaja I. Oper
9. Arhiivkogu kollektsioonid. Koostajad K. Lass, K. Riisalu, T. Ritson, T. Kruup

Infoväljaanded

10. Rahvusraamatukogu reklaambrošüür (eesti ja inglise keeles). Koostaja avalike suhete osakond
11. Parlamendi lugemissaal (voldik). Koostaja T. Kallas
12. Majandusteave Rahvusraamatukogus (voldik). Koostaja parlamendiinfo keskus
13. Politoloogiateave Rahvusraamatukogus (voldik). Koostaja parlamendiinfo keskus
14. Sotsioloogiateave Rahvusraamatukogus (voldik). Koostaja parlamendiinfo keskus
15. Õigusteave (voldik). Koostaja parlamendiinfo keskus
16. Tere tulemast Rahvusraamatukokku (eesti, inglise keeles). Koostajad laenuosakond ja avalike suhete osakond
17. Euroopa Liidu õigusteave, voldik. Koostaja Euroopa Liidu infokeskus
18. Euroinfo telefoninumbrit tutvustav kalender. Koostaja Euroopa liidu infokeskus
19. Kojulaenutuse flaier eesti ja vene keeles. Koostaja laenuosakond
20. Otsinguportaali flaier inglise keeles. Koostaja K. Rood
21. Austria, Saksa, Šveitsi saal, voldik ja järjehoidja. Koostaja L. Naan
22. ERB andmebaasi flaier. Koostaja K. Veinmann
23. Wiiralti galerii, järjehoidja. Koostaja näituste osakond
24. ESTER, järjehoidja. Koostaja ELNET Konsortsium
25. ISE järjehoidja. Koostaja ELNET Konsortsium
26. EOD teenuse järjehoidja (eesti ja inglise keeles). Koostaja A. Koppel
27. Digitaalarhiiv DIGAR järjehoidja. Koostaja K. Felt

Eriprojektid

28. Eesti Rahvusraamatukogu aastaraamat 2011. Koostaja A. Koppel
29. Estonian Libraries. Koostaja ERÜ
30. Eesti raamatu lühike ajalugu. Koostajad M. Lott, A. Möldre
31. Brief History Estonian Book. Koostajad M. Lott, A. Möldre
32. *25 kauneima raamatu* kataloog. Koostaja R. Enna
33. Kalender 2013

Ajakiri *Raamatukogu*

34. Nr. 1–6, kalender. Koostaja E. Riet

ELEKTROONILISED VÄLJAANDED

Bibliograafiad

1. Uued Eesti raamatud. Koostaja L. Tenno
2. Nädal blogides: Riigikogu liikmete, ministrite ja europarlamenti saadikute kirjutised. Koostajad P. Naar, K. Lindmets
3. Nädal ajalehtedes. Koostajad M. Võormann, M. Allandi ja J. Vaiksalu
4. Riigikogu liikmete kirjutised. Koostaja G. Eero
5. Eesti õigusbibliograafia 2009. Koostaja M. Ruttu
6. Eesti rahvusbibliograafia. Perioodika. Koostaja kogude arenduse osakond

Referaatväljaanded

7. Summaria Iuridica. Koostaja T. Melts
8. Summaria Socialia. Koostaja M. Võormann
9. Summaria Europensia. Koostaja Euroopa Liidu infokeskus

Uudiskirjanduse nimestikud

10. Humanitaarteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koostaja M. Reimal
11. Infoteaduste uudiskirjanduse nimestik. Koostaja M. Stamm
12. Uued raamatud Euroopa Liidu infokeskuses. Koostaja Euroopa Liidu infokeskus
13. Uued raamatud: sotsioloogia, majandus, poliitika. Koostaja parlamendiinfo keskus
14. Uued raamatud: õigus. Koostaja M. Ruttu
15. Uued raamatud: rahvusvahelised organisatsioonid. Koostaja M. Lillemäe
16. Uut geograafia- ja kartograafiakirjandust. Koostaja kunstide teabekeskus
17. Uut kunstikirjandust. Koostaja E. Garšnek
18. Uut muusikakogudes. Koostaja N. Leppik
19. Uut teatri- ja filmikirjandust. Koostaja M. Karu

Standardid

20. Eesti Rahvusraamatukogu standardid (RRS)

3. RRI töötajate publikatsioonid 2011

Andresoo, Janne. Eesti Rahvusraamatukogul on uus seadus // Raamatukogu (2011) nr 2, lk 22.

Andresoo, Janne. Kahe arhiivi loomise lugu : e-rahvusraamatukogu loomisest ja arengust // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 13–15.

Andresoo, Janne ; Talihärm, Ülle. Le régime de dépôt légal estonien à l'ère numérique // Les cahiers de propriété intellectuelle (2011) vol. 23, no. 1, pp. 151–168.

Brückel, Margit. Gráinne de Búrca – Euroopa Liidu õiguse ekspert // Riigikogu toimetised. 24. Tallinn, 2011, lk 183–184.

Felt, Kairi. E(esti)-raamatud on tulnud, et jääda // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 19–20.

Idarand, Kai. Lugemisaasta. Üks paljudest // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 22/2010. Tallinn, 2011, lk 7–15.

Idarand, Kai. Raamatukogusid reastatakse loovuse, mitte suuruse järgi // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 40–41.

Idarand, Kai. Stabiilne säästmine : rahvaraamatukogud 2010. aastal / statistika koostas **Margit Jõgi** // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 5–9.

Idarand, Kai. Terve maailm on raamatukogu ja kõik inimesed raamatukoguhoidjad // Raamatukogu (2011) nr 2, lk 35–36.

Kaju, Kristiina. David G. Victor gaasitööstuse tulevikust // Riigikogu toimetised. 23. Tallinn, 2011, lk 215–216.

Lauk, Siiri. Oskuskeelekorraldusest tänapäeva Eestis // Eestikeelne ülikool : 3. detsembril 2009 peetud terminoloogiakonverentsi ettekanded. Tartu, 2011, lk 27–33.

Kippel, Enn. Ahnitsejad : romaan / Enn Kippel ; [toimetanud Rein Pöder ; järelsõna: **Maire Liivamets**] – 2. tr – Tallinn : Eesti Raamat, 2011. – 272 lk. – (Eesti romaanivara).

Kõiv, Salme. Reet Tammiku : romaan / Salme Kõiv ; [järelsõna: **Maire Liivamets**]. – 2. tr – Tallinn : Eesti Raamat, 2011 – 240 lk – (Eesti romaanivara).

Linask, Karmen. Kultuuripärandi digiteerimise ja kättesaadavaks tegemise autoriõiguslikud nüansid // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 22–23.

Lusmägi, Sirje. Harulduste kogu ja raamatunäitused // Haridus : Eesti pedagoogilise üldsuse ajakiri (2011) nr 1, lk 38–40.

Makke, Jane ; Saar, Kairi. OECD – Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon // Riigikogu Toimetised. 23. Tallinn, 2011, lk 197–202.

Olonen, Riin ; Veimann, Kristel ; Nilbe, Sirje. Konsortsium avalikustab oma uuendusi kaks korda aastas // Raamatukogu (2011) nr 4, lk 22–23.

Ootsing, Maigi ; Eerme, Mari ; Paun Maarika ; Kõrbe, Mihkel ; Naan, Leili. Der Deutsche, Österreichische und Schweizer Lesesaal in der Estnischen Nationalbibliothek // Deutsch in Estland (2011) nr 29, lk 89–95.

Petina, Larisa. Prof. Grebjonkini raamatukogu saatusest ehk Helene Johani raskeim eesti kultuuri huvides tehtud töö : ettekande teesid // Friedrich Puksoo 121. sünniaastapäevale pühendatud ettekandepäev. TÜ Raamatukogu kodulehekülj: URL: <http://www.utlib.ee/files/4d7790ac6fc12.pdf>

Reial, Mihkel. Palmses hinnati mäluasutuste kompetentsi // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 39.

Reial, Mihkel. Uus kasutuskeskkond Eesti trükiste digitaalsele arhiivile // Infoühiskonna aastaraamat 2010. Tallinn, 2011, lk 31–33.

Riet, Ene. Kohtume raamatukogus! // Raamatukogu (2011) nr 6, lk 37.

Riet, Ene. Kus on praegu meie Kaburid ja Annused...? : intervjuu Anne Valmasega // Raamatukogu (2011) nr 4, lk 24–27.

Riet, Ene. Mida lugeja raamatukogult tegelikult ootab // Raamatukogu (2011) nr 6, lk 37.

Riet, Ene. Mul on kogu aeg põnev : intervjuu Liina Tammega // Raamatukogu (2011) nr 2, lk 32–33.

Riet, Ene. Mälumäng üllatusi ei toonud // Raamatukogu (2011) nr 6, lk 38.

Riet, Ene. Peamine on elust mitte maha jääda : intervjuu Linda Pärnojaga // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 32–33.

Riet, Ene. Puksoo auhinna laureaadiks kuulutati Piret Lotman // Raamatukogu (2011) nr 1, lk 19.

Riet, Ene. Raamatukoguvõrgustik on üks tugevamaid süsteeme Eestis // Raamatukogu (2011) nr 6, lk 22.

Riet, Ene. Rahvaraamatukogude suhtekorraldus ja turundus tänapäeval // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 8.

Riet, Ene. Rääkige lugejatega, kolleegidega – igapäevaga, kes uksest sisse astub : intervjuu Elviira Sidorovaga // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 33–34.

Riet, Ene. Tähtpäevade loetellu tahetakse lisada hõimupäev // Raamatukogu (2011) nr 1, lk 15.

Riisalu, Katre. Aardeid eesti heliplaadi ajaloost // Raamatukogu (2011) nr 6, lk 13–16.

Riisalu, Katre. Kingi raamatukogule raamat // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 22/2010. Tallinn, 2011, lk 49–51.

Riisalu, Katre. Saatesõna // Eesti vinüülplaatide diskograafia 1954–2010. Tallinn, 2011, lk 18–23.

Ritson, Tiina. Kolm tähelepanuväärset bibliograafiat // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 34–35. Arvustus: Uku Masing 100 : bibliograafia 1923–2009 / koost Anneli Sepp. Tartu : Ilmamaa, 2010 ; Voldemar Panso bibliograafia / koost Katre Riisalu, Eha Garšnek, Mari Sibul. Tallinn : Eesti Draamateater, 2010 ; Pilv, Aare. Juhan Viidingu ja Jüri Üdi bibliograafia // Juhan Viiding, eesti luuletaja. Tartu, 2010.

Talihärm, Ülle. ERÜ aastapremia 2010 laureaat Külli Solo // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 22/2010. Tallinn, 2011, lk 144.

Talvi, Krista. Iga koht, kus sa viibid, räägib oma lugu // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 38.

Talvi, Krista. Kutseala väärtushinnangud on kirjas eetikakoodeksis // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 27–28.

Talvi, Krista. Raamatukoguhoidja taotleb kutset dokumentide alusel // Raamatukogu (2011) nr 5, lk 37.

Talvi, Krista. Raamatukogunduses on alati erialateadmisi hinnatud // Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat. 22/2010. Tallinn, 2011, lk 125–129.

Tammiksalu, Tiina. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu Toimetised. 23. Tallinn, 2011, lk 203–214.

Veimann, Kristel. E-rahvusbibliograafia // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 16–18.

Veimann, Kristel. Kataloogimine ja liigitamine ei ole asjad iseeneses // Raamatukogu (2011) nr 2, lk 23.

Veimann, Kristel ; Valtna, Mai. E-teavikutele ISBN-ide, ISMN-ide omistamine ja kirjeldamine // Raamatukogu (2011) nr 3, lk 23.

Viljamaa, Piret. Parlamentaarsed uudised // Riigikogu toimetised. 24. Tallinn, 2011, lk 168–182.

Петина, Лариса. Панорама Ревеля : [из комментариев к роману Л. Добычина «Город Эн»] // Добычинский сборник. 7 / Ред. А. Ф. Белоусов и А. И. Станкевич. Daugavpils, 2011, с. 84–94.

4. RRI töötajate ettekanded 2011

Johannes Käisi Seltsi juubelikonverents *Tervislik õppekeskkond – hariduspüramiidi alus* (07.01., Tartu)

Tuntud ja tundmatu Käis (I. Kopso)

Fr. Puksoo 121. sünniaastapäevale pühendatud ettekandepäev *Raamatust, raamatukogust, raamatukoguhoidjast* (24.01., Tartu)

Prof. Grebjonkini raamatukogu saatuses ehk Helene Johani raskeim eesti kultuuri huvides tehtud töö (L. Petina)

Harjumaa raamatukoguhoidjate koolituspäev *E-raamatukogu ja e-raamatud* (22.02., Tallinn)

E-raamat ja e-raamatukogu (K. Felt)

Veebi arhiveerimisest (J. Kõuts)

ERÜ aruandekoosolek (28.02., Tallinn)

Lugemisaastast 2010 (K. Idarand)

Teadusraamatukogude talveseminar (02.03., Otepää)

E-raamatud Eestis: vormingud ja vahendid, valmistajad ja vahendajad (K. Felt)

Riikliku A. Puškini Muuseumi avatud teadusnõukogu istung (15.03., Moskva)

Omanikumärkide atribueerimisprobleeme (L. Petina)

ERÜ rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühma koolituspäev (23.03., Tallinn)

Lugemisaastast Eesti raamatukogudes (K. Idarand)

ERÜ maaraamatukogude sektsiooni teabepäev (25.03., Tallinn)

Lugemisaastast Eesti raamatukogudes (K. Idarand)

Linnade ja maakondade keskraamatukogude direktorite nõupidamine Kultuuriministeeriumis (30.03., Tallinn)

Rahvaraamatukogud 2010. Sisuliste aruannete kokkuvõte (K. Idarand)

2010. aasta ja rahvaraamatukogud (M. Jõgi)

Linnade ja maakondade keskraamatukogude pearaamatukoguhoidjate nõupidamine (28.04., Tallinn)

2010. aasta statistika kokkuvõte (M. Jõgi)

Uued näitajad statistikas (M. Jõgi)

Rahvusvaheline konverents *To (too?) public: Library Marketing and Public Relations in Public Libraries today (Twin Cities Conference)* (04.–05.05., Tallinn)

Strategic plan: discussed for the first time at the Estonian Librarians Association (K. Riisalu)

Rahvusvahelise Delta Kappa Gamma Ühingu Eestis seminar (07.05., Tallinn)
Haridusminister Ferdinand Eisenist (I. Kopso)

Ingeri kiriku 400. aastapäevale pühendatud konverents (06.08., Narva)
Ingerimaa kiriku arengujooni 17. sajandil. Piiride nihutamise aeg (P. Lotman)

Eesti mäluasutuste suveseminar *Digitaalse ressursi strateegiad ja kompetentsikeskused* (30–31.08., Palmse)
Rahvusteavikute digitaalarhiivi DIGAR strateegiast (J. Andresoo)
Ülevaade veebiarhiveerimisest Eestis (J. Kõuts)
Kompetentsikeskused Eestis – kas kompetentsi kogujad või jagajad? (M. Reial)

Nikolai Pätsi 100. sünniaastapäevale pühendatud konverents (06.09., Tallinn)
Nikolai Pätsi imaginaarne raamatukogu (P. Lotman)

Lääne-Virumaa raamatukoguhuviliste koolituspäev (08.09., Tallinn)
DIGAR ja e-raamatud (K. Felt, Ü. Laos)

ERÜ e-raamatu seminar (13.09., Tallinn)
E(esti) – raamatud (K. Felt)

Infoühiskonna konverents *Õigus luua, õigus tarbida* (29.09., Tallinn)
Mäluasutused kultuuripärandi säilitaja ja kättesaadavaks tegijana (K. Linask)

Kolleegilt kolleegile: koolituspäev Pärnumaa raamatukoguhoidjatele (30.09., Pärnu)
Kodulehekülgede arhiveerimisest (J. Kõuts)
Raamatukogud ja autoriõigus (K. Linask)
Rahvusraamatukogu otsinguportaal – kasutustingimused, andmekogud, otsivõimalused ja teenused (H. Ojasaar)
E-rahvusraamatukogu teenused (Ü. Talihärm)

Tallinna Keskraamatukogu e-raamatute alane koolituspäev rahvaraamatukogudele (30.09., Tallinn)
DIGAR ja e-raamatud (K. Felt)
E-teavikute kataloogimine (K. Veimann)

Balti Audiovisuaalsete Arhiivide Nõukogu (BAAC) aastakonverents *Digital access and copyright* (05.–07.10., Tallinn)
Digital archives and public access. Experience of the National Library of Estonia (K. Linask)

Rahvusvaheline seminar *Kultuuridevahelise kommunikatsiooni probleemid* emeriitprofessor Sergei Issakovi 80. sünnipäeva auks (09.10., Tartu)
Peterburi professori Grebjonkini raamatukogu: vene raamatute kollektsioonide ajaloost Eestis (L. Petina)

Balti riikide raamatukoguhoidjate 9. kongress (18.10., Trakai)
Thinking of the Reader (M. Liivamets)

Armeenia käsikirjade arhiivi *Matenadaran* seminar *Лику памяти. Новейшие технологии сохранения и восстановления рукописного и печатного наследия* (24.–28.10., Jerevan)
Хранение и консервация документов в Национальной библиотеке Эстонии (V. Ventsel)

Baltisaksa Seltsi ettekandekoosolek (26.10., Tallinn)
Heinrich Stahli pastoraalne tegevus 17. sajandi esimesel poolel Rootsi Läänemereprovintides (P. Lotman)

Eesti Muusikakogude Ühenduse 20. juubelikonverents (27.10., Tallinn)
Eesti heliplaadi aardeid (K. Riisalu)

ERÜ, Sihtasutuse Kutsekoda ja ESF programmi *Kutsete arendamine* teabepäev
Raamatukoguhoidjate täiendkoolituse ja uue kutsestandardi võimalused (09.11., Tallinn)
Raamatukoguhoidjate koolitamisest Rahvusraamatukogus (H. Ojasaar, K. Talvi, M. Volt)

Seminar *Normandmed Eesti mäluasutuste infosüsteemides* (17.11., Tallinn)
Normandmed ELNETi raamatukogudes (S. Nilbe)

Tartu Ülikooli Raamatukogu VIII kirjepäev (29.11., Tartu)
Raamatukogud ja semantiline veeb (S. Nilbe)
Kataloogimise töörühma aasta kokkuvõte ja uued eesmärgid (K. Veimann)

Linnade ja maakondade keskraamatukogude direktorite nõupidamine (01.12., Tallinn)
Tekstiliste aruannete struktuurist (K. Idarand)
Elektrooniline kogu ja teenus (M. Jõgi)
Eesti Rahvusraamatukogu pakutavatest koolitustest 2012. aastal (H. Ojasaar, K. Talvi, M. Volt)

Leedu Raamatukoguhoidjate Ühingu juubelikonverents (02.12., Vilnius)
The Estonian Librarians Association and thought on the strategic plan (K. Riisalu)

IV rahvusvaheline seminar *Digital Memory: Copyright in Changing Times* (08.12., Tallinn)
Digital Environment and Libraries (K. Linask)

Nyenskansi rajamise 400. aastapäevale pühendatud konverents (17.12., Peterburi)
Перспективы развития Ингерманландии в 1641 году (P. Lotman)

5. Näitused 2011

Jaauuar

- Jens Damkjær Nielsen. Suhestumised ja seosed / Taani Kultuuri Instituut, graafika
- Idanaabrid ja sõbralikud konsulaarsuhted: Euroopa Liidu konsulaar- ja viisapoliitika / Poola, Stefan Batory nimeline Sihtasutus, stand
- Eesti koolide lõpumärgid Tõnu Lauk'i kollektsioonist
- Eesti menuraamat 2010 / Eesti Kirjastuste Liit, raamat
- Euroopa ja Eesti parimad õpikud / Eesti Kirjastuste Liit, raamat
- Karjala parimad raamatud / Karjala Rahvusraamatukogu, raamat

Veebruar

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2010 / Eesti Kirjastuste Liit, raamat
- Soome kauneimad raamatud 2009 / Soome Instituut, raamat
- Mare Iknojan. Mere ääres / foto
- Eesti entsüklopeedia läbi aegade / kirjastus TEA, raamat
- Voldemar Miller 100 / raamat, foto, dokument

Märts

- Eesti heliplaat 110 / heliplaat, plakat, dokument
- Eesti nüüdisgraafika näitus. Eduard Wiiralti kunstiauhind 2011 / graafika
- Kaunis emakeel: keelekorraldus ja -hoole / dokument, raamat

Aprill

- Historia Estonica. Eesti kunstnike autorikõited Enn Jaanisoo kollektsioonist / köide
- OECD 50. Uusim liige Eesti / Eesti Välisministeerium, stand, raamat
- Läti tänapäeva arhitektuur / Läti Suursaatkond, stand

Mai

- Sloveenia visuaalne identiteet / Sloveenia Suursaatkond, stand
- August Rei 1886–1963 / dokument, raamat

- Väliekspositsioon KAART & kaart – ajareis Tallinnas / stend
- Peter ja Regina Rieder. Kui meri kadus mäe sisse / Austria Suursaatkond, graafika, foto
- Raamatukingitus: 100 venekeelset teost / Venemaa Väliskirjanduse Raamatukogu, raamat
- Thorsten Christian Pohlmann. Euroopas sildu rajades / Saksamaa, foto
- Eesti Vabariigi ja Hiina Rahvavabariigi diplomaatiliste suhete 20. aastapäev / Hiina Suursaatkond, stend

Juuni

- Jüri Hain. Eile ja täna / raamat, foto

August

- Kaks on parem kui üks / Turu skulptorite rühmitus Jöötti ry, skulptuur
- 20 aastat Parlamendi lugemissaali / raamat, dokument, stend
- Pfy - Šveitsi kultuuripealinn 2011-2012 / stend
- Sergei Dovlatov: autorilt / SA Hortus Litterarum, Peterburi Lermontovi nim Keskraamatukogu, stend

September

- Peeter Langovits. Loetud päevad / foto
- Eesti vinüül / vinüülplaat, plakat
- Välis-Eesti ajakirjandus. Rahvuskaaslaste II konverents / Haridus- ja Teadusministeerium, perioodika
- Sõna / Tekstiilikunstnike Liit, väiketekstiil
- Fuji mägi maailmale / Jaapani Suursaatkond, maal

Oktoober

- Einar Vene. Risttee / maal
- Kuibo elät, karjalainen? Soome-ugri 2011. a uurimisreiside materjalid / Eesti Kunstiakadeemia, foto, video
- Thea Karin. Austria, Saksamaa ja Šveits eesti ajakirjaniku pilgu läbi / foto
- Ornament – võti maailma. Traditsioonist disainini / Eesti Rahvakunsti- ja Käsitööliit, tekstiil
- Eesti etnograafilise käsitöökunsti mustrid /raamat

November

- Makedoonia rahvarõivad ja tikandid / Makedoonia Muuseum, Makedoonia Suursaatkond, rahvarõivad, tikandid
- Mis linn see on Tallinn 17.–19. sajandi illustratsioonidel / raamat, dokument, foto, graafika
- Nelly Drell. Eesti kuulsused / maal
- Mare Iknogan. Kaunis sügismaastik Tallinna Botaanikaaias / foto
- Re-realia. Eesti Nahakunstnike Liidu aastanäitus / köide, installatsioon

Detsember

- Tõlkes leitud Eesti. Eesti kirjandus tõlkes 2001–2011 / Eesti Kirjanduse Teabekeskus, raamat
- Geoturismi edendamine Läänemere saartel / MTÜ Geoguide Baltoscandia, stand
- Sarah Jana Portner. Tallinn. Inimeste ja majade lood / Saksamaa, foto
- Õigusteadlane ja kultuuriloolane Artur Taska 100 / raamat, dokument
- Eesti tarbekunsti näitus-müük
- Jossif Braschinski. Valitud fotod / foto

Rändnäitused 2011

- 25 kauneimat Eesti raamatut ja 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2010 / Helsingi, Soome Rahvusraamatukogu; Narva Muuseum; Krimm, Tammsaare Muuseum
- Eesti riiklikud teenetemärgid / Eesti Sõjamuuseum
- Iseseisvust taastamas / Eesti Sõjamuuseum
- Jaan Poska ja Tartu rahu / Ukraina, Eesti Vabariigi Suursaatkond Kiievis
- Kaart & kaart – ajareis Tallinnas / Narva Muuseum; Bulgaaria, Eesti Vabariigi Suursaatkond Sofias; New York, Eesti Maja
- Marie Under 125 / Narva Muuseum
- Sergei Dovlatov: autorilt / Narva Keskraamatukogu
- Seitse sammu Soome-Eesti sillal / Viljandi Keskraamatukogu
- Tallinna III Illustratsioonitriennaal *Pildi jõud* / Moskva, Venemaa Väliskirjanduse Raamatukogu